

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (novinarka)
Zvonimir Perušić (novinar)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Marijana Tucakov (pripravnica)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Bauk autonomije

Srbija nije ispunila niti trećinu obveza koje je sebi postavila programom za europske integracije, navodi se u najnovijem izvješčaju Kancelarije za europske integracije, koji je usvojila Vlada Republike Srbije. Zbog neefikasnog rada Narodne skupštine, usvojena je tek trećina predloženih zakona iz europskog paketa, dok je Vlada uradila dvije trećine predviđenog posla, prenosi B92. Izvješčaj o učinku treba biti otrežnjujući, kao što je bio i za sve države regije, kazala je Milica Delević, direktorica Vladine kancelarije za europske integracije. Sljedeći izvješčaj bit će upućen svim ministarstvima, predsjedniku Vlade kao i Skupštini u travnju.

A u Skupštini, čiji je način rada jedan od uzroka neispunjavanja programa, u utorak je započela rasprava o izmjenama i dopunama poslovnika. Izmjenama i dopunama koje je predložila koalicija na vlasti protive se radikali i narodnjaci tvrdeći kako se time ograničavaju prava oporbenih zastupnika i demokracija sama, dok vladajuće stranke tvrde da izmjenama žele uvesti red i učiniti rad efikasnijim. Prema predviđanjima, vladajuća koalicija će uspjeti usvojiti izmjene i dopune pa onda gledatelji skupštinskih sjednica mogu očekivati debatu o zakonima, a ne o svemu i svačemu, a onda i njihovo brže usvajanje.

No, nisu samo odredbe poslovnika smetnja da se pojedini zakoni usvoje. Statut Vojvodine, koji je prije četiri mjeseca usvojen u Skupštini AP Vojvodine, ponovno je postao predmetom spora, sada ne samo između onih na vlasti i oporbe već i u samim strankama koje su taj Statut usvojile u pokrajinskoj skupštini. Očekivalo se da će Statut podržati i u republičkoj skupštini i da će se naći na dnevnom redu početkom ožujka. No, posljednjih dana postalo je jasno da pokraj oporbe koja se protivila usvajanju predloženog Statuta konsenzusa nema niti u vladajućoj koaliciji pa ni u samoj Demokratskoj stranci. Dva su moguća scenarija u opticaju za rasplet vojvodanskog čvora, prema pisanju medija. Ili će se Statut vratiti na »doradu« u vojvodansku Skupštinu gdje će koalicija DS-SPS-G17 Plus prihvatiti drugačiji nacrt dokumenta, ili će Skupština Srbije izmijeniti prijedlog koji je poslala Skupština Vojvodine. U svakom slučaju jasno je da pokrajinska Skupština i konsenzus postignut u Vojvodini, pa čak i ustavna obveza, nemaju toliku snagu kao još uvijek prisutan strah od bilo kakve autonomije, pa makar i vrlo ograničene.

J. D.

Goran Karan, jedan od najpopularnijih pjevača na hrvatskoj estradi

Pisma ako traje sto godina, sigurno ima nešta za reć 14,15

Okrugli stol u Europskom domu u Zagrebu

Antun Radić – hrvatski um, srce i duša 17

Novi broj osječke »Književne revije«

Roman u književnosti vojvodanskih Hrvata 30

Mirko Filipović, najveći hrvatski majstor borbe

Cro cop se vraća 45

Puno planova za predstojeće razdoblje

Mjesni odbori mjesnih organizacija Sombor 1, Sombor 2 i Sombor 3 Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održali su u ponedjeljak 9. veljače koordinacijski sastanak. Na sastanku je analiziran rad mjesnih organizacija u proteklom razdoblju, kao i planirani rad i aktivnosti u narednom razdoblju, navodi se u dopisu Ureda DSHV-a Podružnice Sombor.

Projekcije »Novijeg hrvatskog filma« održane su u svim planiranim mjestima. Svakom otvorenju nazočila je i generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*. Ona je tu prigodu iskoristila da razgovara s članovima DSHV-a u tim mjesnim organizacijama, kao i sa samim mještanima.

Zbog lošeg stanja obrazovanja djece na hrvatskom jeziku u općini Sombor, Forum žena je pokrenuo akcije da se to stanje, ako ne izmijeni, onda bar ublaži. S tim u svezi uspostavljen je kontakt s Hrvatskim nacionalnim vijećem, odnosno njegovim Odjelom za obrazovanje. Odjel je pružio punu potporu akciji, te će pokrenuti akcije za pomoć Hrvatima u Somboru za ostvarivanje prava obrazovanja na materinjem jeziku.

Broj novih članova u somborskim mjesnim organizacijama značajno se povećao u posljednja dva mjeseca. Naime, učlanjeno je 40 novih osoba.

U narednom razdoblju Forum žena planira organizirati tribine i predavanja iz raznih oblasti. Planira se i Uskrsnji posjet Domu za nezbri nutu djecu u Somboru.

Prema planu, bit će iskorišten i Natječaj pokrajinskog tajništva za rad, rodnu ravnopravnost, te će se organizirati obuke na računalima za nezaposlene žene i one žene koje rade, ali zbog nepoznavanja rada na računalu, imaju lošiji posao.

Na Debeli četvrtak, 19. veljače, obilježiti će se taj običaj, a kako je aktualna obnova prijave gazdinstava, DSHV Podružnica Sombor, 17. veljače u 19 sati organizira savjetovanje za poljoprivrednike. Gost predavač bit će načelnik Uprave trezora u Somboru *Vajo Rapaić*. Tom prigodom će poljoprivrednici iskoristiti mogućnost da razjasne svoje nedoumice glede obnove prijave gazdinstva i ostvarivanja prava na subvencije.

Isto tako se planira organizirati promocija BC hibrida. Gosti će biti vodeći ljudi Korporacije BC hibrida iz Zagreba kao i njihovi tehnolozi, navodi se u dopisu Ureda somborske podružnice DSHV-a.

O obeštećenju će odlučivati Općinski sud u Subotici

Vrhovni sud Republike Srbije donio je presudu u korist *Laze Vojnića Hajduka*, bivšeg predsjednika Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća, u sudskom sporu protiv HNV-a, kojim je utvrđena nezakonitost otkaza što ga je krajem 2006. godine dobio na spomenutoj dužnosti. U sudskom sporu, koji je trajao 27 mjeseci, u njegovu su korist ranije presudili i Općinski i Okružni sud u Subotici. Slučaj se tako vraća na Općinski sud, koji će zakazati raspravu radi okončanja pitanja obeštećenja tužitelju.

»Presuda Vrhovnog suda je punosnažna i više nema žalbi. Prema presudi, imam pravo na obeštećenje i to ću iskoristiti. Ne znam kolika bi to mogla biti suma, ali znam da sigurno nije mala. To će biti utvrđeno u parničnom postupku«, kaže za HR Lazo Vojnić Hajduk.

Predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* potvrdila nam je da je upoznata s ovom presudom, ali napominje da je tužba *Laze Vojnića Hajduka* samo djelomično uvažena. »Uvažen je onaj dio tužbe koji se odnosi na isplatu od momenta kada je on dobio otkaz pa do momenta kada je podnio tužbu. To je, otprilike, nekih šest i pol mjeseci. A odbijen je njegov zahtjev da se vrati na rad. Čekamo poziv Općinskog suda, a budući da postoje još neki pravni mehanizmi koji se mogu pokrenuti, tek ćemo onda biti u mogućnosti kazati kada, na koji način, u

kolikom iznosu, i hoće li uopće biti isplaćena odšteta gospodinu Vojniću Hajduku. O tim pravnim mehanizmima ne bih govorila, za to je zadužen odvjetnički tim koji zastupa HNV u ovome slučaju«, kaže ona.

Upitana o odgovornosti za potencijalnu štetu, koja je ovom presudom nanijeta HNV-u, *Slavica Peić* kaže kako sadašnje vodstvo krovnog tijela hrvatske nacionalne manjine nije odgovorno, budući da je rješenje o otkazu *Lazi Vojniću Hajduku* potpisao tadašnji predsjednik HNV-a *Josip Z. Pekačević*.

D. B. P.

Sutra sjednica HNV-a

Sutra (subota, 14. veljače) će u Subotici biti održana sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo«, s početkom u 11 sati.

Na dnevnom redu će se naći sljedeće točke: donošenje odluke o razrješenju člana Izvršnog odbora zaduženog za kulturu Hrvatskog nacionalnog vijeća, donošenje odluke o imenovanju člana Izvršnog odbora zaduženog za kulturu Hrvatskog nacionalnog vijeća na prijedlog predsjednice Izvršnog odbora HNV-a, usvajanje Plana i programa rada Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2009. godinu, te davanje suglasnosti na Plan i program rada i poslovanja Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« za 2009. godinu i rebalansa istog akta.

Vijećnici će također odlučivati i o razrješenju i imenovanju članova međuvladinog Mješovitog odbora formiranog temeljem Sporazuma između R. Hrvatske i R. Srbije o zaštiti prava hrvatske manjine u R. Srbiji i srpske manjine u R. Hrvatskoj, kao i o imenovanju člana Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« kao predstavnika osnivača.

Utorkom informacije o obrazovanju

Za sve koji žele dobiti informacije vezane uz obrazovanje na hrvatskom jeziku Ured Hrvatskog nacionalnog vijeća (Preradovićeve 4) u Subotici otvoren je svakoga utorka od 12 do 16 sati. Dodatne informacije možete dobiti na telefon Ureda: 024/556-898.

Ponedjeljak neradni dan

Ponedjeljak, 16. veljače, bit će neradni dan s obzirom da ove godine Dan državnosti Srbije pada u nedjelju. Zakonom o državnim praznicima propisano je da ukoliko jedan od dana kada se praznuje državni praznik padne u nedjelju, onda se ne radi prvog sljedećeg radnog dana.

Dan državnosti Srbije obilježava se u znak sjećanja na 15. veljače 1804. godine, kada je na pravoslavni vjerski praznik Sretenje u Orašcu, pod vodstvom Đorđa Petrovića Karadžića, počeo Prvi srpski ustanak. Na isti dan 1835. godine, na Velikoj narodnoj skupštini u Kragujevcu proglašen je prvi Ustav Srbije poznat kao Sretenjski ustav, koji je označio i početak suvremene srpske državnosti.

Sretenje je za Dan državnosti Srbije proglašeno 10. srpnja 2001.

Posjet Hrvatskom saboru i Istarskoj županiji

Izaslanstvo Skupštine AP Vojvodine, koju predvodi predsjednik pokrajinskog parlamenta *Sándor Egeresi*, posjetili su Hrvatski sabor i razgovarali s njegovim predsjednikom *Lukom Bebićem*.

Predsjednik Egeresi i potpredsjednici Skupštine AP Vojvodine *Siniša Lazić* i *Branimir Mitrović* razgovarali su u Zagrebu i s *Miloradom Pupovcem*, predsjednikom Odbora za međuparlamentarnu suradnju i zastupnikom srpske nacionalne manjine, *Miletom Horvatom*, zastupnikom srpske nacionalne manjine, kao i sa potpredsjednikom Vlade Republike Hrvatske za regionalni razvoj, obnovu i povratak *Slobodanom Uzelcem*.

Razgovor s Ivanom Karanom, direktorom NIU »Hrvatska riječ«

Promocijama do bolje prodaje tjednika

*Pokrenuli smo promotivne aktivnosti koje su se pozitivno odrazile na prodaju naših izdanja * Želimo još više razviti mrežu dopisnika * Formirat ćemo televizijsku redakciju za čije smo djelovanje registrirani*

Na sutrašnjoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, među ostalim točkama dnevnog reda, naći će se i plan i program rada i poslovanja Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« za 2009. godinu i rebalans istog akta. O radu i planovima ove ustanove razgovarali smo s direktorom *Ivanom Karanom*.

HR: Prošlo je pola godine od Vašeg imenovanja za direktora NIU »Hrvatska riječ«. Što je urađeno u tom periodu u ovoj novinsko-izdavačkoj ustanovi?

Ranije nije pridavana dovoljna pozornost promociji tjednika i knjiga koje smo objavili. Pokrenuli smo promotivne aktivnosti koje su se pozitivno odrazile na prodaju naših izdanja. Za pet mjeseci u prošloj godini, od kada sam imenovan za direktora ustanove, održali smo dvadeset promocija – od Subotice, Novog Sada, Petrovaradina, do Bača. Imali smo promocije prigodom proštenja na Bunariću, na kulturnim manifestacijama, kao i prigodom stranačkih okupljanja. Tiskali smo 4000 reklamnih flajera koji su dijeljeni prilikom naših

Po mom dolasku na mjesto direktora uradila se inventura u ustanovi, kako bi se utvrdilo zatečeno stanje. Zatim smo krenuli u rješavanje problema koji su ranije uočeni od strane Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«. Mislim da je jedna od boljih stvari što je došlo do smirivanja tenzija u ustanovi i u našoj manjinskoj zajednici glede pitanja rada ove ustanove. Smatram da sam tome pridonio, kao i uposlenici. Stanje je sada puno bolje i nema onih velikih tenzija, koje su se negativno odražavale na rad ustanove. Naša ustanova mora raditi u interesu hrvatske manjinske zajednice i uvjeren sam da to i radi.

HR: Koliko se radilo na promotivnim aktivnostima?

Nisam bio zadovoljan prodajom našeg tjednika, kao što nisu bili zadovoljni ni uposleni-

ci. Ranije nije pridavana dovoljna pozornost promociji tjednika i knjiga koje smo objavili. Pokrenuli smo promotivne aktivnosti koje su se pozitivno odrazile na prodaju naših izdanja. Za pet mjeseci u prošloj godini, od kada sam imenovan za direktora ustanove, održali smo dvadeset promocija – od Subotice, Novog Sada, Petrovaradina, do Bača. Imali smo promocije prigodom proštenja na Bunariću, na kulturnim manifestacijama, kao i prigodom stranačkih okupljanja. Tiskali smo 4000 reklamnih flajera koji su dijeljeni prilikom naših

Osobno nisam zadovoljan dosadašnjom prodajom tjednika u Bačkom Bregu, Lemešu i Bajmoku, te u velikim gradovima – Beogradu i Novom Sadu, gdje živi velik broj Hrvata. Mislim da se najveći kapacitet za povećanje prodaje nalazi u tim mjestima. Promotivne aktivnosti su povećale prodaju našeg tjednika i knjiga, a kada bi naš tjednik kupovalo dva posto pripadnika naše zajednice u mjestima gdje žive, ne bi imali remitendu.

HR: Prošloga tjedna otvoreno je dopisništvo »Hrvatske riječi« u Somboru. Planira li se otvaranje dopisništava i u drugim mjestima?

Interes »Hrvatske riječi« i interes naše manjinske zajednice je da imamo informacije iz svih mjesta u kojima žive Hrvati. Želimo još više razviti mrežu dopisnika i nastojimo dopisnicima omogućiti i adekvatne uvjete za rad. Planiramo ove godine održati dva novinarska edukativna seminar za dopisnike. U planu je otvorenje dopisništava »Hrvatske riječi« u Vajskoj, Plavni i Baču. Osim dosadašnjih stalnih dopisnika, sada imamo i dopisnika iz Stanišića, a uskoro ćemo imati i redovitog dopisnika iz Svetozara Miletića. Također, planiramo povećanje broja dopisnika iz Novog Sada, Zemuna i sa srijemskog područja.

HR: Hoće li se formirati televizijska redakcija u okviru NIU »Hrvatska riječ«?

Nadam se da će Platforma o informiranju na hrvatskom jeziku biti ubrzo usvojena na sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća. U toj platformi se naglašava da je NIU »Hrvatska riječ« profesionalna kuća koja se treba baviti i elektroničkim informiranjem. Formirat ćemo televizijsku redakciju za čije smo djelovanje registrirani, a televizijska redakcija je i ranije funkcionirala jedno vrijeme u našoj kući. Vjerujem da ćemo za dva mjeseca formirati televizijsku redakciju i da ćemo praviti emisije koje ćemo moći ponuditi lokalnim televizijama, a trebali bi se raditi i prilozi za emisiju na hrvatskom jeziku »Prizma«, koja se emitira na RT Vojvodini.

HR: Planira li se prema planu i programu poslovanja NIU »Hrvatska riječ« za 2009. godinu veći prihod od prodaje, nego u prethodnoj godini?

Zbog povećanja prodaje tjednika i knjiga, kao i zbog povećanja broja reklama koje se objavljuju u »Hrvatskoj riječi«, za ovu godinu smo planirali 20 posto veći prihod od prodaje, nego što je to bilo u prethodnoj godini, a to je 50 posto veći prihod, nego što je bio u 2007. godini po završnom računu.

Z. Sarić

Zbog slabe potpore i sve jače kritike vojvođanski Statut ipak mora na korekciju

Novi ustupak ili stari Statut

*Budući da je rasparava u javnosti postala sve oštrija, poljuljala se i većina potrebnih glasova za njegovo donošenje u republičkoj skupštini, te je uslijedilo prečešljanje svakoga termina navedenog u ovome dokumentu **

*Predsjednica srbijanskog parlamenta je najavila kako bi se Statut trebao naći na dnevnom redu republičke skupštine početkom ožujka * Statut može stupiti na snagu tek kada ga, poslije vojvođanskog, usvoji i republički parlament, a tada se taj dokument ponovno vraća pokrajinskim vlastima na proglašenje*

Piše: Dušica Dulić

»Dobro jutro, Vojvodino!« Tako je pokrajinski premijer dr. Bojan Pajić sredinom listopada prošle godine čestitao Vojvođanima novi Statut koji su većinom glasova usvojili zastupnici Skupštine Vojvodine. Računajući na sličnu

dnevnom redu republičke skupštine početkom ožujka, no, sve veći broj kritika, te javno otkazivanje koalicijske potpore, moglo bi usvajanje ovoga dokumenta dovesti u pitanje. Ili, što je ipak izvjesnije, neće se naći pred republičkim zastupnicima dok prethod-

Ustavnim zakonom predviđenog roka, Vojvodini daje mogućnost zaključivati međunarodne ugovore, osnivati predstavništva u inozemstvu, donositi odluke u području poljoprivrede, obrazovanja, gospodarstva i zdravstva. Izvršno vijeće bi se, po njemu, trebalo zvati Vlada, a pokrajinski tajnici bi postali ministri. Statutom je određeno da u Vojvodini žive ravnopravni pripadnici različitih etničkih zajednica, a ne »pripadnici srpskog naroda, građani i etničke zajednice«, kako to stoji u Ustavu Srbije. Prvi član Statuta definira Vojvodinu kao: »autonomnu pokrajinu građanki i građana koji u njoj žive u sastavu Republike Srbije, nastalu na osnovu posebnih nacionalnih, povijesnih, kulturnih i drugih svojstava svoga područja, kao višenacionalna, višekulturalna i višekonfesionalna demokratska europska regija, integrirana u europski sustav regija«. Predviđeno je i osnivanje Vijeća nacionalnih zajednica, kao savjetodavnog tijela Skupštine Vojvodine. Navedeno je da AP Vojvodina surađuje s teritorijalnim zajednicama i drugim oblicima autonomija drugih država u okviru vanjske politike Republike Srbije i uz obvezu poštovanja njenog teritorijalnog jedinstva i pravnog poretka, kao i da AP može biti član europskih i svjetskih udruženja regija. AP Vojvodina preko svojih tijela donosi statut i odlučuje o promjeni statuta, donosi pokrajinske skup-

štinske odluke i druga opća akta, kojima, u skladu s Ustavom, zakonom i statutom, uređuje područja iz svoje ovlasti i pitanja od pokrajinskog značaja, izvršava pokrajinske skupštinske odluke i donosi propise za njihovo provođenje. Predloženo je da AP donosi svoj proračun i završni račun, osniva organizacije, agencije, javna poduzeća i ustanove, fondove, gospodarska društva, u cilju vršenja poslova AP Vojvodine i vrši nadzor nad njihovim radom, ustanovljava pokrajinska odličja, priznanja i nagrade fizičkim i pravnim osobama, uređuje druga područja i pitanja propisana Ustavom, zakonom i Statutom.

Čelnici pokrajinske vlasti u više su navrata isticali kako Statut ide prema tome da Srbija bude decentralizirana, da omogućava Vojvodini razvoj unutar Srbije, da s političkog aspekta omoguću očuvanje specifičnosti Vojvodine, ali i da joj se s ekonomskog stajališta pruži dovoljno prostora za razvoj, pa tako ovaj dokument omogućava i osnivanje razvojne banke Vojvodine.

Predsjednik Izvršnog vijeća Bojan Pajić je još prigodom njegova usvajanja u pokrajinskoj skupštini izjavio kako ovaj dokument »nije epohalan i nije povijesni«, već da on »samo jamči prava koja su Vojvođani odavno zaslužili«, ističući kako »nije problem u tome što Srbija ima Vojvodinu, već je problem u tome što ih nema više«.

Kakve će ovlasti imati pokrajinska vlast?

potporu koalicijskih partnera na republičkoj razini, smatralo se kako će novi Statut dobiti podršku još do kraja 2008. godine. No, i ovaj je dokument postao povod oštre političke debate koja mu je promijenila smjer.

Po važećem Ustavu Srbije, Vojvodina je bila obvezna u roku od 90 dana od dana konsituiranja novog saziva pokrajinskog parlamenta donijeti prijedlog novog Statuta, što je i učinjeno 15. listopada. Ni jednim propisom, međutim, nije bio određen vremenski okvir u kome Skupština Srbije treba potvrditi novi najviši pravni akt Vojvodine. Predsjednica srbijanskog parlamenta je najavila kako bi se Statut trebao naći na

no ne bude »zadovoljavajuće« izmijenjen. Dok je njegovo usvajanje na pokrajinskoj razini pratila oštra kritika oporbe, posljednjih dana kritike stižu i od koalicijskih partnera u vlasti. Uz sve to, sve manje neslužbeno, razotkrivaju se i oprečni stavovi unutar same Demokratske stranke čiji su visoki dužnosnici radili na tekstu Statuta. Uslijedilo je detaljno prečešljanje svih spornih termina, te se već ukazuje na one koji bi mogli biti promijenjeni. Ukoliko ih se ne promijeni, ostaje na snazi Statut iz 1991., jer novi, ovaj sporni, neće dobiti »zeleno svjetlo« u Beogradu.

PRVA VERZIJA: Sporni Statut, usvojen posljednjeg dana

Nepobitno drugačija

Vojvodina je primljena u Skupštinu europskih regija (AER) još 28. studenoga 2002. godine, iako tada njena matična država Srbija i Crna Gora nije bila članica Vijeća Europe. Vojvodina je pet godina prije Srbije imenovala ombudsmana, a prednjačila je i u mnogim drugim aktivnostima.

NOVE TENZIJE: Još početkom ove godine vladajuća koalicija je javno hvalila i stala iza teksta Statuta, tada već usvojenog u Skupštini Vojvodine, dok je oporba nastavila kritizirati ga, nazivajući ga prije svega »separatističkim«, izvlačeći iz njega sve sporne termine.

Zamjenik predsjednika Srpske napredne stranke *Aleksandar Vučić* objasnio je kako je, poslije Kosova, Statut Vojvodine nastavak teritorijalne krize Republike Srbije i da u ovakvom obliku kakav je predložen ne donosi ništa dobro. Istodobno je predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* tvrdio kako u Statutu nema niti jedne jedine protuustavne riječi, tj. da su samo maksimalno iskorištena prava koja daje sadašnji Ustav. Predsjednik Demokratske stranke Srbije *Vojislav Koštunica* pozvao je zastupnike u Skupštini Srbije da odbace Statut Vojvodine, dok je *Dragan Marković Palma* tražio da se građani Srbije o tom aktualnom pitanju izjasne na referendumu.

Sinod Srpske pravoslavne crkve uputio je pisma predsjedniku Srbije *Borisu Tadiću*, predsjednici parlamenta *Slavici Đukić-Dejanović* i premijeru *Mirku Cvetkoviću*, u kojem »izražava veliku zabrinutost pokušajem da se od Vojvodine načini nova država u Srbiji«. Ovo je pismo prosljeđeno mjerodavnim skupštinskim odborima koji će odlučiti o daljnjem postupanju, a pokrajinski je premijer tim povodom izjavio kako uzima u obzir mišljenje SPC, ali da neće odustati od »razvoja cijele zemlje«.

Neposredno poslije uplitanja Srpske pravoslavne crkve, bitan zaokret je napravio SPS.

Predsjednik Pokrajinskog odbora SPS-a *Dušan Bajatović* je prije nekoliko tjedana izjavljivao kako Statut ne dezintegrira Srbiju, da bi njegov stranački čelnik, poslije javnog uplitanja Srpske pravoslavne crkve u ovu problematiku, promijenio stav ovog koalicijskog partnera o čijim glasovima izravno ovisi prolaz aktualnog, sve više spornog, Statuta. Potpredsjednik Vlade i predsjednik SPS-a *Ivica Dačić* je izjavio kako on nije protiv autonomije Vojvodine, ali da njegovi zastupnici neće glasovati za »državu u državi«. Ta je novina pokrenula detaljnu analizu svega napisanog i dovela do najave prepravka teksta Statuta.

ZAOKRET: U danima kada se politička javnost Srbije bavila detaljima iz teksta Statuta, pokrajinska i republička skupština formirale su zajednički tim koji je otpočeo taj dokument predstavljati u većim mjestima središnje Srbije. Budući da je rasparava u javnosti postala sve oštrija, polju-

iz zakona provoditi na njezinom teritoriju.

U toj novoj doradi za očekivati je i da će se termini poput »međudržavne« suradnje i »međudržavnih« ugovora zamijeniti »međuregionalnim«. Koliko će se tim korekcijama promijeniti suština i otići daleko od prvotne verzije,

Istodobno, Demokratski savez vojvodanskih Mađara u novonastalim okolnostima vidi mogućnost da se sada razmotri i njihova primjedba da se u Statut uvrsti i institucija zagarantiranih parlamentarnih mjesta manjinama. Vodstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća je još ranije javno podržalo

Sporne ovlasti i termini

U javnim političkim raspravama o Statutu najproblemiji-
nijom je ocijenjena zakonodavna aktivnost Skupštine Vojvodine, te se najavljuje kompromisno rješenje prema kojemu bi Pokrajina mogla samo odrediti, kroz formu podzakonskih akata, kako će se odluke iz zakona sprovoditi na njezinom teritoriju. U toj novoj doradi za očekivati je i da će se termini poput »međudržavne« suradnje i »međudržavnih« ugovori zamijeniti »međuregionalnim«.

ljala se i većina potrebnih glasova u republičkoj skupštini za njegovo donošenje, te je uslijedilo prečešljanje svakoga termina navedenog u ovome dokumentu. Statut više nije, čak ni od strane vlasti, tumačen kao dokument bez propusta, te su u javnost počele pristizati primjedbe izrečene na neformalnim sastancima koje su utvrdile novi put Statuta, koji, najvjerojatnije, ponovno vodi do pokrajinskih vlasti, ali ne na njegovo proglašenje. Najproblematičnijom je ocijenjena zakonodavna aktivnost Skupštine Vojvodine, te se najavljuje kompromisno rješenje prema kojemu bi Pokrajina mogla samo odrediti, kroz formu podzakonskih akata, kako će se odluke

ubrzno će se doznati, budući da je mnogima u interesu da se taj dokument već u ožujku nađe pred republičkim zastupnicima.

Neke vojvodanske političke stranke oštro osuđuju činjenicu da im se planira vratiti tekst koji je prije samo nekoliko mjeseci kompletna vlast ocijenila dobrim, ističući kako se na taj način omalovažava pokrajinski parlament. Najooštrije su čelnici Lige socijaldemokrata Vojvodine i Saveza vojvodanskih Mađara, koji najavljuju kako ne žele glasovati za manje-više već najavljene izmjene, te optužuju Demokratsku stranku kako će Statut zbog njihove unutar stranačke podijeljenosti možda doživjeti i »fijasko«.

donošenje Statuta, koji je sada za mnoge sporan, ocijenivši ga »iskorakom prema potpunom ostvarivanju prava manjinskih zajednica«.

Činjenica je da bi novu, revidiranu verziju Statuta u pokrajinskom parlamentu mogla usvojiti i sama Demokratska stranka, bez svojih razočaranih vojvodanskih partnera, budući da ima neophodno većinu, ali se opet dolazi do republičke skupštine gdje će svaki glas biti izuzetno važan. Očigledno je da će se korekcije raditi do mjere koja će tom novom Statutu osigurati neophodnih 126 glasova, a što će ostati od njegove prvotne suštine ubrzno će se vidjeti.

Paralelno s izmjenama Statuta radi se i na tekstu prijedloga zakona o prenošenju ovlasti na Pokrajinu. Statut može stupiti na snagu tek kada ga, poslije vojvodanskog, usvoji i republički parlament. Tada se taj dokument ponovno vraća pokrajinskim vlastima na proglašenje. U svojoj ovoj političkoj pomutnji još se ne zna hoće li taj, sve izvjesnije, novi Statut pred republičke zastupnike predložiti republička vlada ili pokrajinska skupština. I za to će trebati dogovor stranaka na vlasti.

Može li hrvatski turizam preduprijediti posljedice svjetske krize pojačanom promidžbom u regiji

Susjedi, dođite i uživajte

Ukoliko Hrvatska svoj turistički potencijal ne proširi na istočne susjede, prije svega na Srbiju, teško će ponoviti prošlogodišnju sezonu, najuspješniju do sada. Za građane Srbije još uvijek su Grčka i Turska najpoželjnija odredišta, ali prije svega zbog cijene i dobrih zračnih veza. Ipak, sada kada je zbog zavađenosti »dva oka u glavi« za građane iz Srbije i crnogorsko primorje uglavnom izvan vidokruga, Hrvatska bi mogla i morala stvoriti sebi šansu i ozbiljno se posvetiti tržištu sa 7,5 milijuna stanovnika. Pod uvjetom da skidači zastava i slični junaci ušute i riječ prepuste racionalnim domoljubima.

Piše: Zvonimir Perušić

Nedvojbeno jedna od glavnih poslovnih grana u Hrvatskoj – turizam – ove će godine biti na velikoj kušnji. Svjetska ekonomska recesija uzela je maha, a turizam je izrazito elastično gospodarsko područje, koje snažno reagira i na najmanje poremećaje na ekonomskom, a i političkom planu. Pipci krize sve se više obavijaju oko lokalnih gospodarstava u regiji, a u takvim uvjetima ljudi se obično odriču onoga bez čega mogu progurati godinu. Ako čovjek od nečega već mora odustati, onda je najmanje bolno da to budu putovanja, godišnji odmor i obiteljski provod.

Hoće li turistički proizvod, koji je Hrvatskoj prošle godine donio više od 7 milijardi eura prihoda i čini skoro četvrtinu bruto nacionalnog dohotka, uspjeti ostati neokrnjen, ili će u državi koja je u posljednjem kvartalu prošle godine ušla u recesiju podijeliti sudbinu drugih gospodarskih grana, u ovom momentu nitko ne može sa stopostotnom sigurnošću procijeniti. Ipak, jedno je sigurno: hrvatski turistički djelatnici neće

imati vremena sjediti prekrštenih ruku, jer bi ih to koštalo preskupo. Promicatelji turizma dodatno će se morati rastrčati po svijetu vabeći goste, a posebna pozornost ove bi se godine mogla posvetiti tržištima u neposrednom susjedstvu, gdje prostora za višestruko povećanje broja gostiju, a samim tim i prihoda, ima na pretek. Prema procjenama, Srbija i Bosna i Hercegovina veliki su neiskorišten potencijal za Hrvatsku i time bi se ozbiljna turistička politika svakako morala pozabaviti.

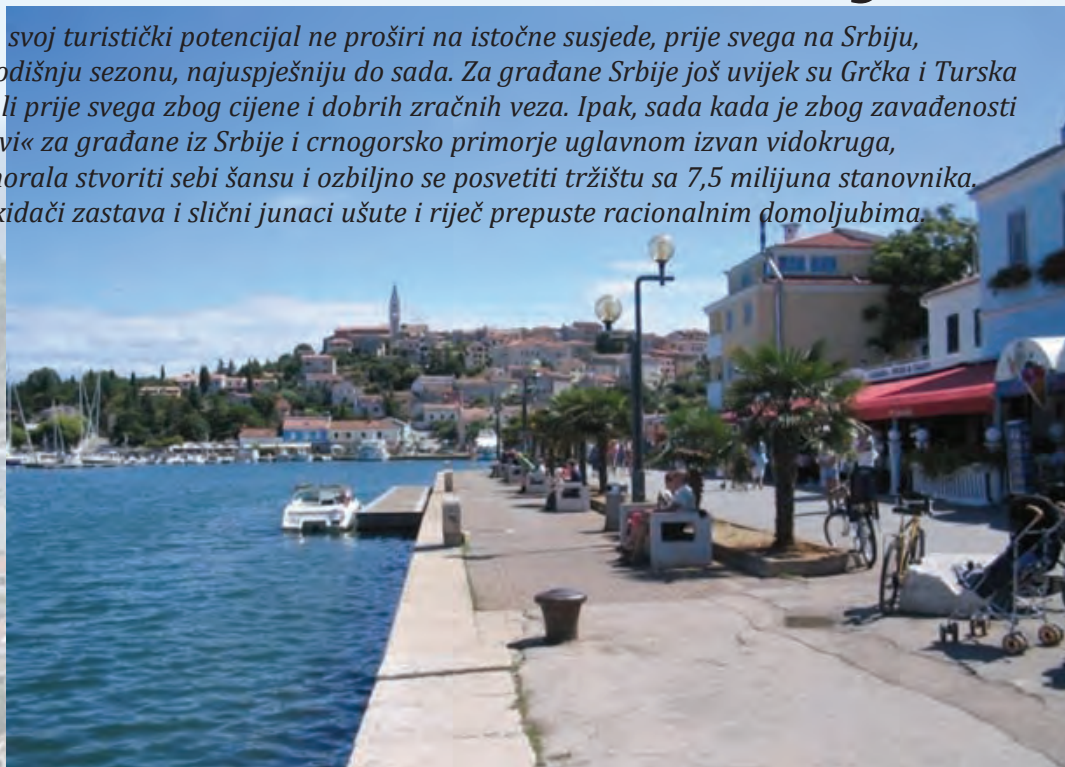
ISKORISTITI SAJAM TURIZMA: U okolnim državama, prije svega u Srbiji i BiH, dobro su poznate prednosti hrvatske ponude u odnosu na ponudu drugih turističkih država, te se te dvije zemlje niti ne mogu smatrati novim tržištima. No, rat i sve što uz to ide u prethodna su dva desetljeća učinila svoje. Možda je vrijeme da hrvatski turistički stratezi donekle izmijene listu prioriteta, jer granice između nekada zaraćenih država i naroda već su odavno izbrisane, kad je u pitanju ostvarenje profita u međusobnoj trgovini, pa bi takvo nadvladavanje granica trebalo biti moguće i u turizmu.

Međutim, tako postavljen cilj nije lako ostvariti. Jer, recimo, za nadoknadu štete zbog jednog skidanja zastave u Zadru potrebno je puno, puno truda onih koji nešto žele uraditi. Turisti iz istočnog susjedstva itekako bi mogli nadomjestiti dio onih iz EU koji će ovoga ljeta remenje stezati na račun brćkanja u hrvatskom moru, pa bi tako i ovoj stvari trebalo drugačije pristupiti. Predstojeći Sajam turizma u Beogradu, koji će okupiti ponuđače s različitih strana svijeta, bit će održan koncem ovog

mjeseca, a kao partneri pojavit će se i županijske komore Istre i Splitske.

ISTRA NA PRVOM MJESTU: Među onima koji će ponudu svoje regije predstaviti u Beogradu bit će i direktor Turističke zajednice Istarske županije Tomislav Popović, koji smatra kako tržište Srbije ima jako velik potencijal. Istarska je županija, inače, u Hrvatskoj uvjerljivo najpopularnije područje za turiste iz Srbije.

»Istra je 2008. godine ostvarila 102.000 noćenja i 17.000 dolazaka turista iz Srbije«, kaže za HR Tomislav Popović. »To je podatak koji je sto posto točan, vezan je za boravišne pristojbe i ima svoj ekvivalent u novcu. Tržište Srbije ima jako puno potencijala i jedno je od rijetkih na kojem možemo očekivati rast. Turisti iz Srbije u Istri odsjedaju u hotelima i u privatnom smještaju, i to u privatnom smještaju koji u Istri danas ima visoku razinu kvalitete. U Istri nema incidentnih situacija, ovdje je sigurnosna situacija u redu, što nisam siguran da bismo mogli reći za neka druga područja u Hrvatskoj. Sporadični incidenti su naš unutarnji problem i rade ga

Najdraži gosti

Ako je suditi po anketi portala Slobodne Dalmacije, Hrvatima najdraži turisti stižu iz Njemačke i – Srbije. Očekivano najdraži gosti na Jadranu, Nijemci, dobili su 33 posto glasova čitatelja, dok su potpuno iznenađujući rezultat postigli Srbi za koje se 20 posto čitatelja, koji su sudjelovali u anketi, izjasnilo da su im najdraži turisti.

Kako su se Srbi s tek 80-ak tisuća dolazaka uspjeli tako dobro plasirati kao najdraži gosti, teško je logično objasniti, jer velika većina turističkih domaćina u Hrvatskoj nije ih niti stigla upoznati kao goste. Možda su glasovali po sjećanjima, a možda se portal Slobodne Dalmacije čita i na njemu glasuje i u susjednoj državi, komentiraju sudionici diskusija na tom portalu.

sportski navijači tako da nitko nije siguran niti kad ode na utakmicu iz Splita u Zagreb ili obratno. Strasti su na sportskim terenima ojačane i to je sasvim druga priča.»

Prema Popovićevim riječima, istarski hotelijeri za sada još nisu razmatrali eventualno snižavanje cijena usluga, o tome će na proljeće, kada stvari s krizom budu jasnije i kada će procjene biti realnije.

»U ovakvim uvjetima, svaki nam je gost dobrodošao«, ističe Popović. »Što se Srbije tiče, tu doista ima puno prostora za rast, a mi ćemo s naše strane iskoristiti i Sajam turizma u Beogradu, kako bismo našim nastupom predstavili ponudu Istre i ujedno sva-

mo i mi. Imamo iznimno dobru suradnju s partnerima u Hrvatskoj i dobivamo svu moguću potporu od njih. Naši su turisti prošle godine, kad je Hrvatska u pitanju, najviše išli u Istru i na Kvarner. Riječ je o visokom turizmu u hotelima s četiri zvjezdice. Zanimljivo je da je bilo i puno krstarenja jedrilicama.« Tijana Obradović najavljuje i specijalne popuste i druge promidžbene korake za hrvatski Jadran, koje će Jolly travel predstaviti na Sajmu turizma u Beogradu, te očekuje da će turista iz Srbije i ove godine u Hrvatskoj biti makar onoliko koliko i prošle godine.

PROŠLA GODINA NAJBOLJA: Kada bi hrvatski turizam svoju ovogodišnju projekciju gradio

lani), najvećim dijelom inozemnih, koji su ostvarili skoro 60 milijuna noćenja (2 posto više nego lani). Samo je u srpnju, u jeku sezone, Hrvatsku posjetilo 2,64 milijuna turista, više nego ikad prije. Uspoređujući podatke iz mjeseca u mjesec, u Državnom su zavodu za statistiku izračunali kako je svaki od tih mjeseci bio od 1 do 3 posto beričetniji od istog mjeseca 2007. godine.

Najvjerniji gosti hrvatskih turističkih odredišta kao i uvijek bili su Nijemci, zatim: Talijani, Slovenci, Austrijanci, Česi, Slovaci i Nizozemci. Ono što je zanimljivo, jest da statistika kao hrvatske goste u solidnom broju bilježi i one iz Srbije (83.000), što

na. Međutim, primjer iz susjedne Mađarske vrijedi zabilježiti.

»Godine 1995. iz Mađarske je u Hrvatsku na ljetovanje otišlo 35.000 gostiju. Danas je taj broj negdje oko 380.000, dakle 11 puta više«, kaže za HR *Marin Skenderović*, voditelj budimpeštanskog predstavništva Turističke zajednice Hrvatske. »Mi, koji smo i tada radili taj posao, očekivali smo da će se taj rast dogoditi i on se i dogodio. Sad bi trebalo vidjeti što bi značilo eventualno otvaranje predstavništva u Republici Srbiji. Treba vidjeti bi li to pridonijelo bumu kakav se dogodio u Mađarskoj. Međutim, zbog krize, ali i zbog prošlosti, mislim da treba biti oprezan i realan. Još uvijek ima

Srbija još uvijek ispod 1 milijarde dolara prihoda

Srbija je do prosinca 2008. godine ostvarila 874 milijuna dolara prihoda od turizma što je 11 posto više u odnosu na isto razdoblje 2007. Ostvareno je 6,9 milijuna noćenja, a produžava se i vrijeme boravka stranih turista u zemlji.

Od ukupnog broja gostiju, dvije trećine su domaći gosti, dok je stranih gostiju bilo nešto više od 646 tisuća i to je smanjenje od sedam posto u odnosu na 2007. godinu. Domaći gosti najviše su boravili u toplicama i planinskim mjestima, dok su inozemni gosti najviše boravili u administrativnim središtima.

U Hrvatskoj Nijemci na prvom mjestu

U Hrvatsku je prošle godine najviše turista došlo iz Njemačke (1,55 milijuna), zatim iz Italije (1,25 milijuna), Slovenije (1 milijun), Austrije (840 tisuća) i Češke (670 tisuća).

Zemlje s najvećim turističkim porastom prometa u Hrvatskoj su: Japan (66 posto više dolazaka), Poljska (29 posto), Crna Gora (38 posto), Makedonija (16 posto), Srbija (13 posto), te Nizozemska (12 posto).

kom potencijalnom turistu u Srbiji poslali poruku da je kod nas poželjan gost.»

VISOKI TURIZAM: Za novu se sezonu uveliko priprema i jedna od najvećih turističkih agencija u Srbiji Jolly travel, koja tradicionalno šalje najveći broj turista iz Srbije u Hrvatsku.

»Naša je ponuda aranžmana za Hrvatsku velika, jer posluje-mo u okviru hrvatske Adriatica net grupe«, kaže za HR direktorica marketinga i PR beogradskog Jolly travela *Tijana Obradović*. »Sve što nude agencije u Hrvatskoj, nudi-

samo na podateima iz prošle godine, moglo bi se reći kako predstoji još jedna dobra sezona. Ali, krizni val koji je pokrenut u SAD uveliko zapljuje i ovdašnje obale, pa podsjećanje na prošlu godinu može predstavljati samo jednu stranu, onu optimističnu. Onu drugu, realnu, dat će mjeseci koji slijede.

Ipak, prošla je godina za hrvatski turizam bila rekordna: čarobne destinacije na plavome Jadranu, na zelenim i snježnim planinama, te u ravničarskim toplicama u 2008. godini posjetilo je više od 11,3 milijuna turista (1 posto više nego

bi netko možda mogao došapnuti skidačima zastava u Zadru. Ipak, direktor beogradskog predstavništva Hrvatske gospodarske komore *Goran Masnec* za HR kaže kako treba biti oprezan s korištenjem tog podatka, jer on sam po sebi ne govori o kakvoj se vrsti boravka u Hrvatskoj radi.

»Pretpostavljam da se u velikom broju radi o ljudima koji u Hrvatskoj imaju rodbinu, ili, pak, tamo odlaze u svoje vikendice, što znači da oni nisu klasični turistički gosti koji idu u organiziranim aranžmanima«, kaže Masnec. Direktor Turističke zajednice Istarske županije Tomislav Popović, pak, smatra kako od ukupnog broja približenih dolazaka iz Srbije, treba odbiti poslovne ljude koji dolaze u Zagreb i odmah se vraćaju, ili tu noće jednu noć - što znači da nisu turisti u klasičnom smislu.

PRIMJER MAĐARSKE: Turistička zajednica Hrvatske za sada u Beogradu nema predstavništvo. Računa se da građani Srbije dobro poznaju hrvatsku turističku ponudu, te kako im dodatna promidžba tog tipa nije potreb-

incidenata, a to nema veze sa službenom politikom. Recimo, temelj naše promidžbe u Mađarskoj je 800 godina zajedničke povijesti, dobri politički i gospodarski odnosi. A, ipak ne prolazi bez incidenata. E, sad, otidite na utakmicu Dinama i Hajduka u Zagreb ili u Split, vidjet ćete da je to još gore. To nema veze s političkim i strateškim odnosima, ali se o tome mora voditi računa. S druge strane, treba uvažiti činjenicu da puno građana Srbije poznaje hrvatsko primorje i mnogi su tu prije rata dolazili i u tom segmentu mi tim građanima ne bismo imali što novoga reći.»

Za građane Srbije još uvijek su Grčka i Turska najpoželjnija odredišta, ali prije svega zbog cijene, dobrih zračnih veza i jake promidžbe. Ipak, sada kada je zbog zavađenosti „dva oka u glavi“ za građane Srbije i crnogorsko primorje uglavnom izvan vidokruga, Hrvatska bi mogla i morala stvoriti sebi šansu i ozbiljno se posvetiti tržištu sa 7,5 milijuna stanovnika. Pod uvjetom da skidači zastava i slični junaci ušute i riječ prepuste racionalnim domoljubima.

Robert Raponja, kazališni redatelj i šef katedre za glumu na Umjetničkoj akademiji u Osijeku

Za mene su estetika i etika sinonimi

*Kroz svoj teatar zalažem se za vrhunske ljudske vrijednosti * Specifičnost studija glume u Osijeku jest upravo u tome što se uz nju vezuje lutkarstvo, te se studenti upoznaju tijekom studija s mnogim lutkarskim tehnikama * Vjerujem da hrvatsko kazalište u Vojvodini može zaživjeti, kazalište bi na svjež i teatarski moderan način trebalo sagledati kulturne vrijednosti koje baštinimo*

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Poznat već od prije po svojoj »nomadskoj« naravi, hrvatski redatelj Robert Raponja je posljednjih godina sve češće prisutan i u Srbiji, preciznije u vojvođanskom kazališnom prostoru. Naime, nakon angažmana u subotičkom Narodnom kazalištu, gdje je u proteklih nekoliko sezona režirao tri predstave (»Ptičice«, »Fritzspiel«, »Hamlet u pikantom sosu«), krajem prošle godine je po prvi puta gostovao i u Zrenjaninu, te u tamošnjem Narodnom kazalištu »Toša Jovanović« režirao predstavu »Kron - P(l)utajuće glumište«, po tekstu Borisa Senkera.

U intervjuu za »Hrvatsku riječ« Robert Raponja govori o svojim iskustvima u radu s vojvođanskim ansamblima, teatru u regiji, kao i o specifičnostima studija glume i

lutkarstva na Umjetničkoj akademiji u Osijeku.

HR: Sredinom studenoga prošle godine na sceni Narodnog kazališta »Toša Jovanović« u Zrenjaninu premijerno je izvedena predstava »Kron - P(l)utajuće glumište«, koju ste Vi režirali. Kažite nam nešto više o iskustvima u radu na ovoj predstavi, kao i o dojmovima nakon suradnje sa zrenjaninским ansamblom...

Rad sa zrenjaninским ansamblom bio mi je uzbudljiv kako na estetskom, tako i na ljudskom planu. Prije rada na uprizorenju ovog neobičnog Senkerovog dramskog teksta, u čijem su središtu dva glumačka para koji tonu iz okvira suvremenog teatra sve do kor-

skog, starogrčkog ritualnog teatra. Dok tonu, preispituju se što ih je to neraskidivim vezama okovalo za teatarski medij, odredilo im nomadsku sudbinu, zašto su robovi taštine i zavisti. Prije prve probe obavio sam iskren i otvoren razgovor sa svakim članom ansambla ponaosob. Prvi kontakti bili su vrlo inspirativni, zrenjaninski glumci bili su otvoreni, zainteresirani i znatiželjni. Nagovijestio sam im da će rad biti podosta istraživački, te da ćemo tražiti odgovore za rješenja iz svoje kazališne prakse, kao i dogovarati modele igre za svaki prizor. Kroz rad sam ih upućivao na začudnost i interesantnost transformacije, te na to da će morati uvažavati publiku kao suigrača i partnera. Glavna tema »Kron« jest »gluma« koje nema izvan partnerskog odnosa i odnosa s publikom. Dogovorili smo se da ćemo težiti afirmaciji, a ne ironizaciji kazališnog medija, kao i organske čovjekove potrebe za igrom. Svaka proba donosila je neku posebnu kvalitetu, kreirali smo, maštali i doigrali i domišljali zajedno. U projektu se okupila vrsna ekipa suradnika: Dalija Aćin uradila je scenski pokret, Dragica Laušević kreirala je kostime, Ivica Zupković napravio je scenu, a Irena Popović skladala je originalnu glazbu. Bio je užitak raditi taj Senkerov, inače, »Marulićevom nagradom« ovjenčan tekst.

HR: Poznati ste, među ostalim, kao »promotor« suvremenih hrvatskih dramatičara. U tom smislu, dva od tri teksta koja ste postavljali u Subotici potpisuju Filip Šovagović (Ptičice) i Boris Senker (Fritzspiel), a Senkerov komad »Kron - P(l)utajuće glumište« postavili ste u Zrenjaninu. Koliko su, prema Vašem mišljenju, srbijanskoj publici zanimljivi tekstovi suvremenih hrvatskih dramatičara?

Suvremeni hrvatski dramski tekst bliži je srbijanskoj publici, od na primjer, suvremenog američkog ili talijanskog teksta. Ponajprije što se tiče tema i načina na koji suvremeni dramatičari progovaraju o svakidašnjici, poput Šovagovića, ili kad

se svojim uradcima referiraju na kulturnu i književnu baštinu, kao što to čini, primjerice, Senker. Isto bih mogao reći i za srpske suvremene tekstove koji se uprizoruju u hrvatskim teatrima. Preko suvremene dramske literature grade se neki novi kulturni mostovi.

HR: Posvećuju li kazališne kuće u državama bivše Jugoslavije dovoljno pozornosti suvremenoj drami autora iz same regije?

U posljednje vrijeme sve više u teatrima vlada interes za suvremene dramske uratke, što ohrabruje i nas redatelje, jer možemo neposredno, direktno, govoriti o vremenu i društvu u kojem živimo. Najkorisnije za teatre je da u svojim sredinama ima potentne dramske autore, i njih treba stimulirati da stvaraju za teatar.

HR: Budući da ste režirali u Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni i Hercegovini, te Srbiji, za pretpostaviti je da imate dobar uvid u kazališnu produkciju u regiji. U tom smislu, kakvom Vam se ona čini?

Kazališna je produkcija u svim ovim sredinama još uvijek skromna. Zapanjila me činjenica koliko Rumunji ili Mađari ulažu u svoje produkcije. Kod nas prije svega nastaju kazališne predstave koje moraju zadovoljiti lokalne potrebe. Slovenci prednjače u procesu rada i stvaranja. Oni traže, istražuju, zanimaju ih specifičnosti kazališnog medija. A usudio bih se reći da svaki slovenski teatar ima dobro promišljenu kazališnu politiku i programsku orijentaciju. U teatru u Bosni i Hercegovini, koji je pod utjecajem glavnih europskih tijekova, zahvaljujući kazališnom festivalu »Mess« događaju se različite, više ili manje uspješne predstave, ali se ne zanemaruje niti baština. BiH kazalište je otvoreno za mnoge utjecaje. Hrvatski teatar je u velikom pomaku, otvaraju se provincijska kazališta, koja su vrlo odvažna u repertoarnom smislu (Vinkovci, Šibenik, Karlovac, Zadar...), produkcija je brojnija, pa samim tim i interes publike. U hrvatskim teatrima gostuje velik broj stranih redatelja, što unosi

svježinu i različitost. Teatar u svim ex-yu sredinama opstaje, kazališni poslenici se trude biti svježi i domišljati.

HR: Voditelj ste katedre za glumu na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Koliko bi Osijek i njegova akademija mogli biti zanimljivi za ovdašnje studente? Što biste poručili potencijalnim kandidatima? Organizirate li pri akademiji kakve pripreme za prijamni ispit iz glume i lutkarstva?

Umjetnička akademija u Osijeku ima odsjek za kazalište, upisujemo i obrazujemo studente glume i lutkarstva. To nisu dva studija, nego jedan nedjeljiv studij. Mišljenja smo da gluma pomaže lutkarstvu, a lutkarska animacija glumi. Naš tim profesora koji vode glavne predmete (glumu predajemo *Boro Stjepanović*, *Željko Vukmirica* i ja, lutkarstvo *Edi Majaron*, *Brane Vižentin* i gostujući profesori iz Bugarske, Rusije i Srbije, scenski pokret *Maja Đurinović* i *Andrea Jelenčić*) želi stvarati moderne i svestrane izvođače, uz to časne, predane i odgovorne glumce koji će znati odgovoriti na potrebe kulturnog tržišta. Ne gledamo samo regionalno, već u europskom kontekstu. Specifičnost našeg studija glume jest upravo u tome što se uz nju vezuje lutkarstvo, te se studenti upoznaju tijekom studija s mnogim lutkarskim tehnikama i do sada su na susretu akademija i lutkarskim festivalima predstavile naših studenata bile nagrađivane i hvaljene. Na našoj akademiji ima studenata iz Vojvodine, Slovenije, Italije, jer se usklađuje s bolonjskim procesom, i moramo biti otvoreni.

HR: Dosad ste tri puta režirali u subotičkom Narodnom kazalištu. Koliko ste se boraveći i radeći u Subotici vezali za tu kazališnu kuću, ali i za sam grad?

Subotica je kulturni grad, i grad u kojem je kazalište bitan segment kulturnog i javnog života. To me vezalo za Suboticu, kao i vrijedan ansambl s kojim sam uprizorio tri dramska naslova. Uz to subotički teatar na čelu s *Ljubicom Ristovski* ima dobru perspektivu. Možda su sada teški trenutci za kazalište u kojem djeluju dvije drame, ona na srpskom i ona na mađarskom jeziku, jer su i jedna i druga ekipa vrlo aktivne, a kazalište, dok se ne izgradi i ne stavi u pogon velika zgrada, je osuđeno na samo jedan prostor gdje se i pripremaju i igraju predstave. Ipak, kazalište radi zanimljive projekte, publike ne nedostaje na izvedbama, i vjerujem da će se u narednim sezonama premostiti teškoće neima-

nja adekvatnog prostora, te da će ulaskom u novu zgradu ansambl dobiti adekvatan prostor da iskažu svoj umjetnički potencijal.

HR: Može se reći da se Vašim gostovanjima na pozornicu subotičkog Narodnog kazališta vratio hrvatski jezik, na kojoj je od 1945. do 1958. inače djelovala Hrvatska drama. Jeste li, radeći u Subotici, došli u dodir s idejom o osnutku Drame na hrvatskom jeziku pri Narodnom kazalištu, koja je u javnosti više puta spominjana, čak i kod početka izgradnje nove zgrade kazališta? Kako gledate na mogućnost osnutka hrvatske drame pri subotičkom kazalištu?

Vojvodina je regija s podosta manjina koje ne gube svoj kulturni identitet. Kazalištem i brigom oko jezika identitet se čuva, a što je još važnije on se živi, obnavlja i raste. Eto, subotičko kazalište nije se libilo postaviti komade na hrvatskom jeziku, glumci su vrlo vješto svladali i urbanu kajkavicu kad sam režirao *Šovagoviće* »Ptičice«, a igru s hrvatskim jezikom koji nam je, kao svojevrstu avanturu, ponudio Senker u »Fritzijspielu«. Jezik ne treba biti barijera u komunikaciji, barem kad je kazalište i umjetnost u pitanju.

Vjerujem da hrvatsko kazalište u Vojvodini može zaživjeti, kazalište bi na svjež i teatarski moderan način trebalo sagledati kulturne vrijednosti koje baštini. Vođeno mišlju da izvornost može biti odskočna daska da se dođe do izvrsnosti umjetničkog čina, manjinsko kazalište može biti od velike važnosti za kulturnu sredinu u kojoj djeluje. Takva je, primjerice, talijanska drama koja djeluje pri Hrvatskom narodnom kazalištu u Rijeci.

HR: Imajući u vidu Vaše iskustvo i rad u različitim kazališnim kućama, kažete nam: što je za Vas kazalište? Koja je, prema Vašem mišljenju, njegova uloga u suvremenom društvu?

Kazalište je mjesto gdje se zrcali ljudska duša u neposrednom dodiru s publikom. Zadaća kazališta je da postoji, da nas odgaja i zabavlja, da nam otvara pitanja o smislu života i da nam daje odgovore. Kazalište je mjesto susreta i dijaloga, i sukoba, ali mjesto pročišćenja. Kazališni poslenici svjedoče svojim teatarskim uradcima o čovjeku u različitim situacijama, sagledavaju ga kroz prizmu egzistencijalnih napetosti sadašnjice, i ma što radili, i ma u kakve kostime se presvlačili, i ma kakve priče pričali: mi smo naučeni misliti sada i ovdje. Naša alternativna stvarnost koju živimo i radimo imperativno

Robert Raponja rođen je 1964. u Puli. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu apsolvirao je komparativnu književnost i talijanski jezik i književnost, a 1989. diplomirao je kazališnu režiju na zagrebačkoj Akademiji dramskih umjetnosti. Od 1992. godine aktivno režira u prosjeku pet predstava godišnje. Režirao je u svim hrvatskim kazalištima, u zemljama bivše Jugoslavije (Sloveniji, BiH, Srbiji) te u inozemstvu (Sibiu, Pečuh, Korzika, Cluj).

Do sada je režirao tekstove M. Lukšić, T. Šuput, M. Brumeca, L. Martinac, S. Sinovčić, A. Šoljana, F. Hadžića, B. Senkera, I. Kušana, K. Paladin, M. Gavran, P. Weisa, F. Mitterera, A. Hinga, D. Mameta, D. Lukića, C. Magrisa, J. S. Sinisterre, N. Romčevića. Na njegovu redateljskom repertoaru nalaze se i djela klasika - Aristofana, Sofokla, Shakespearea, Molierea, Goldonija i Schillera.

Osim što je predavač i voditelj Katedre za glumu i lutkarstvo, na Umjetničkoj akademiji u Osijeku pokrenuo je festival kazališnih akademija - »Dionizijev festival« (2007.), »Dramski studio« (2008.), a osmišljava i kazališni dio multimedijalnoga projekta »Pretapanja«.

Jedan je od osnivača Međunarodnog kazališnog festivala mladih u Puli.

nas tjera da budemo društveno odgovorni, moralni djelatnici. Za mene su estetika i etika sinonimi. I kroz svoj teatar zalažem se za vrhunske ljudske vrijednosti.

HR: Koji su trenutačno Vaši profesionalni planovi?

Rad na Umjetničkoj akademiji u Osijeku me ispunjava i motivira. Mladi, svježi ljudi puni su elana i volje da otkriju sebe i svoje pozicije u kazališnom mediju. Talent se

glume može definirati kao sposobnost prepoznavanja radnje, podražavanja i opetovanje iste. A to se stalno mora istraživati, trenirati i domišljati specifične zadatke za svaku mladu osobu ponaosob, da se što bolje i potpunije sagleda i razvija. Uz pedagoški rad, očekuju me i brojne režije. Trenutačno režiram u HNK Osijek, a očekuje me i rad u Sibiu u Rumunjskoj, potom ću na ljeto raditi i odmarati se u rodnoj Puli.

Goran Karan, jedan od najpopularnijih pjevača na hrvatskoj estradi

Pisma ako traje sto godina, sigurno ima nešta za reć

*Dobro je kad ti ljudi dođu na koncert i kad oće čut tu pismu neku što si ti otpiva, a prije tog možemo na balun, poslije toga možemo na piće * Što se tiče staklarije, drvenarije i kamena koje dobiješ kao nagradu, to završi sve u moje matere * Na koncertu odma odajem energijom, odma je da – ne, plus – minus * Netko radi šta voli, najčešće ljudi rade zato šta moraju i zato sve ono što te veseli je kad ćeš vidit, taknit, poljubit onoga tko ti je drag*

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Goran Karan počinje se baviti glazbom početkom 80-tih godina, u grupama »Epicentar«, »Deveti krug« i »Big Blue«, a 1999. godine, objavljuje svoj prvi solo album »Kao da te ne volim«, koji je rezultat suradnje s proslavljenim splitskim skladateljem Zdenkom Runjićem. Ploča je bila najprodavanija te godine u Hrvatskoj i postala je platinstva. Njegova je karijera od tada u neprekidnom usponu.

HR: Osvojio si brojne nagrade na glazbenim festivalima. Koliko gode te nagrade i jesu li poticaj za tvoj rad?

To ti završi kod moje matere u kući, a 31 godinu sam ima kad sam dobio prvo mjesto za debitanta na Splitskom festivalu. Al, nije ti do tebe to sve skupa. Što se tiče staklarije, drvenarije i kamena koje dobiješ kao nagradu, to završi sve u moje matere. Obično meni bude tako da kad dobijem neku nagradu,

budem umoran, onda sutra ujutro kad moraš u sedam sati ić nešto odradit, tako da nije nekakvih zvjezdanih momenata s te strane bilo. Mislim, lipo je dobit nagradu zato što je natjecanje i kad si već doša, bolje je da dobiješ nagradu, nego da ne dobiješ, ali zaistinu, bolje ti je bit drugi kad trebaš bit prvi, nego prvi kad trebaš bit drugi, jer te ljudi zapamte – »A vidi ovoga šta je sad pozicija, kako

mi. Oće to tako češće, znaš to sigurno i ti.

HR: Kakva su iskustva iz teatra Ronacher, gdje si nastupao u glavnoj muškoj ulozi u mjuziklu »Rock it«?

To je bila bečka produkcija sastavljena od osam najpopularnijih mjuzikla od kraja 60-ih godina naovamo. Znaš ono: »Jesus Christ Superstar«, »Hair«, »Tommy«, »Grease« itd., po pet najpopular-

Sudjelovanje na Eurosongu

Na »Dori 2000.« s pjesmom »Kad zaspu anđeli« Goran osvaja prvo mjesto i na natjecanju za pjesmu Eurovizije u Stockholmu zastupa Hrvatsku, gdje osvaja deveto mjesto.

sad ovo, razumiš, do juče je bija narodni čovik, danas ješ vidija. Prodano meso.«

Ima zlatni ploča, ima svega, al ti moram reć da su me firme zaboravile, za dva CD-a mi nisu ništa davale, što se tiče tiraža nešto sam i dobio, a šta će ti to, te zlatne ploče. Kažem, da imaš kancelariju, pa je to onda lipo, okačit na zid, a na kraju krajeva ono stvarno što je dobro je kad ti ljudi dođu na koncert i kad oće čut tu pismu neku što si ti otpiva, a prije tog možemo na balun, poslije toga možemo na piće i sve skupa, kako da kažem, u Splitu se krećem s kesama u rukama i u Splitu sam pivač samo kad pivam, razumiš. I, inače sam pivač samo kad pivam, inače sam šofer, otac u pokušaju i tako dalje.

HR: Je li bilo više momenata u tvom životu, kao u pjesmi Nene Belana »Stojin na kantunu«?

Kantun ti je kut, ugao, to znači da vidiš i tamo i ovamo, a glava u balunu, to znači da ga boli glava, živci, južina, meteopatija, proble-

njih pjesama iz tih mjuzikla i kako sam ja urlika tenora, tako sam tamo piva te pisme iz »Kose« i »Briljantina«, al ipak sam ja više tip iz šezdesetih godina, a ovi za pedesetu, triba bit ono – oskar u malome. Meni objašnjava engleski koreograf, a ja sam doša, što je najgore od svega, misec dana da su već svi vježbali. Sad, ono stojiš ka mali Mujo sa strane i svi svoje znaju, a ja nešto znam, a nešto pojma nemam što prvi put vidin, uz to moram vodit računa o pivanju. Ma dobro ti to pivaš, al malo moraš vodit računa o tome, malo se kreći, miči se malo, objašnjava koreograf. I sad krenem neke pokrete, »Briljantin« je to bio i ja nešto pivam, ama ne, ne, govore ovi, nije mi bilo lako.

Ima sam jedanaest predstava tamo. Bila je to već 1998. godina, kad sam ja dobrano ugazio u suradnju s pokojnim Zdenkom Runjićem, meni je to najdraži autor i mislim da je najbolji autor naše popularne glazbe i on

je napisa »Lipa si lipa«, »Splitsku serenadu«. Lipo je pivat mjuzikl i Bog mi je ispunija tu želju, ali je to malo slijepa ulica, zato što pivaš te stvari i ako nisi donio prvi tu ulogu onda si 150. put Isus, 800. put Berger, a ovako dobiješ pismu po kojoj ljudi baš tebe poznaju. »Lipa si lipa« je bila ime i prezime – Goran Karan i to je to. S time da sam ja ranije bija malo kosatiji.

HR: Svirao si i kao ulični svirač. Je li vrijedilo to iskustvo?

Svira sam na ulici, po litnjim baštama, kafićima, u rock bandovima, prošla se cila ta putanja. Eto, ima sam trideset i jednu godinu kad sam dobija prvu nagradu za najboljeg debitanta na Splitskom festivalu i to već kad imaš 31 godinu, nešto bi triba više znat o životu, da nisi ti baš tako velika faca i da nije to sve skupa ni tvoja zasluga. Tako da mora se sklopiti dobra pisma u svakom svom segmentu i ti moraš bit – ono na mistu, i publika mora reć to mi se slaže i slika i ton i OK. Karane, proša si.

HR: Suradnja sa splitskim skladateljem Zdenkom Runjićem pokazala se veoma uspješnom. Koliko je on utjecao na tvoje glazbeno formiranje?

Ja sam ima »Big Blue« rock band i imali smo tri hita i sve to skupa doduše i nije bio pravi posa i išao sam u Hamburg i tamo sam svira na ulici i doša do ugovora s jednom ekipom. Prvi posa su bile neke reklamne pisme i tako to. Počeo sam snimat ploču na engleskom jeziku, međutim, tad sam počeo to sa Zdenkom, a ima sam sriću da sam stvarno volija njegove pisme. Znao sam 35 pisama njegovih u glavu odsvirat. On ima kuću u Baškoj Vodi di se odmara nakon naporne radne godine kad se završi njegov festival, onda bi otiša tamo sa ženom i s malom i došla bi njegova familija. Jednom je doša kod njega *Tonči Huljić* sa ženom i s familijom i kaže – sad poslušaj ga, a od svih tih dana sam baš sinoć piva do kasno i promuka. Aj zapijavaj nešto. Kažu ajd nešto naše i krenem »Čale moj«. Otpiva sam to jedva jedvice četiri-pet harmonija i završi slavno u C-duru, otpiva sam to tako jedva jedvice, i čuo aplauz. Eto, na kraju smo snimili tri ploče i mjuzikl. Ima sam priliku pivat njegovi šezdesetak pisama, to je svjetski rekord. Učija san od njega.

HR: Bio si na brojnim turnejama u inozemstvu. Kolike su šanse za značajniji uspjeh naših autora

Diskografija

1999. - Kao da te ne volim
2000. - Vagabundo
2001. - Dalmatinske suze (kompilacija)
2002. - Ahoj!
2005. - Od srca do usana
2008. - Dite ljubavi

u inozemstvu? Primjerice, tvoj album »Vagabundo« izdan je u izvornoj verziji u Turskoj, a skladba »Stay with me« zauzimala je prva mjesta na turskim top ljestvicama.

Pivači imaju manju šansu za uspjeh, a autori više. Autorstvo nije vezano direktno uz jezik. Nađe se neki sposoban čovik koji će tu glazbu oživit na jeziku koji je zadan tu. Govorka se i jedna je od pouzdanijih glasina da je *Ivo Robić* napisa »Strangers in the night«. Nije se on potpisao iz razloga koji su bili poslovne prirode, a ta je pjesma bila najveći hit *Franka Sinatre* u njegovoj karijeri, koja je bila protkana s puno pisama. Pokojni

Dorđe Novković je ima »Nono nono, dobri moj nono«, taj stari hit. Zdenkove pisme su se pivale okolo, tako da u principu se može, al tribaju se sklopiti toliko faktora da je to zastrašujuće. Radiš, radiš pa jednog dana bude, ili ne bude. Tako ti je to.

HR: Slušaš li etno-glazbu?

Vidi, slavonska tamburica sigurno pa već ima svoje mjesto u svitu, kako ne. Ako ja mogu slušati *Cesaria Evoru* sa Zelenortskih otoka, iako baš ne razumijem portugalski, pa još ako ćeš asove *Stefanovskog* i *Tadića* s fenomenalnom muzikom makedonskom, može se onda slušati i ta slavonska tamburica. Te pisme koje oni sviraju su pisme koje traju stotinama godina i to nije bez veze. Pisma ako traje sto godina, sigurno ima nešta za reć. Isto kao i dalmatinska pisma, i slavonska tamburica ima nešta za reć, samo je bitan taj pakun, na koji način to prodat, jer dosta svita govori španjolski, engleski, portugalski i kineski i te jezike kojima smo mi jedna egzotika, zapravo. Opet, ovdje ja imam prednost, jer se obraćam ikavicom, onda je to

svima jedna poznata egzotika, jer svi su bili na moru, svaki ima svoju ljubavnu priču i čim se okreneš tim jezikom ljudi znaju o čemu govoriš i to je otvorena jedna prednost velika.

HR: Mnogo vremena provodiš na turnejama. Što za tebe znače koncertni nastupi? Je li ti draži koncertni nastup ili rad u studiju ili sve ima svoje vrijeme?

Rad u studiju je ispitivanje novih stvari, simulacija razmjene. Na koncertu odma odajem energijom, odma je da – ne, plus – minus, čak neki put i neki ekstazi da se dogodi da me potakne da još nešto dam, a u studiju je neravnotežna borba, ti protiv tišine. No, tišina je obično bolja, nego to, šta ćeš kazat. Imaš s druge strane u studiju čovjeka koji te gleda iza stakla koji bi tija da si ti točno u ritmu, a da nisi baš ono kockast, da si u intonaciji, a da si opušten, da ti je glas čist, a malo puknut, da pivaš to sa svjetskom vibrom, a da je ipak ravno. Rad u studiju je atomska picajzla.

HR: Ljubav je najstarija tema u blues, rock i pop glazbi. I danas je veoma aktualna tema u pjesmama. Je li ljubav najveći izazov ili je jednostavno tako, kao što se kaže u pjesmi The Beatlesa: »All you need is love«? I da i da. Zato šta radimo svašta u

Zlatna tiraža

Svih dosadašnjih pet studijskih albuma poznatoga hrvatskoga pjevača prodana su u dijamantnoj i zlatnoj tiraži.

životu, neko radi šta voli, najčešće ljudi rade zato šta moraju i zato sve ono što te veseli je kad ćeš vidit, taknit, poljubit onoga tko ti je drag. Govorim sada o muškarcu, ženi, ditetu. Ljubav je ono – besprekidna.

A znaš staru foru? Šta se dogodi kad se blues pušta unatrag? Kad se blues pušta unazad, vrati ti se pas, i žena ti se vrati doma, i vrate te nazad na posa, i kuću ti banka vrati.

HR: Je li točno ono prema pjesmi Novih fosila da: »Dobre djevojke, one idu u raj baš sve, a loše djevojke idu kud god zažele«?

Ja ću ti samo reć da s pravom mačkom svaki mjesec smo jači.

Anketa s članovima i simpatizerima Mladeži DSHV-a

Političkim putem do ostvarivanja svojih prava

Anketu provela: Verica Kujundžić

Osnivanje podružnica Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u nekoliko mjesta u Vojvodini te nedavno okupljanje mladih na prelu, koje je organizirala Mladež DSHV-a – a okupilo se oko 700 osoba, ponukalo nas je napraviti anketu i iz nekoliko odgovora čuti glas mladih.

Anketu je provela aktivistica Mladeži DSHV-a iz Đurdina, a mladima

su postavljena sljedeća pitanja:

- Što te je potaklo postati članom Mladeži DSHV-a?

- Kako ti se sviđa ideja organiziranja manifestacija na kojima će se mladi družiti?

- Što misliš o politici općenito?

Evo odgovora:

Marinko Čović iz Đurdina

Da postanem članom Mladeži DSHV-a potaklo me je to što mislim da samim tim pomažem svom hrvatskom rodu i mislim da se svaki Hrvat treba učlaniti, jer što je veći broj članova, znači da smo ujedinjeniji, a samim tim i jači. O ideji organiziranja mani-

festacija Mladeži DSHV-a mislim sve najbolje. Na ovakvim manifestacijama mladež se okuplja, međusobno upoznaje, što opet jača zajednicu.

Mislim da je politika jako naporna! Čovjek mora imati i talenta i upornosti za nju. Političar mora biti psihički jak i izdržljiv, jer puno puta nailazi na velike prepreke i suprotstavljanje mišljenja.

Davor Francuz iz Bačkog Monoštora

Pozitivne strane u stranci su mi se sviđale po samom čelništvu što ga sačinjavaju mladi ljudi upoznati sa svojim poslom, a shvatio sam i kako se stvarno bore za bolji ne samo mladih Hrvata, već i mladeži svih drugih naroda u Vojvodini. Zahvalan sam što postoji netko tko se brine za manjine.

Manifestacije mi se jako sviđaju i uvjeren sam da ću sudjelovati svaki put.

Politika mi se čini kao posao za koji čovjek mora biti stvarno uporan i visoko obrazovan. Nadam se ću uspjeti pridonijeti svojoj stranci ovim dolascima i potporom.

Ivan Ispanović iz Sombora

Poslije završene srednje škole zaposlio sam se u jednoj tvrtki koja je izuzetno snažna u svojoj djelatnosti. Upoznao sam mnogo stranački opredijeljenih ljudi i odlučio sam se učlaniti u svoju stranku, tj. onu koja je bliska mojim idejama, onu za koju smatram da je u usponu.

Mislim da je ideja o organiziranju skupova Mladeži DSHV-a odlična, jer treba svatko predstavljati svoje. To je dobar i način da upoznamo ljude oko sebe sa svojim radom.

Iskreno rečeno, nemam neko politički određeno mišljenje, ali mi je bitna jedna stvar – da je DSHV u mojoj sredini, u Somboru, četvrta parlamentarna stranka i ne treba očekivati previše, jer ljudi će u ovom okruženju, pa i šire, shvatiti vremenom što je dobro za njih i za njihove najbliže.

Daniel Poturica iz Sonte

Postajanje članom Mladeži DSHV-a znak je da se borimo za naša prava, koja ranije nismo imali.

Treba nam veća prava i da nas ima u puno većem broju, kako bi opstali. Za ostvarivanje naših prava zalaže s politika DSHV-a.

Damir Prčić iz Đurdina

Simpatizer sam političke stranke DSHV, i sama činjenica što je organizacija prela povjerena ovim mladim ljudima znači mnogo, jer na jednom mjestu mladež se može povezati dijeleći zajedničke ideje i emocije. A što je od toga bolje za mlade?

Iako važi sveopća fraza da se jedino putem politike može mnogo više društveno djelovati, smatram da bi u svakodnevni život trebalo uključiti i segmente znanosti, kulture, sporta, itd. Mladi bi generalno, ipak, po mom skromnom mišljenju, trebali biti rasterećeni od političkih tema.

Mladen Petreš iz Tavankuta

Jako osjećanje pripadnosti našem hrvatskom narodu i potreba da i ja pridonosim, koliko mogu, u ostvarenju naših zajedničkih ciljeva i očuvanja našeg prisustva u ovim krajevima, potaklo me je da postanem članom Mladeži DSHV-a.

Potrebne su manifestacije na kojima bi se družili i još više povezivali.

Politika k'o politika. Ali mislim da je potrebno njome se baviti, jer samo tako možemo ostvariti sva svoja prava.

Goran Gabrić iz Male Bosne

Za sada sam samo simpatizer DSHV-a, učlanit ću se tek kad se mi Hrvati-Bunjevci počnemo udruživati i ujedinjavati snage, a ne dijeliti na više stranaka.

Današnja mladež se nema gdje kvalitetno provesti, a niti čuti našu tamburašku glazbu.

Pa, ne bih da budem grub, ali momentalno mrzim politiku. Politikom se ljudi bave većinom zbog osobnih materijalnih interesa, a ne zato što stvarno vjeruju u boljitak svoje nacije.

Temeljem članka 10. i člana 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04), Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica, Trg slobode br.1

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta »DELIKATES« SZTUR, Čantavir – Bajmočka br. 2, podnio Zahtjev za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja na okoliš za projekt »Kotlovnica na bio masu i spaljivanje manjih količina svježeg konfiskata« na katastarskoj čestici br. 4539/1, k.o. Čantavir, na području grada Subotice.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz Zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće – ured 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati, u razdoblju od 13. 2. 2009. do 25. 3. 2009. godine.

Okrugli stol u Europskom domu u Zagrebu

Antun Radić – hrvatski um, srce i duša

Okrugli stol nazvan »Antun Radić – hrvatski um, srce i duša« organizirala je Hrvatska seljačka stranka u povodu 90. obljetnice njegove smrti

U Europskom domu u Zagrebu održan je 10. veljače okrugli stol o *Antunu Radiću* (1868. – 1919.), političaru čije je djelovanje, zajedno sa svojim mlađim bratom *Stjepanom*, odredilo budućnost hrvatskog naroda u 20. stoljeću, a i danas je trajna inspiracija brojnim Hrvatima. Okrugli stol nazvan »Antun Radić – hrvatski um, srce i duša« organizirala je Hrvatska seljačka stranka u povodu 90. obljetnice njegove smrti, a bio je podijeljen u dva dijela. U prvom dijelu je predsjednik HSS-a *Josip Friščić* pozdravio goste i otvorio skup, a zatim su održana uvodna izlaganja u kojima su obrađene sve dimenzije života i rada Antuna Radića. U tom dijelu skupa sudjelovali su – dr. sc. *Hervoja Petrić* (Pogled u životopis Antuna Radića), prof. dr. sc. *Tihomir Cipek* (Političke ideje Antuna Radića), mr. sc. *Jakša Raguž* (Antun Radić – hrvatski um, srce i duša) i mr. sc. *Ljiljana Sabljak* (Antun Radić – književnost i politika), a u drugom dijelu su se sa svojim pitanjima i diskusijama uključili i brojni posjetitelji.

DJELOVANJE POSVEĆENO NARODU: Iz izlaganja dr. Petrića saznali smo da je Antun Radić rođen 11. lipnja 1868. godine u Trebarjevu Desnom, u jednoj vrlo važnoj godini za hrvatsku povijest, godini koja nije ispunila očekivanja u ujedinjavanju svih hrvatskih zemalja, jer je te godine sklopljena Hrvatsko–ugarska nagodba kojom je hrvatska politička, društvena i ekonomska sudbina bila po jednoj strani zapečaćena, a po drugoj limitirana. Naime, Hrvatska se nakon Nagodbe više nije mogla slobodno politički i gospodarski razvijati. »Antun Radić je studirao u Zagrebu i Beču i završio studij slavistike i klasične filologije, a doktorirao je 1892. godine, dakle vrlo rano, u svojoj 24. godini, s disertacijom o hrvatskoj književnosti. Govorio je ruskim, njemačkim, francuskim i talijanskim jezikom,

Okrugli stol je otvorio predsjednik HSS-a Josip Friščić

te nešto malo mađarskim, a bavio se i prevoditeljstvom. Od 1902. do 1907. godine bio je tajnik Matice hrvatske«, rekao je dr. Petrić, a prof. dr. Tihomir Cipek je govorio o njegovom političkom djelovanju, koje je posvetio narodu, tzv. malom čovjeku, te se borio za ujedinjenje svih hrvatskih zemalja i postizanje hrvatske državne samostalnosti. »Zajedno sa svojim bratom Stjepanom osnovao je 1904. godine Hrvatsku pučku seljačku stranku i time pokrenuo hrvatski nacionalni seljački pokret, motiviran činjenicom da je u Hrvatskoj na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće živjelo otprilike 90 posto seljaka koji su, politički gledano, bili skoro posve obespravljeni«, ustvrdio je prof. Cipek te dodao, da je cilj djelovanja braće Radić bio »buđenje« seljaštva i pretvaranje seljaka u politički i društveni subjekt, a njihov motiv iskrena ljubav i poštovanje koju su obojica osjećala prema potlačenom hrvatskom seljaku, što je bilo vidljivo i iz programske osnove HPSS-a u kojoj je pisalo: »Hrvatsko seljaštvo mora postati temelj političke aktivnosti, jer je zadržalo hrvatske etnijske biljege, kulturu i nacionalni identitet, dok su ih trenutni vla-

dajući slojevi, gospoda i građansko stanovništvo zaboravili, odnosno hrvatski nacionalni identitet i kulturu zamijenili tuđim«.

NARODOZNANSTVO: Kako bi se ostvario ovaj zacrtani politički cilj Antun Radić se vrlo rano počeo baviti etnologijom, posvetivši veliki dio osobne pažnje i radnog interesa proučavanju seljačke kulture u potrazi za hrvatskim nacionalnim identitetom. S tim ciljem je pristupio kreiranju metodologije radi onoga što je on nazvao »narodoznanstvom«, a što se danas službeno naziva etnologija i etnogra-

fija. Godine 1896. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti je pokrenula »Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena« čijim urednikom postaje Antun Radić. S tog položaja je znatno utjecao na teorijsko oblikovanje hrvatske etnologije te je već u drugom broju 1897. godine Radić na 88 stranica objavio rad pod naslovom »Osnova za saniranje i proučavanje građe o narodnom životu«, koje se i danas smatra »kamenom temeljcem« etnologije kao samostalne znanosti.

»U njoj se Radić bavi društvenim i duhovnim načinom života seljaštva kao i njegovim viđenjem svijeta. Ovu kategoriju društvenog života seljaka podijelio je u tri osnovne podkategorije: Narodno srce, Narodna duša i Narodna pamet«, pojasnio je mr. Raguž i zaključio da je stvarajući teoretsko – ideološku podlogu za pokretanje hrvatskog nacionalnog seljačkog pokreta i osnutak HPSS-a Antun Radić stvorio i teorijsku podlogu za utemeljenje hrvatske etnološke znanosti te da je ova stranka istinski duboko ukorijenjena u sve segmente hrvatskog društva, pa i u hrvatsku znanost, i preko svojih utemeljitelja bila, i ostala, jedan od ključnih čimbenika hrvatskog nacionalnog identiteta.

Zlatko Žužić

U programskoj osnovi HPSS-a je pisalo

»Hrvatsko seljaštvo mora postati temelj političke aktivnosti jer je zadržalo hrvatske etnijske biljege, kulturu i nacionalni identitet, dok su ih trenutni vladajući slojevi, gospoda i građansko stanovništvo zaboravili, odnosno hrvatski nacionalni identitet i kulturu zamijenili tuđim.«

Trojke u obitelji Gordane i Željka Cvijina

Radosna velika obitelj

*Kako objašnjavaju sretni roditelji, bebe hrane kad one to traže, a obično kad se jedno javi, jave se i drugo dvoje * Gordana i Željko nikad nisu zamišljali da će imati troje djece, a pogotovo ne odjednom*

Dugo očekivana radost 29. studenoga ispunila je obitelj Cvijin, kada su se rodila njihova djeca, točnije njih troje: *Marija, Božidar i Martina*. Mama *Gordana* i tata *Željko* nisu pronašli riječi kojima bi opisali svoju radost i zahvalnost na ovome daru.

Od početka trudnoće Gordana je morala ležati i održavati trudnoću, no, kako je sama rekla, nije joj bilo dosadno, puno je čitala,

pomažu oko hranjenja, čuvanja i svega što je potrebno.

U katedrali bazilici sv. Terezije Avilske 25. siječnja kršteni su *Marija, Božidar i Martina*, a krstio ih je biskup subotički mons. dr. *Ivan Penzeš*. Imena su birali roditelji, kako su rekli, za *Mariju* su se odmah složili oboje, a mama je dala ime *Božidaru*, a tata *Martini*. *Božidar* je, kako objašnjava Gordana, dobio to ime jer

odmarala se, »razgovarala« sa svojom djecom i pripremala se za njihov dolazak. Trudnoću je vodio dr. *Aleksandar Radulović*, no, posljednjih dana trudnoće Gordani je pozlilo i iz subotičke su je bolnice uputili u Novi Sad. Tamo su je u bolnici prihvatili dr. *Nenad Četković* i dr. *Dragana Višnjevac*, koji su i uradili carski rez. Istoga dana u 20,26 sati rodila se *Marija*, u 20,27 *Božidar* i u 20,28 *Martina*. Bebe su rođene prije vremena, te su neko razdoblje morale provesti u inkubatoru, gdje su primale kisik, a nakon tri dana prebačene su na Dječju kliniku u Novom Sadu. *Marija*, iako je najstarija, pri rođenju je bila najmanja, te je težila 1540 grama, a bila je dugačka 41 cm, *Božidar* je bio najveći 2500 grama i dugačak 44, dok je *Martina* bila 1840 grama, a dugačka 42 cm. Nakon oporavka Gordana je bila puštena kući, a bebe su zadržane u Novom Sadu, te je cijela obitelj prvi put skupa bila za Božić.

Radost koja je vladala u obitelji Cvijin je neizreciva, no pokraj roditelja bebe su s radošću dočekali i majke i dida, koji nesebično

je on kao i curice njihov dugo očekivani dar od Boga. Kumovi na krštenju su bili: *Mariji – Jadranka i Alen Babić*, *Božidaru – Jelena i Zvonko Dulić*, a *Martini – Georgina i Nikola Matković*.

Kako objašnjavaju sretni roditelji, bebe hrane kad one to traže, a obično kad se jedno javi, jave se i drugo dvoje. Iako ih je troje svi lijepo spavaju i danju i noću. Kupaju se svaki treći dan, jer su još jako mali, te ih kupanje dodatno izmori. Za hranjenje bebica potrebno je oko sat i pol, kao i za kupanje, te tada u pomoć dolaze majke i dida. Zanimljiva je činjenica da sve što im je potrebno, treba im puta tri.

Kako su nam ispričali Gordana i Željko, nikad nisu zamišljali da će imati troje djece, a pogotovo ne odjednom. Iduće dvije godine Gordana će biti kod kuće s djecom, a tata Željko redovito odlazi na posao. *Mariji, Božidaru i Martini* želimo sretno, veselo i bezbrižno djetinjstvo, a njihovim roditeljima obilje strpljenja i ljubavi.

Ž. Vukov

Martina

Marija

Božidar

Projekt Nacionalne službe za zapošljavanje i UNDP-a

Otpremninom do posla

Uspješno provođenje zajedničkog projekta Nacionalne službe za zapošljavanje (NSZ) i projektnog tima programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) dovelo je do njegova produženja do rujna 2009. godine

Piše: Dražen Prčić

Ocijenivši kako je projekt ostvario dobre rezultate, odluku o produžetku su jednoglasno usvojili Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, Austrijska agencija za razvoj (ADA), koji su osigurali sredstva, Nacionalna služba za zapošljavanje (NSZ) i projektni tim Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP). Projekt nastavlja podupirati ponovno zapošljavanje radnika koji u razdoblju tranzicije ostaju bez posla, između ostalog, subvencijama za samozapošljavanje i financijskom podrškom poslodavcima za zapošljavanje viška i radnika koji su ostali bez posla zbog stečaja poduzeća.

Do sada je uz potporu projekta »Otpremninom do posla« 1622 radnika došlo do novih radnih mjesta. Od ukupnog broja korisnika 1257 je ostvarilo subvenciju za pokretanje osobnog biznisa, dok je 365 zasnovalo radni odnos kod novoga poslodavca. Istovremeno, 146 poslodavaca iz privatnog sektora iskoristilo je financijsku podršku projekta za zapošljavanje viška radnika koji žive na granici siromaštva i radnika koji su ostali bez posla zbog stečaja poduzeća, navodi se u priopćenju koje je uputila Nacionalna služba za zapošljavanje. Tragom ove informacije zamolili smo *Jasminu Knežević*, PR-a subotičke filijale Nacionalne službe za zapošljavanje i savjetnicu za planiranje karijere, za kraći razgovor na ovu temu.

»Tijekom prošle godine, točnije u prvih devet mjeseci, imali smo pozitivan trend zapošljavanja i smanjenja osoba koje se kod nas nalaze na evidenciji. Međutim, u studenom i prosincu pet tvrtki s ukupno 347 osoba proglašeni tehnološkim viškom javilo se našoj službi za posredovanje i rješavanje ovoga problema. Zanimljivo je još spomenuti podatak kako smo tijekom gotovo cijele godine imali u prosjeku oko 100 zahtjeva mjesečno za primanje novčane naknade za nezaposlene osobe i osobe koje ostaju bez posla kao tehnološki višak, ali je u prosincu bilo 300 ovih zahtjeva pa sve do 400 zahtjeva tijekom prvoga mjeseca ove godine.

Financijska pomoć

- 130.000 dinara po osnovi programa samozapošljavanja + 80.000 din uz potporu projekta
- 130.000 dinara - samozapošljavanje samohranih majki
- 100.000 dinara - novo zapošljavanje samohranih majki

Različitim programima i aktivnostima služba realizirala pomoć nezaposlenima i poslodavcima: *Jasmina Knežević*

Sve ovo izravno pridonosi potvrdi tvrdnje kako se utjecaj svjetske ekonomske krize već osjetiti i kod nas«, navodi Jasmina Knežević.

POTICAJI: »Tijekom prošle godine naša je služba različitim programima i aktivnostima realizirala poticaje za pomoć kako nezaposlenim osobama tako i poslodavcima, pa je ukupno, obuhvaćajući sve naše programe, uspješno zaposleno 1883 osoba. Kroz našu službu prošlo je oko 15.000 nezaposlenih, koji su ovisno o njihovoj statusu i uzrasnoj dobi koristili pojedine naše programe, te je oko 1000 poslodavaca bilo uključeno u raznovrsne programe i aktivnosti. Naglasak je bio, prije svega, na edukacijskim aktivnostima u cilju poboljšanja stupnja kompetencije nezaposlenih osoba, konkretno njihovog boljeg pozicioniranja na tržištu rada. Glede suradnje s poslodavcima razvijani su određeni različiti programi mjera i pomoći za unaprjeđenje njihove kadrovske politike i organiziranje samog biznisa kojim se bave. Intencija za ovu godinu bit će ponajprije aktivnost na očuvanju postojećih radnih mjesta i neutraliziranje efekta svjetske krize na našim prostorima, u skladu s tim naša služba ima najveću ulogu kao najznačajniji subjekt zapošljavanja. O svim daljnjim koracima na tom planu mi ćemo nastojati blagovremeno informirati javnost.«

OTPREMNINOM DO POSLA: »Zahvaljujući sredstvima osiguranim ovim projektom na teritoriju subotičke filijale Nacionalne službe za zapošljavanje, zaposlili smo ukupno 33 osobe, odnosno 23 osobe je zaposleno na programima samozapošljavanja (novčana stimulacija pokretanja vlastitog biznisa), a 10 osoba se zaposlilo

nakon što su poslodavci dobili određeni novčani iznos za otvaranje novog radnog mjesta. U sljedećim mjesecima rješavat će se primjerice i situacija od prije navedenih pet tvrtki s ukupno 347 osoba koje su proglašene tehnološkim viškom, ali je ipak potrebno određeno vrijeme za ovaj kompleksan postupak i proceduru kojima se nastoji pomoći osobama koje su zbog određenih okolnosti otale bez stalnog zaposlenja.«

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04), Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica, Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta László Anus, Vareška br. 20, Subotica, podnio Zahtjev za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja na okoliš za projekt »Poslovni objekt – Auto servis«, koji se nalazi na katastarskoj čestici br. 3479, k.o. Stari grad, na području grada Subotice.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz Zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće - ured 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati, u razdoblju od 13. 2. 2009. do 5. 3. 2009. godine.

Set od 15 zakona uvest će red u području ekologije

Upravljanje otpadom prioritet

Društvo s ograničenom odgovornošću »Regionalni deponij« do sada je postavilo 32 »zelena otoka«. Bitno je uspostaviti sustav upravljanja otpadom. Krajem veljače ili početkom ožujka narodni zastupnici bi trebali usvojiti 15 zakona iz područja zaštite životnog okoliša.

Pokrajinsko tajništvo za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj financiralo je projekt »zelenih otoka« na sjeveru Bačke. Ovaj projekt živi više od godinu dana, a od prije nekoliko dana i stanovnici Mjesne zajednice Veliki Radanovac mogu razvrstavati papir i pet ambalažu. »Zeleni otoci« su, ustvari, kontejneri u kojima se posebno odvaja papir, staklo, pet ambalaža i drugi otpad. Stanovnici spomenutog dijela Subotice su s oduševljenjem prihvatili akciju i za samo jedan dan napunili već do pola kontejnere za odvajanje otpada.

»Moram priznati kako su mi susjedi oduševljeni akcijom. Sada umjesto da pokraj ceste vidimo plastične boce i drugu pet ambalažu, vjerujem da će se odlagati na pravo mjesto. Do sada su se papir i pet ambalaža odlagali s ostalim kućnim smećem, a sada imamo priliku razvrstati otpad i tako sačuvati prirodu«, objašnjava predsjednik Savjeta Mjesne zajednice Veliki Radanovac **Zoltan Kokai**.

Društvo s ograničenom odgovornošću »Regionalni deponij« do sada je postavilo 32 ovakva kontejnera u – Subotici, Kanjiži, Hajdukovu, Malom Idošu, Senti i Bačkoj Topoli. U ovom poduzeću ističu kako su građani jako zainteresirani razvrstavati otpad u kućanstvima. Pokrajinsko tajništvo je ovu akciju financiralo s dva milijuna dinara, dok su lokalne samouprave izdvojile i po nekoliko stotina tisuća dinara. Pokrajinski tajnik za zaštitu životnog okoliša

Slobodan Puzović kaže kako će i ove godine podržati projekt, s tim što će ga proširiti i na druge gradove i općine u Vojvodini.

»Odvajanjem otpada smanjuje se količina otpada na deponiju, štedi se energija, smanjuju se troškovi gotovih proizvoda i daje doprinos očuvanju životnog okoliša. Važno je uspostaviti sustav upravljanja otpadom, jer će se na taj način riješiti i pitanje divljih deponija. Zbog toga je neophodno usvojiti nove zakone iz ovog područja«, objašnjava Puzović.

15 ZAKONA ZA UVOĐENJE REDA: Krajem veljače ili početkom ožujka narodni zastupnici trebali bi usvojiti 15 zakona iz područja zaštite životnog okoliša. Novim zakonima bit će uređeno područje upravljanja otpadom, a bit će unesene i novine u postojećem Zakonu o zaštiti životnog okoliša. U Ministarstvu za zaštitu životnog okoliša kažu kako su svi prijedlozi zakona u skladu s direktivama Europske Unije. U setu od 15 zakona iz područja zaštite životnog okoliša trebalo bi usvojiti zakon o neionizirajućem zračenju, zakon o ionizirajućem zračenju i nuklearnoj sigurnosti, zatim zakon o kemikalijama i biocidima, zakon o ribarstvu, o zaštiti zraka i prirode, kao i niz podzakonskih akata, koji se trebaju uskladiti sa standardima Europske Unije. Zakon o upravljanju otpadom i ambalažom, te ambalažnom otpadu do sada se tri puta našao pred narodnim zastupnicima i uvijek bio skidan s dnevnog reda. U Ministarstvu ži-

Dr. Slobodan Puzović

votnog okoliša kažu kako sada to neće biti slučaj, jer se mora uvesti red u ovo područje.

»Uvjeran sam da nećemo kao država propustiti priliku donijeti set zakona vezanih za zaštitu životnog okoliša. Bez njih ne možemo ući u Europsku Uniju u predviđenom vremenu. Ove godine staviti ćemo naglasak na rješavanje pitanja otpada i reguliranje tog područja«, rekao je državni tajnik za zaštitu životnog okoliša **Miladin Avramov**.

Sandra Iršević

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

Festival ljubavi i vina

Na Dan zaljubljenih, 14. veljače, po osmi put bit će održan Festival ljubavi i vina. Nastupit će vitezovi vina reda Arena Zabatkiensis, festivalski zbor i orkestar, subotički kantautori, operni pjevači i mladi izvođači pop glazbe. Gosti festivala ove će godine biti Đorđe Marjanović, Aki Rahimovski, Đorđe David i gosti iz Mađarske, Hrvatske i Slovenije. Festivalska večer u Velikoj vijećnici Gradske kuće 14. veljače počinje u 19 sati i 30 minuta. Organizator festivala je Fondacija Fokus.

Prioritet je Koridor 10

Proračun za Nacionalni investicijski plan za ovu godinu iznosi 20,5 milijardi dinara, a za izgradnju Koridora 10 bit će izdvojeno 6 milijardi dinara, odnosno 30 posto novca predviđenog za sve projekte. Za financiranje infrastrukture bit će potrošeno 10 milijuna eura, koliko je iznosila bankarska garancija koncesionara za autocestu Horgoš-Požega, za koju je Vlada Srbije dala nalog da se naplati, jer koncesionar nije ispunio ugovorene obveze.

Izgradnja zaobilaznice oko Subotice, poznatije kao Y krak, proglašena je prioritetnim projektom. Vlada Srbije je planirala u iduće četiri godine uložiti u cestovnu infrastrukturu oko četiri milijarde eura, od čega je za Koridor 10 predviđeno 1,7 milijardi eura, a za željezničke pruge jedna milijarda eura. Za osuvremenjivanje željeznice na Koridoru 10 kroz Srbiju bit će uloženo 220 milijuna eura. Modernizacija željeznice na Koridoru 10 kroz Srbiju bi trebala biti završena za sedam do osam godina. Za taj je posao potrebno ukupno 4,6 milijardi eura. U Ministarstvu za infrastrukturu ističu kako su sva navedena ulaganja neophodna da bi na pruzi kroz Srbiju vlakovi mogli ići brzinom od 160 kilometara na sat i da bi pruga cijelom dužinom imala dva kolosijeka.

Participacija 40 umjesto dosadašnjih 20 dinara

Participacija za zdravstvene usluge od prošle subote umjesto 20 iznosi 40 dinara. Toliko će građani plaćati bolnički pregled i dan, pregled kod izabranog liječnika, rendgenski pregled po uputi, holter, endoskopiju, EKG, laboratorijske usluge, dnevne rehabilitacije, kirurške zahvate izvan operacijske dvorane, kućno liječenje po danu, ali i sanitetski prijevoz koji nije hitan. Uvjet za oslobađanje od participacije i dalje imaju nezaposleni i oni s najnižim prosjekom zarade po članu kućanstva. Uz zahtjev matičnoj filijali Fonda za oslobađanje od participacije potrebna je ovjerena knjižica, izvod iz banke ili posljednji ček od mirovine, kao dokaz o ukupnim mjesečnim primanjima.

Dnevno 650 obroka socijalno ugroženim građanima

Gradski Crveni križ socijalno ugroženim građanima dnevno osigurava 650 obroka. Sredstvima Grada financira se 500 obroka, a preostalih 150 podmiruje se iz drugih izvora koje Crveni križ uspije prikupiti. Procjena je da u ovom trenutku nedostaje barem još 500 obroka za socijalno najugroženije građane. Broj obroka će sigurno biti povećan ukoliko Crveni križ dođe do novih donacija.

Raspored dežurstava Doma zdravlja

Zbog Dana državnosti Republike Srbije u ponedjeljak, 16. veljače, u Domu zdravlja u Subotici bit će organizirano dežurstvo na sljedeći način: **Služba za opću medicinu:** Nijedna ambulanta u gradu i izvan grada neće raditi. Dežurstvo u trajanju od 24 sata (od 7-7 idućeg dana) bit će organizirano u Stanici hitne medicinske pomoći, kao i u zdravstvenim stanicama u Bajmoku i Čantaviru.

Služba za zdravstvenu zaštitu žena i djece: Dežurstvo će se obavljati u Dječjem dispanzeru, Đure Đakovića 14, od 7 – 20 sati. U razdoblju od 20 do 7 sati sljedećeg dana, dežurstvo je u SHMP.

Stomatološka služba: Za djecu i odrasle dežurstvo će se obavljati u zgradi Zubne poliklinike, Trg žrtava fašizma 16, u vremenu od 7 do 13 sati.

Riješeno ubojstvo dviju sestara

Subotička policija je razriješila teško ubojstvo sedamdesetogodišnje *Solge Kerekeš* i osamdesetogodišnje *Julke Petrović*. Ubojstvo se dogodilo u noći između 22. i 23. rujna prošle godine. Slobode su lišena trojica Subotičana. Zbog osnovane sumnje da su izvršili kazneno djelo teško ubojstvo slobode su lišeni dvadesetšestogodišnji *Osman S.*, četrdesetčetverogodišnji *Bela D.* i četrdesetogodišnji *Milan P.* svi iz Subotice. Uz kaznenu prijavu oni su sprovedeni istražnom sucu Okružnog suda u Subotici koji im je odredio pritvor do 30 dana. Subotička policija je ova teška ubojstva razriješila u suradnji s timom forenzičara i službenika kriminalističke policije Ministarstva unutarnjih poslova Srbije.

Dvije sestre Olga i Julka živjele su same u kući na adresi Pačirski put broj 39. One su bile napadnute u obiteljskoj kući i pokradene. Dvije sestre su napadnute nožem i izbodene. Olga je na licu mjesta podlegla ozljedama, dok je kolima hitne pomoći Julka, tog kobnog rujanskog dana oko 9 sati i 15 minuta dovezena na Hitan prijam bolnice, gdje joj je ukazana liječnička pomoć, a zbog teških ozljeda preminula je u subotičkoj bolnici 22. listopada prošle godine.

S. I.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Druženjem u Tavankutu

Obilježen Dan škole »Matija Gubec«

Svečanosti se pridružili učenici i nastavnici osnovnih škola Matije Gupca iz Gornje Stubice i »Dalj« iz Dalja

Suradnja osnovnih škola koje nose ime Matije Gupca postojala je još u vrijeme bivše Jugoslavije. Na inicijativu ravnatelja škola u Tavankutu i Gornjoj Stubici suradnja je obnovljena, te su se tako prošle godine stubički i tavankutski učenici imali prigodu upoznati i

prigoda za pokazati svoje kulturno-povijesno naslijeđe.

»Stubičani su kao domaćini bili vrlo gostoljubivi i pokazali su nam dio povijesti, koja je za nas iznimno značajna, ne samo radi naše škole koja nosi ime Matije Gupca, već i stoga

Horvacki, predsjednik HNV-a Branko Horvat, član Gradskog vijeća Slobodan Čamprag, predstavnik HMI Marija Hećimović, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, kao i predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« Ladislav Suknović.

Ovom su prigodom učenicima škole »Matija Gubec« iz Tavankuta uručene i nagrade za najbolje likovne i literarne radove, a priredena je i izložba slika od slame nastalih na proteklom sazivima kolonija slamarki.

Tijekom četverodnevnog posjeta Stubičani su upoznali znamenitosti Sombora i Subotice, a uz financijsku pomoć Grada održana je i Međunarodna kolonija malenih slamara, na kojoj su djeca imala prigodu kroz radionice upoznati se i s umjetnošću slame. Djeca su sa zanimanjem pratili brojne sadržaje koji su za njih bili pripremljeni, a doznali smo i što im se ponajviše svidjelo.

»Sve je bilo lijepo. Katedrala nam se svidjela, a bili smo i u Zoo-vrtu. Najviše su nam se sviđali konji, čak smo ih i dekali. Da, došli bismo ovdje ponovno«.

Prema riječima ravnatelja dviju škola, s uspješnom suradnjom svakako se namjerava nastaviti. Susretima se planira pridružiti i istoimena škola iz Zagreba, a dobrodošle bit će i ostale škole koje nose Gupčevo ime.

Marija Matković

Ravnateljica Stanislava Stantić-Prčić pozdravila je nazočne

Susret škola koje nose ime Matije Gupca

Prema riječima ravnatelja dviju škola, s uspješnom suradnjom svakako se namjerava nastaviti. Susretima se planira pridružiti i istoimena škola iz Zagreba, a dobrodošle bit će i ostale škole koje nose Gupčevo ime.

družiti u Gornjoj Stubici. Prigoda za ponovno druženje bio je Dan škole u Tavankutu, koji je obilježen u petak, 6. veljače, kada su Stubičani uzvratnim posjetom razveselili svoje vršnjake. Ravnatelj OŠ »Matija Gubec« iz Gornje Stubice Željko Popović naglasio je vrijednost suradnje dviju škola upravo zbog djece, koja, kako kaže, kroz druženje najbolje uče o životu.

»Posebno nam je drago da smo s našim učenicima mogli doći ovdje i uživati u ovoj doista lijepoj zemlji. Moram reći, lijepo je čuti ikavski govor ovdje. Posebno mi je ođavno draga Subotica, koja je biser kulture. Vrijedno je da se djeca druže, da mogu razmjenjivati svoja kulturna dobra. Djeca odlaze po kućama, druže se i tako ostanu duga prijateljstva. Mi živimo u malome mjestu, ali smo vrlo otvoreni za suradnju. Suradujemo sa školama u Francuskoj, Zagrebu, Lipovljanima, Splitu i Vojvodini i mislim da je to jako vrijedno, prije svega za djecu«.

Obilježavanju Dana škole pridružilo se i četrdesetero djece sa svojim nastavnicima iz Osnovne škole »Dalj« iz Dalja, s kojom Tavankutani također ostvaruju uspješnu suradnju. Kulturni program pripremili su mladi Stubičani, koji su sve nazočne zabavili kajkavskim pjesmama i kratkim prikazima tradicijskih dječjih igara iz Zagorja. Prema riječima ravnateljice tavankutske škole Stanislave Stantić-Prčić, uzajamni posjeti dviju škola uvijek su

Nastup djece iz Gornje Stubice

što je tamo bila čuvena seljačka buna, a taj dio povijesti naše selo treba znati. Kao domaćini željeli smo pokazati dio onoga što mi imamo. Ovoga puta priredena je jedna jako lijepa priredba, na kojoj su gosti prikazali svoje umijeće na kajkavštini, a mi smo kod njih izveli predstavu »Razlinkavi zec« na našoj bunjevačkoj ikavici«.

Među brojnim uzvanicima, svečanosti su bili nazočni: generalna konzulica RH u Subotici Ljerka Alajbeg, dogradonačelnik Subotice Pero

Nagrade za najbolje

Ovom su prigodom učenicima škole »Matija Gubec« iz Tavankuta uručene i nagrade za najbolje likovne i literarne radove, a priredena je i izložba slika od slame nastalih na proteklom sazivima kolonija slamarki.

Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata predstavljen u Somboru

Uspostaviti neposrednu komunikaciju

Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata se nakon Bača predstavio i u Somboru, u srijedu 4. veljače u prostorijama Hrvatskog doma. Na ovom skupu su se okupili predstavnici kulturno-umjetničkih udruga, kao i predstavnici Crkve. Prije predstavljanja u Hrvatskom domu, ravnatelj Zavoda **Tomislav Žigmanov**, djelatnicu **Katarinu Čeliković** i predsjednika DSHV-a Podružnice Sombor **Matu Matarića** u svome je uredu primio predsjednik SO Sombor **Nemanja Delić**. Tomislav Žigmanov je predstavio program rada Zavoda, koji je osnovan u cilju očuvanja, razvoja i unapređenja kulture hrvatske zajednice na ovim prostorima. Nemanja Delić je izrazio zadovoljstvo zbog početka rada Zavoda, te je rekao kako će od Grada Sombora uvijek imati potporu, a gostima iz Subotice je ukratko predstavio somborske kulturne ustanove. Predsjednik somborske Podružnice DSHV-a **Mata Matarić** zahvalio se predsjedniku SO Sombor na tome što ih je primio na ovaj razgovor i pokazao suglasnost za djelovanje Hrvata na ovim prostorima. Po riječima Matarića, dosad se na neki način

sve radilo ilegalno po kućama i neadekvatnim prostorima za rad, no, dolaskom nove vlasti, hrvatska zajednica je dobila bolje uvjete i primjerene prostorije. Uz zahvalnost na posvećenom vremenu,

odboru. Predstavila je ravnatelj **Žigmanov** i djelatnice **Katarinu Čeliković** i **Ljiljanu Dulić**. Skup je pozdravio predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« **Šima Raič**, koji je izrazio zadovoljstvo zbog ovog

u hrvatskom kulturnom sustavu koji postoji na teritoriju Vojvodine. Prvi stožerni stup su hrvatske institucije i organizacije, a drugi stup su kulturni, znanstveni i umjetnički stvaratelji s kojima ostvarujemo komunikaciju i dogovaramo određenu vrstu zajedničkih aktivnosti«, rekao je na predstavljanju Zavoda ravnatelj **Tomislav Žigmanov**. On je istaknuo da je ovaj Zavod prva profesionalna ustanova kulture vojvodanskih Hrvata, koja je osnovana odlukom dvaju tijela državne uprave – Skupštine AP Vojvodine i HNV-a. Oni su odredili svrhu, misiju, ustroj i područje rada i ciljeva. Predstavnicima kulturno-umjetničkih udruga okupljenim u Hrvatskom domu upućena je zamolba za prikupljanje svih mogućih materijala - od znački, bedževa i plakata, do video i audio snimaka, radi stvaranja što većeg i što kvalitetnijeg arhiva.

Na koncu predstavljanja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata predstavnici kulturnih udruga i predstavnici Crkve imali su prigodu postavljati pitanja, ali i davati prijedloge i sugestije.

Zlatko Gorjanac

Mata Matarić, Katarina Čeliković, Tomislav Žigmanov i Nemanja Delić

Katarina Čeliković je ukratko predstavila djelatnike Zavoda, koji se već dugo bave kulturom i nisu novi u ovoj oblasti.

Predstavljanje Zavoda je u Hrvatskom domu otvorila **Cecilija Miler**, koja je članica Upravnog

predstavljanja, jer je Zavod od velikog značaja za hrvatske udruge, kao i za realizaciju mnogih projekata ovih udruga.

»Jedan od naših prvih koraka je uspostavljanje neposredne komunikacije sa svim činiteljima

Hrvatski dom u Somboru obogaćen novim sadržajem

Otvoreno prvo dopisništvo »Hrvatske riječi«

Djelotvoran je bio dogovor između predstavnika »Nazora«, koji je osigurao prostor, i »Hrvatske riječi«, koja je taj prostor opremila namještajem, suvremenom računalnom i drugom opremom potrebnom u novinarstvu, te je u petak, 6. veljače, u prostorijama Hrvatskog doma, sjedištu HKUD-a »Vladimir Nazor«, otvoreno prvo dopisništvo »Hrvatske riječi«.

Otvorenju je bio nazočan i ravnatelj »Hrvatske riječi« **Ivan Karan**, koji je tom prigodom rekao: »Interes je NIU 'Hrvatska riječ' da u svim mjestima u kojima u značajnom postotku žive Hrvati ima dopisništvo i dopisnika. Ovo somborsko je prvo u nizu koje će biti otvoreno. Otvorenjem dopisništava se želi osigurati bolji uvjeti rada dopisnicima, brže i kvalitetnije izvještavanje. Radi toga će početkom proljeća putem seminara biti organizirano i stručno usavršavanje dopisnika. Ovo novo-otvoreno dopisništvo ima i zadaću osigurati bolju suradnju i komunikaciju s čitateljima i suradnicima iz Sombora, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Stanišića, Svetozara Miletića i drugih mjesta.«

Zlatko Gorjanac, dugogodišnji i stalni dopisnik »Hrvatske riječi«, istaknuo je kako će novostvoreni uvjeti u mnogo čemu olakšati rad, omogućiti bolju suradnju i razmjenu informacija sa somborskim i medijima iz

okolnih mjesta. Dopisništvo će biti otvoreno svim čitateljima i suradnicima, a svakako će komunikacija s listom »Miroljub« kojeg izdaju HKUD »Vladimir Nazor« i NIU »Hrvatska riječ« biti poboljšana.

Otvorenju dopisništva nazočni su bili: ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« **Ivan Karan**, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« **Šima Raič**, tajnica Društva **Klara Šolaja-Karas**, predsjednica udruge »Urbani Šokci« **Marija Šeremešić**, urednik lista »Miroljub« **Matija Đanić**, dopisnik **Zlatko Gorjanac** i predstavnici somborskih medija.

M. Kopunović

Zlatko Gorjanac u novootvorenom dopisništvu

Sjećanje na praiizvedbu operete »Na vrbi svirala« dr. Josipa Andrića (2).

Od Plavne do Osijeka

U ovoj lijepoj spomenici vidi se neobičan jezični i književni dar dr. Josipa Andrića

U ovom zimskom pokladnom vremenu u mnogim kućama u Plavni čitaju se stari kalendari, sređuju stare fotografije, a stariji pripovijedaju kako je to nekada izgledalo. Tako smo pronašli još jednu spomenicu u povodu praiizvedbe operete »Na vrbi svirala« koju je doktor Andrić posvetio Juliju Njikošu tada dirigentu Radio Osijeka.

»Kad sam u ljeto 1912. kao požeški maturant skladao u Moroviću uvertiru 'Na vrbi svirala' i počeo tražiti radnju za operetu k toj uvertiri, nisam ni slutio da će 43 godine proći dok tu operetu ne stvorim. Njen put stvaranja kretao se na liniji Morović – Požega – Zagreb – Prag – Plavna. Rodno selo moje majke, koje je i rodno selo oca pjesnika Matoša, dalo mi je kao šezdesetogodišnjaku poleta, da oživotvorim glazbenu zamisao svoje mladosti, koja je u tamburaškoj glazbi nalazila svoj glavni glazbeni ideal. Nisam ni pomišljao da će ovo ostvarenje te moje bačke šokačke operete

privući na praiizvedbu jednakim glazbenim idealizmom prožetog mladog tamburaškog pregaoca Julija Njikoša, koji u duhu osječke tradicije stupa istom tamburaškom stazom, kojom sam ja od mladosti stupao, i koji i za mene postaje sve više nov personificirani crescendo u razvoju tamburaške glazbe. U tome, što je dirigent osječke radijske postaje Njikoš sa svojom mladom suprugom, svojim najmilijim

bićem, pohodio praiizvedbu moje 'Na vrbi svirale', koja je izrasla iz mog tamburaškog glazbenog izričaja, vidim svu radosnu simboliku našeg zajedništva i naše ljubavi prema istim glazbenim idealima. Taj pohod znači i utiranje puta toj opereti od Plavne do Osijeka.

PLAVNA U SVOJOJ OPERETI: Kirbaj u posljednju nedjelju srpnja najveseliji je dan sela Plavne u cijeloj godini. Gosti dolaze iz bačke okolice i bližega Srijema, mladež je u punoj radosti, a radni svijet nalazi za žetve i usred vršidbe veseli odah od teških ljetnih poslova. Na taj dan počinje događaj koji prikazuje 'Na vrbi svirala'. Iz susjednog sela Vajske došao je na kirbaj u Plavnu momak Marinko, nećak čika Tunce, susjeda čika Bone. Njega prisile da se vjeri s Boninom Janjom, koja ga neće, jer ona voli Plavanjca siromašnog Stipana. Iza obavljene vjeridbe Bona prodaje jednu od dviju svojih kuća vukovarskom žitnom trgovcu Paji, koji preplaćuje kuću, ne bi li tako za svog čalastog sina Miju dobio Boninu Janju. Tunca nagovori Bonu da idu u Peštu. Na zaprepaštenje snaž Mande, Bona se dađe nagovoriti te odoše na put dan iza kirbaja. Tek što odoše, Marinko pred nosom snaž Mande ukrade Janju i odvede je svojoj tetki u Vukovar, gdje on ima svoju djevojku Ilku, kćer gostioničara Kobe i dobru pjevačicu. Bona vodi iz Vukovara na put u Peštu tamburaše i pjevačicu Ilku, ali do Subotice prorajta sav novac. Bona i Tunca vraćaju se u nedjelju iza kirbaja pješice u Plavnu. Cijeli

zaplet raspleću Ilka i Marinko. Sva se Plavna veseli što će biti dvoje svatova: Janjini sa Stipanom i Ilkini s Marinkom.

O GLAZBI 'NA VRBI SVIRALA': Opereta na vrbi svirala seoska je opereta za koju je radnja uzeta iz seoskog života. Zato je i narječje tu ikavsko, kakvim još danas govore bački Šokci po selima. Jednako je tako glazba tu stvorena u bačkom šokačkom folklornom stilu. Glavne arije su takve kao da su uzete iz naroda, a nekoliko njih i jesu citati narodnih melodija. Jednako su i plesovi u stilu narodnoga kola.

Orkestar

Prva violina: Josip Probojčević, primaš
čelo: Antun Probojčević
prva harmonika: Antun Nosal
druga harmonika: Ivan Sabo
bugaria: Antun Bartulov
kontrabas: Andrija Roža
(tri tamburaša na pozornici markirali su sviranje)

No, budući da se drugi i treći čin događaju u gradu, za karakteristiku gradskog miljea upotrijebljene su tu dvije melodije drukčijeg tipa: arija 'Od Plavne do Sombora' skladana je s prizvukom na mađarsku (ili više na slovačku) melodiku, jer je to pjesma koju će Ilka po Boninoj želji »plivati u pol Pešte«, a valcerska arija i ples 'Bačka je zemlja najlipša' prvi je dio baletne scene na trgu u Subotici. Tim dvjema nefolklornim melodijama ilustriran je gradski element prema seoskom, koji prevladava u ovoj opereti.»

U ovoj lijepoj spomenici vidi se neobičan jezični i književni dar dr. Josipa Andrića. U njoj su i potpisi svih izvođača kao i redatelj Eduarda Bazlera i Antuna Šarvarija i scenografa Josipa Benaka. U spomenici su i notni zapisi dijelova svih glavnih tema, arija i pjesama, i prikazan je i sastav prvog orkestra.

Zvonimir Pelajić

Historijski pregled »Na vrbi svirale«

- 4. rujna 1912. skladana je uvertira u Moroviću.
- 1915. instrumentirana je uvertira u Pragu za orkestar.
- 27. srpnja 1942. godine instrumentirana je uvertira u Zagrebu za tamburaški orkestar te je na natječaju dobila nagradu. Iste godine bila je prvi put izvedena na Rado Zagrebu.
- 19. ožujka 1948. godine iznova je instrumentirana za veći tamburaški orkestar i ponovno izvođena na zagrebačkom, a iza toga i na osječkom radiju.
- 20. svibnja 1946. godine skladao je »Plavanjsko kolo«.
- 14. rujna 1946. skladana je melodija pjesme »Vukovarski paprikaš« (na prvotni tekst »Prodi, diko, kroz moj kraj« izvođena mnogo na radiju).
- 18. kolovoza 1950. skladana je valcerska melodija »Bačka zemlja najlipša« (pod prvotnim naslovom »Dva grozda« izvedena je prvi put u rujnu 1957. u Radencima).
- Od 21. veljače do 2. ožujka 1955. napisan u Plavni libretto.
- U ljeto 1955. godine skladani su svi ostali dijelovi opereta, jedino arija »Od Plavne do Sombora«, »Pod ovim barjakom« i završna scena skladane su u siječnju 1956. u Plavni.
- 1. veljače 1956. praiizvedba u Plavni.
- U lipnju i srpnju 1956. instrumentirana za tamburaški orkestar.
- 8. srpnja 1956. godine prva radio-izvedba u Osijeku (dirigent Julije Njikoš).

HKUPD »Matoš« iz Plavne gostovao u Donjem Novom Selu (RH) na 3. priredbi KUD-a »Spačva«

Našem selu s ljubavlju

Ovogodišnje aktivnosti HKUPD »Matoš« započeo je u subotu 7. veljače nastupom u Donjem Novom Selu (RH), kao gost KUD-a »Spačva«.

Donje Novo Selo nalazi se kod Nijemaca u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Tijekom nemilih zbivanja na tim prostorima selo je potpuno razrušeno, ali je sada već potpuno obnovljeno. Imali smo sreću prije priredbe nazočiti sv. misi u novoj i lijepoj crkvi sv. Jelene koja se nalazi u samom središtu mjesta. Godinama nisam vidio ovako pre-punu crkvu u kojoj svi pjevaju i idu na pričest.

Dok smo čekali početak programa, razgovarali smo s *Martinom Radmanom*, jednim od domaćina, koji je ujedno i jedan od inicijatora i osnivača KUD-a »Spačva«: »Ovo je selo u prošlim ratnim događanjima potpuno razoreno. Sada je obnovljeno i u njemu živi oko 650 stanovnika. Sve kuće su vrlo slične, a u samom središtu nalaze se nova crkva, škola i društveni dom. KUD »Spačva« osnovali smo 1989. godine, te se ovom manifestacijom obilježava i 20. obljetnica udruge. U njoj za sada radi neko-

liko odjela – pjevački zbor, tamburaški orkestar, folklorni odjel za sve uzraste, literarno-dramski i odjel za tradicijske narodne instru-

pod nazivom »Našem selu s ljubavlju«, uz domaćine, sudjelovala su pokraj našeg još dva kulturno-umjetnička društva: »Tkanica«

Nastup folklorša »Matoša« iz Plavne

mente: frulu, dvojnicu, samicu... U aktivnosti KUD-a pokraj starijih, uključeno je i dosta mladih pa i djece. O crkvi i vjerskom životu u selu skrbi župnik iz Nijemaca vlč. *Miro Matas*. Crkva je posvećena sv. Jeleni, ali se proštenje u ovom mjestu slavi na dan Uzvišenja sv. Križa 14. rujna.

Na ovoj manifestaciji održanoj u prepunom dvorani društvenog doma

iz Vinkovaca i »Podvinje« iz Podvinja. Ovu treću priredbu KUD-a »Spačva« uljepšali su svojim nastupom i nama dobro poznat šokački pjesnik i pisac *Ivica Ćosić - Bukvin* iz Vrbanje te *Zdravko Tomac*, gitarist i vokalni solist.

Prije početka ovog doista zanimljivog programa predsjednik KUD-a »Spačva« *Martin*

Božanović pozdravio je sve nazočne goste, među kojima su bili i načelnik općine *Ivica Klem*, predstavnik Turističke zajednice *Branko Klem*, voditelj ureda Matice iseljenika u Vukovaru *Silvije Jergović*, predsjednik Zajednice bačkih Hrvata *Zdenko Bundić*, predstavnici lokalne vlasti i drugi.

HKUPD »Matoš« i ovog je puta uspješno nastupio s pjesmama i plesovima iz Plavne. Unio je pravo osvježanje u ovu svečanost i gotovo je nevjerovatno što je sve za godinu dana folklorni odjel ove udruge postigao. Tamburaši su pojačani novim članovima iz Bača i Vajske, a folklorši su postali iskusniji i sigurniji. I nastupi ostalih društava pokazali su brojne načine i mogućnosti njegovanja naše baštine.

»Matoševci« su obogaćeni novim idejama i iskustvom, koje bi se moglo primijeniti i kod nas u Plavni. Ako bismo radost svih tridesetak putnika pri povratku s ovog susreta izrazili riječima, mogao bi to biti zaključak: kako je lijepo kada su braća zajedno.

Zvonimir Pelajić

HKUD »Vladimir Nazor« ugostio kazalište iz Županje

»Ptičice« doletjele u Sombor

HKUD »Vladimir Nazor« je, nakon Gradskog amaterskog kazališta iz Hercegovca, ugostio Gradsko amatersko kazalište iz Županje, koji su u velikoj dvorani Hrvatskog doma u subotu 7. veljače odigrali predstavu »Ptičice«, po tekstu *Filipa Šovagovića*, a u režiji *Ivice Janjića*.

Prvi dio priče odvija se u zatvoru, gdje zatvorenici, sitni prestupnici, osnivaju bend, ne bi li tako ubili svakodnevnu monotoniju koja se ustalila između zatvorskih zidova. Članove benda vezuje samo zatvor, a u nekim normalnijim okolnostima vjerojatno nikada ne bi bili zajedno. Osim što je svatko »na svoju ruku«, oni su i različitih mentaliteta i razmišljanja, te im je prilično teško odlučiti što svirati. Osim ove razlike postoji i nacionalna razlika, te je tu klavijaturist Rade, Srbin podrijetlom iz Knina, kojeg nerijetko etiketiraju zbog nacije, mada on kaže kako je purger veći od svih i da mu nitko ništa ne može. Najsmješniji lik je harmonikaš, Rom koji je najpričljiviji i kojeg govorna mana čini još simpatičnijim. Tijekom proba otkrivaju se njihove tragikomične priče u kojima se

oslikava današnje društvo i današnji način života. Nad njima je stroga policajka za koju oni baš puno i ne mare, kao i socijalna djelatnica u koju se zaljubljuje gitarist. Zahvaljujući menadžeru, koji na kvaran način želi izvući novac od »Ptičica«, bend izlazi »van« i svira na svadbi koje nije niti bilo jer je mladoženja pretučen. Tu počinje drugi dio priče koji je obogaćen novim likovima – studenticom željnom provoda i naoružanim psihopatom. Lomljenje čaša, bacanje stolica i rušenje stolica i uz to krv i puno prolivenog piva, završne su slike ove predstave. Ipak, kako i dolikuje jednom bendu, sve se završava pjesmom, ali ostaje pitanje gdje je sloboda, u zatvoru ili vani.

Glumci amateri GAK-a »Županja« su osim odlične glume i dobre uigranosti cijele ekipe pokazali i kako se svira uživo. Sve pohvale i HKUD-u »Vladimir Nazor« koji u posljednje vrijeme sve više razvija duh kazališta u Hrvatskom domu ugošćujući kazališne grupe s različitim predstavama, nad kojima se, kao nad ovom posljednjom, treba dobro zamisliti i ne ostati ravnodušnim.

Z. Gorjanac

Ivana Dulić-Marković u Apatinu

Zainteresiranost za realizaciju projekata

Uradnom posjetu Apatinu boravila je dopredsjednica IV APV, tajnica za međunarodne integracije i predsjednica Pokrajinskog odbora G 17 plus *Ivana Dulić-Marković*. Na konferenciji za tisak poslije razgovora s predsjednikom općine Apatin i zastupnikom Skupštine AP Vojvodine dr. *Živoradom Smiljanićem* visoka gošća je izjavila kako njezin posjet Apatinu pokazuje koliko je G 17 plus zainteresiran za razvoj ove općine, iako formalno ne sudjeluje u lokalnoj vlasti. Podržala je nastavak projekta Gornje Podunavlje, a kako je rekla, njezina stranka će nastojati kroz ministarstva za ekonomiju i regionalni razvoj utjecati na uspješan nastavak realizacije projekata Međunarodne marine i Banje Junaković, kako bi se otklonile zapreke u nastavku realizacije Robno transportnog centra. Istaknula je i želju da se sve udruge građana, nevladine organizacije i gospodarstveni subjekti općine Apatin uključe u aktivnosti pogranične suradnje kroz fondove, jer je, po njoj, budućnost u sustavu pisanja projekata radi njihovog financiranja. Nakon konferencije za tisak dr. Smiljanić je goste poveo u obilazak Međunarodne marine i Banje Junaković.

I. Andrašić

Novi hrvatski film u Bačkom Monoštoru

U organizaciji Foruma žena DSHV-a, Podružnice Sombor, manifestacija pod nazivom Novi hrvatski film, koja je uspješno provedena u Somboru, Sonti i Bačkom Bregu, nastavlja se i u Bačkom Monoštoru.

U prostorijama knjižnice MZ Bački Monoštor prikazan je film Hrvoja Hribara »Što je muškarac bez brkova«. Prije prikazivanja filma goste i publiku pozdravila je dopredsjednica Foruma žena Anica Miler, dajući riječ Mireli Lucić, konzulici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, koja se prigodnim govorom obratila publici.

Dajući podršku ovakvim manifestacijama, filmskoj večeri nazočni su bili i predsjednik DSHV-a Podružnice Sombor Mata Matarić, predsjednik MO DSHV Bački Monoštor Ivan Periškić te članice odbora Foruma žena iz Sombora i Bačkog Brega.

Na zadovoljstvo brojne publike filmske večeri u Bačkom Monoštoru su se nastavile prikazivanjem filma »Put lubenica« Branka Smidta.

Vesna Čuvardić

Glumci iz Sonte pripremaju se za novu sezonu

Čekajući susret s publikom

Dramski odjel Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte ulazi u završnicu priprema za novu sezonu. Prošlosezonska predstava »I knez je pofalijo« premijerno je prikazana u Sonti i na smotri pučke drame u Ljutovu. Ove sezone prva će je vidjeti publika u Svetozaru Miletiću 21. veljače, a već sljedećega vikenda, posljednjega u ovom mjesecu, »Šokadija« dramska skupina odlazi u Hercegovac, u Hrvatsku, na XV. dane pučkog teatra, festival kojega organizira Hrvatska matica iseljenika. Sonćanska publika će ovu predstavu vidjeti u ožujku, a postoji još nekoliko najava poziva za gostovanja tijekom ožujka i travnja. Autor i redatelj predstave je pročelnik dramskog odjela »Šokadije« *Ivan Andrašić*. Riječ je o komičnom prikazu naravi Šokaca kroz odnose u obitelji seoskoga kneza, začinjene ljubavlju dvoje mladih, koji, po kneževu rezonu i socijalnom statusu, ne pripadaju jedno drugom. »Reakcije

publike i u Sonti i u Ljutovu bile su fantastične i to je najbolja satisfakcija ekipe za naporan rad tijekom priprema predstave. Mi amateri živimo za susret s publikom. Radimo već mjesec i pol dana tempom od dvije probe

tjedno i tvrdim da je ekipa već sada dobro pripremljena i da glumci jedva čekaju nove susrete s publikom i nove aplauze«, kaže Andrašić

K. P.

Susret u Zemunu

Posvećeni život u svjetlu križa

Susret osoba posvećenog života Srijemske biskupije održan je u samostanu časnih sestara franjevki 9. veljače u Zemunu. Tema susreta bila je posvećeni život u svijetlu križa. Nazočne su bile sestre Svetoga Križa iz Srijemske Mitrovice, sestre Milosrdnice iz Zemuna, sestre Usmiljenke iz Beograda (s Banovog brda), mons. *Jozo Duspára* (zemunski dekan) i pater *Marko* iz franjevačke crkve u Zemunu. Svetu misu, koja je služena prije predavanja, predvodio je mons. *Đuro Gašparović*. Njegova propovijed bila je pravi uvod u predavanje, jer se odnosila na život svakoga pojedinog čovjeka pod znakom križa. Na kraju mise mons. Đuro Gašparović se osobno zahvalio sestrama koje rade s bolesnicima, u pastoralu ili u crkvama, zato što one na najbolji način svojim životom daju primjer ostalim ljudima kojim vrijednostima treba težiti. Nakon toga uslijedilo je predavanje koje je održao preč. *Berislav Petrović*, župnik iz Slankamena. Tom prigodom je govorio o križu kao najmoćnijem simbolu kršćanstva i naglasio da on predstavlja vezu između Boga i ljudi, kao i između svakoga čovjeka ponaosob s bližnjima. Kroz izlaganje je također istaknuto i to da se uz pomoć križa izdizemo iznad nebitnih ovozemaljskih stvari i proširujemo svoje vidike.

Danijela Lukinović

Međunarodna izložba golubova i sitnih životinja u Novom Sadu

Prošlog vikenda, u tri dana, održana je međunarodna europska izložba golubova i sitnih životinja »Euro 2009«. Izložba je otvorena 6. veljače. Otvorio ju je gradonačelnik Novog Sada *Igor Pavličić*.

Tijekom tri dana trajanja izložbe posjetilo ju je preko 6000 posjetitelja. Na izložbi je sudjelovalo više od 300 izlagača s preko 1000 eksponata, od kojih je najviše bilo golubova i nešto manje kunića i peradi. Veliki broj sudionika je imao šampione među svojim eksponatima. Sudjelovali su uzgajivači iz - Hrvatske, BiH, Mađarske, Bugarske, Rumunjske, Njemačke, Austrije, Makedonije, Češke i Slovačke.

I. Kušeta

Najveći skup Hrvata sa sjevera Bačke u Hrvatskoj

Snažni u čuvanju svoga identiteta

U vrijeme hladnih zimskih dana, kada Hrvati na sjeveru Bačke ne bi bili zakupljeni većim poslovima na polju ili u šumi, nalazili su načina da se okupe, nešto usput i porade, ali se i provele. Dakako da su se tu nalazili i mladi, momci i djevojke, rađala su se prijateljstva, velike ljubavi, a dosta njih je završavalo i brakovima. Tako su nastala obiteljska okupljanja, nazvana prelo. Tu, stoljećima održavanu tradiciju »Bunjevačkih prela« nastavlja i Društvo vojvodanskih i podunavskih Hrvata, organizirajući 7. veljače u Zagrebu ovo tradicionalno okupljanje bunjevačkih Hrvata.

U prvom dijelu ovog najvećeg skupa Hrvata sa sjevera Bačke u Hrvatskoj, održana je Izborna skupština Društva koju je otvorio predsjednik Zvonimir Cvijin, podsjetivši nazočne na nedavno preminulog predsjednika *Marijana Brčića Kostića*.

U ime Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata skupštinu su pozdravili i uspješni rad zaželjeli predsjednik *Mato Jurić* i počasni predsjednik *Ante Plivelić*, naglašavajući tradicionalno izvrsnu suradnju ovih dviju

Izbornu skupštinu Društva vojvodanskih i podunavskih Hrvata otvorio je predsjednik Zvonimir Cvijin

udruga koje skrbe o iseljenim vojvodanskim Hrvatima.

U nastavku skupštine predsjednik Cvijin je podnio godišnje izvješće o radu društva, dok je financijsko izvješće podnijela *Marija Zaić Kubatović*. Doc. dr. *Milana Černelić* je govorila o prošlogodišnjem izletu hrvatskih Bunjevaca u ličko mjesto Krivi Put, u kojem je održano predstavljanje njene knjige o Bunjevcima »Živjeti na Krivom Putu«, te najavila predstavljanje drugog dijela

te knjige 23. travnja u Gradskom muzeju u Senju. Dr. Černelić je iskoristila prigodu i ukratko podsjetila i na znanstveni skup »Identitet bačkih Hrvata«, održan 27. i 28. studenoga prošle godine u Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu, na kojem je sudjelovalo 18 uglednih znanstvenika iz Hrvatske, Mađarske i Srbije. »O baštini bačkih Hrvata, kao autohtonoj zajednici koja stoljećima živi između Dunava i Tise, govorili su eminentni znanstvenici ovih triju

država, a njihov identitet obradivan je s političkih, kulturnih, jezičnih, vjerskih i etnoloških aspekata«, rekla je dr. Černelić ustvrdivši, kako je teško povijesno iskustvo, osobito nakon raspada Jugoslavije, ugrozilo opstanak bačkih Hrvata te da je osnovna nakana tog znanstvenog skupa bila kroz afirmaciju njihove baštine pomoći im u borbi za očuvanje identiteta.

Skupština je na kraju zasjedanja jednoglasno izabrala *Jasnu Balažević*, *Nevenku Fabijan*, *Gabrijelu Cvijin*, *Blaženku Orčić* i *Lajču Perušića* u novo Predsjedništvo Društva vojvodanskih i podunavskih Hrvata, zatim *Veru Brčić Kostić* i *Antuna Vujića* u Nadzorni odbor, nova dopredsjednica je *Marija Zaić Kubatović*, blagajnica *Jasna Balažević*, dok je za predsjednika ponovno izabran *Zvonimir Cvijin*.

Ostatak poslijepodneva i večeri protekao je u druženju i zajedništvu bačkih Hrvata, sjećanju na rodni kraj i ponosan život ljudi bačkih ravnic, koji su se oduvijek znali nositi s olujama vremena te ostati snažni i odlučni u čuvanju svog hrvatskog identiteta.

Zlatko Žužić

Medijski sukobi najviših vjerskih dužnosnika u Bosni i Hercegovini

Reis »napao« kardinala zbog vehabija

Vrhbosanski nadbiskup kardinal *Vinko Puljić* otvoreno je iskazao zabrinutost zbog djelovanja vehabija u BiH.

Kardinal Vinko Puljić

»Postoji jedan mentalitet koji nije naš izvorni iz BiH. Ja ih puno ne poznajem, no znam da ih zovu vehabijama. Nisu oni muslimani koje znam iz mog djetinjstva. Ja o tome rijetko

govorim, jer brzo dobijem prijeteća pisma«, kazao je kardinal Puljić tijekom predavanja o međureligijskom dijalogu i koegzistenciji u poslijeratnom Sarajevu.

Odmah potom, poglavar Islamske zajednice u BiH *Mustafa Cerić* opravdao je prisutnost vehabija, pristaša radikalnog islamskog pokreta u BiH, a one koji iskazuju zabrinutost zbog njihova djelovanja i ekstremističkih izgređa optužio je za širenje islamofobije.

»Oni koji nas okrivljuju da im je stanje loše zbog islama i »novih« muslimana pridružuju se islamofobiji koja nas, bosanske muslimane, »stare« i »nove«, podsjeća na iskustvo proživljenog genocida«, kazao je Cerić.

Kako je prenijela informativna agencija Islamske zajednice u BiH, Cerić je u svom obraćanju vjernicima u džamiji u Kaljini u općini Sokolac kazao kako je jasno da nekima smetaju novi muslimani koje nazivaju vehabijama, a sve to samo zato što su oni preživjeli

genocid i protive se režimu aparthejda. Iako nije nikoga izravno spomenuo, reis Cerić je očividno polemizirao s vrhbosanskim nadbiskupom kardinalom Vinkom Puljićem, koji je iskazao zabrinutost zbog djelovanja vehabija u BiH.

Ivo Tomašević, glavni tajnik Biskupske konferencije BiH, komentirajući u medijima reiso-ve navode, istaknuo je kako je kardinal Puljić uvijek radio na povezivanju i razumijevanju. »Kardinal Puljić pogotovu ne želi polemizirati s drugim vjerskim poglavarima, nego s njima dijalogizirati, jer to vodi izgradnji i boljitku. Nebrojeno puta je spomenuo da dijalog nema alternative«, istaknuo je Tomašević.

Ipak, Tomašević dodaje kako postoje stvari na koje je nužno ukazati i iznijeti činjenice bez vrijeđanja bilo koga, a ako netko zbog iznošenja činjenica upućuje prijetnje, onda je to uistinu zabrinjavajuće.

Arijana Beus

Rezidba voćaka

Uspostavljanje ravnoteže između bujnosti i rodnosti

*Rezidba mora osigurati voćkama životni prostor, kako bi se na pravilnim mjestima razvili nosači budućih rodni elemenata, odnosno kako se urod ne bi nalazio na periferiji stabla * Razlike u oblikovanju i rezidbi voćki postoje od skupine do skupine, kao i od vrste do vrste, ali princip obrezivanja i cilj ostaju isti – obilniji i kvalitetniji urod i dobro razvijen izgled biljke*

Rezidba voćaka spada u niz vrlo zahtjevnih poslova, a njezin cilj je stvaranje i održavanje optimalnog odnosa između rodni i nerodni grana.

Voćke se režu odavno, pa je stečeno mnogo praktičnog znanja i iskustva. Prije 2000 godina pisci poljoprivrednih priručnika pisali su kako se rezom mogu prisiliti voćke da bolje i redovito rode. Tako je, primjerice, u prvom stoljeću poslije Krista prvi znanstvenik iz poljoprivrede *Junius Modestus Columella* pisao: »Ako obrađuješ tlo u masliniku tada masline moliš da ti rode, ako uz to i gnojiš, tada ih zaklinješ da rode, ali ako ih redovito i pravilno režeš, tada ih prisiljavaš da rode.«

Rezidba voćaka je vrlo složen i odgovoran posao, koji se još ne obavlja dovoljno stručno. Nestručnim rezom može se izazvati više

ko ne zna čitati. Prema riječima dipl. ing. spec. voćarstva i vinogradarstva *Hrvoja Milunovića*, rezači prvo moraju proći teorijsku, a potom i višegodišnju praktičnu obuku, kako bi postali dovoljno stručni. Međutim, on ističe kako je takvih na području Subotičke pješčare danas vrlo malo. »Pristup rezidbi nije adekvatan, jer ne postoji odgovarajuća obuka, što rezultira lošom rezidbom, pa tako i nižim prinosisima i alternativnim rađanjem«, ističe Milunović.

CILJEVI REZIDBE: Osnovni razlog za obavljanje rezidbe je uspostavljanje odnosa između bujnosti i rodnosti radi stvaranja visokih i kvalitetnih prinosa.

Odstranjuju se stare grane, koje su već nekoliko godina zaredom rodile i polako se iscrpljuju, a smanjuje se i broj rodni elemenata, kako bi se omogućilo formiranje krupnijih plodova.

Intenzitetom rezidbe, tj. količinom odstranjenog drveta i oštrinom reza određuje se bujnost i rodnost voćke. Oštrom rezidbom dobiva se više vegetativnih, a manje rodni pupova. Slabijom rezidbom razvija se voćka manje bujnosti, što dovodi do neujednačene rodnosti.

Za razvoj novih nosećih grana potrebna je umjerena, ali ne prekomjerna bujnost i dobra osvjetljenost, objašnjava Milunović.

Darka Balaževića, voćara iz Tavankuta, može se ovih dana zateći u voćnjaku, jer rezidba, kaže, traje još od prosinca. Pri rezidbi 12 jutara zasada najvećim dijelom jabuka, a potom i krušaka i šljiva, pomaže mu nekoliko radnika. U rezidbi sada već imaju dugogodišnje iskustvo, a voćkama se pristupa pažljivo. »Mlade izbojke koji su previše uspravni potičemo na stvaranje više cvjetnih pupova, što se postiže

štete nego koristi. Za pravilno obavljanje reza potrebno je puno znanja i iskustva. Osobito treba poznavati oblike rodni i nerodni pupova i izbojaka. Voćarima je sasvim jasno da se rezidba ne može dobro naučiti isključivo iz knjige, već se najbolje svladava samim zahvatima u višegodišnjoj praksi.

Voćnjak je doista najbolja knjiga, ali je svatko

»Na taj način održava se optimalna brojnost rodni grana i potiče stalni razvoj novih nosećih grana, koje zamjenjuju one koje su rezidbom uklonjene«, navodi Milunović te ističe, da rezidba mora osigurati voćkama životni prostor, kako bi se na pravilnim mjestima razvili nosači budućih rodni elemenata, odnosno kako se urod ne bi nalazio na periferiji stabla.

povezivanjem, kako bi stajali više vodoravno, jer najviše cvjetova, a time i plodova, nastaje na položenim rodni granama«, ističe Balažević. Rezidbom se također postiže bolja izloženost krošnje sunčevoj svjetlosti, a osim toga održava se i forma uzgojnog oblika, te se i pesticidi bolje raspoređuju na rezidbom pravilno oblikovanju krošnji.

ŠTO TREBA ZNATI PRI REZIDBI?: Kako bi se rezovi pravili na odgovarajućim mjestima i izbjeglo odstranjivanje prevelikog broja rodni pupoljaka, potrebno je znati razlikovati vegetativne i rodne pupoljke. Reproductivni pupoljci formiraju se u vegetacijskoj sezoni, s tim što se plodovi ne formiraju iz svih začelih pupoljaka. Pupoljci iz kojih će se formirati plodovi u narednoj sezoni postaju vidljivi prije kraja zime i javljaju se samo na dvogodišnjim ili trogodišnjim rodni grančicama. Pupoljci koji će dati plodove lako se prepoznaju po obliku. Oni su veći i više zaobljeni od lisnih pupoljaka.

Kod jabuka se razlikuju četiri vrste rodni grančica, a to su – naborite, kopljaste, vite i duge rodne grančice. Kod koštičavih voćnih vrsta rodne i nerodne grančice se ne razlikuju, ali se podrazumijeva da je jednogodišnji porast rodni. Stoga se njihova rezidba obično obavlja kasnije, odnosno u vrijeme cvjetanja.

Također, radi lakše rezidbe, na grani treba prepoznati dijelove koji se razlikuju po starosti. Jednogodišnji izdanci pri vrhu grane predstavljaju najmlađe drvo i na njima još nema bočnih rodni grančica, već samo bočnih pupoljaka iz kojih će se u sljedećoj sezoni razviti bočne rodne grančice. U starije drvo spadaju grane starosti dvije ili više godina, koje nose rodne grančice i izbojke.

»Pri rezidbi se obvezno odstranjuju vodopije, koje iscrpljuju drvo jer koriste hranjive materije neophodne za proizvodnju ploda. Vodopije mogu ugroziti i rast središnje vodice, koja se u jednogodišnjem obliku ostavlja neorezana, jer

Razlike u oblikovanju i rezidbi voćaka postoje od skupine do skupine, kao i od vrste do vrste, ali princip obrezivanja i cilj ostaju isti – obilniji i kvalitetniji urod i dobro razvijen izgled biljke. »Rezači imaju jednak, standardni pristup različitim vrstama, što nije dobro, jer svaka vrsta ima dominaciju određene rodne grančice. Primjerice, najzastupljenije vrste jabuka na našim prostorima, ajdared i jonagold, najviše rađaju na naboritim rodni grančicama, dok gloucester i greny smith rađaju na vitim i dugim grančicama«, ističe Hrvoje.

Rezidba se u našim krajevima uglavnom obavlja tijekom zime, u vrijeme mirovanja vegetacije, odnosno od prosinca pa do polovice ožujka, kada treba osloboditi prostor za prvo tretiranje voćaka bakarnim preparatima. Za razliku od zimske, ljetna rezidba nema za cilj jačanje porasta, već uklanjanje nepoželjnih, previše bujnih uspravnih grana. Ako se pravilno izvede, može biti efektivna zamjena za druge tehnike uzgoja kojima se kontrolira bujnost. Osim toga, može i značajno poboljšati boju plodova na stablima.

EKONOMIKA REZIDBE JABUKE: Rezidba ima velik udio u troškovima proizvodnje jabuka. Troškovi rezidbe sudjeluju s otprilike 50 posto u troškovima rada i 10-15 posto u ukupnim troškovima proizvodnje, što ovisi o cijeni jabuke na tržištu, kao i o stablu različite starosti i gustoće. U pokušaju smanjenja troškove rezidbe, neki proizvođači zanemaruju ovaj veoma važan aspekt tehnologije uzgoja. Izostavljanje rezidbe je izvor značajnih ušteda, jer se mora platiti odmah i u gotovini. Cijena obrezivanja kreće se između 15 i 25 dinara po

ploda, što samo produbljuje ekonomski problem koji je doveo do nedostatka sredstava za rezidbu. U ovakvim situacijama obično slijedi pokušaj da se jačom rezidbom nadoknade godišne zanemarivanja. Na taj način smanjuje se prinos i potiče nepotreban vegetativni porast koji će, suprotno očekivanom, negativno utjecati na kvalitetu ploda.

Međutim, prema Milunovićevim riječima, loša rezidba može nanijeti ipak više štete nego izostanak rezidbe, koji se u određenoj mjeri može ublažiti prorjeđivanjem grančica kemijskim preparatima. Troškove rezidbe voćari moraju smatrati vrlo bitnim dijelom kućnog proračuna namijenjenog proizvodnji, kako bi se održala osjetljiva ravnoteža između vegetativnog i rodni porasta.

OBREZIVANJE INTENZIVNIH ZASADA: Da bi se postigla bolja produktivnost, suvremena proizvodnja dovodi do zaključka da u prošlosti prihvaćeni načini uzgoja stabala više nisu zadovoljavajući, te bi trebalo doći do značajnih promjena glede smanjenja razmaka sadnje. Stoga je i rezidbu i formiranje uzgojnog oblika potrebno prilagoditi gustoj sadnji.

Kako je specijalizirao intenzivnu proizvodnju voća, Hrvoje ističe prednosti gustog načina sadnje, koje će, kako kaže, moći u potpunosti iskoristiti samo oni proizvođači koji savjesno primjenjuju odgovarajuću tehniku uzgoja. »Intenzivni zasadi zasnivaju se na slabo bujnim podlogama i zahtijevaju prozračno i hranjivo tlo s dovoljno vlage. Cilj ovih zasada je prelazak na kvalitetnije zemljište, a glede rezidbe potrebna je visoka stručnost«, kaže Hrvoje.

Darko Balažević, voćar iz Tavankuta

Urod

U prvom stoljeću poslije Krista prvi znanstvenik iz poljoprivrede Junius Modestus Columella je pisao: »Ako obrađuješ tlo u masliniku tada masline moliš da ti rode, ako uz to i gnojiš, tada ih zaklinješ da rode, ali ako ih redovito i pravilno režeš, tada ih prisiljavaš da rode«.

ako se skрати iduće godine neće dati urod, već porast«, objašnjava Milunović, dodajući kako se nerijetko događa i ostavljanje prevelikog broja rodni grana, zbog čega se gubi uzgojni oblik ili voćka prekomjerno rodi, što izaziva stvaranje hormona koji ne utječe na rodnost, te sljedeće godine dolazi do slabije cvatnje i znatno manjeg broja plodova na voćkama.

voćki, što za Balaževićevu troškovnu stranu salda znači 1500 eura. No, ukoliko se želi održati uspješna proizvodnja, novac je za ovaj posao nužno osigurati.

Za razliku od propusta u zaštiti od štetoina, neobavljanje rezidbe ne onemogućuje prodaju uroda. Međutim, prvi problem koji se uoči ako se rezidba zanemari jest opadanje kvalitete

U gusto sadenim voćnjacima, glavni cilj rezidbe je smanjenje visine drveta kako bi se sjena koju drvo pravi samome sebi i susjednim stablima svela na najmanju moguću mjeru, te ostavljanje što većeg broja rodni grančica, koje se prorjeđuju kemijskim putem.

Marija Matković

Novi broj osječke »Književne revije«

Roman u književnosti vojvođanskih Hrvata

U izboru, što ga je priredio Milovan Miković, zastupljeno je 26 autora s ukupno 31 ulomkom romana, nastalih u razdoblju od 1875. do danas

Časopis za književnost i kulturu »Književna revija«, kojega objavljuje Matica hrvatska ogranak Osijek, svoj novi dvobroj (3-4, 2008.) posvećuje gotovo u cijelosti temi »Roman u književnosti Hrvata u Vojvodini«. Spomenuti temat, od blizu 500 stranica, priredio je subotički književnik i urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« Milovan Miković.

Izborom su zastupljeni romani hrvatskih pisaca nastali u Bačkoj i djelomice u Srijemu od 1875. do danas. Zastupljeno je 26 autora, od prvog hrvatskog romanopisca ovog podneblja Ivana Antunovića do najmlađih koji se iskkušavaju u prostoru romana (Vladimir Bošnjak, Željka Zelić), a čitateljima se na uvid pruža ukupno 31 ulomak iz njihovih romana. Također, pregled prate i bilješke o zastupljenim autorima s popisom njihovih djela, kao i kronološka tablica objavljivanja romana.

Kako priređivač bilježi u pristupnim zapažanjima, nakana mu je bila ponuđenim izborom potaknuti ne samo zemljopisno-prostorno već nadasve povijesno-kulturno preispitivanje prinosna književnosti nastale u ovom podneblju, razmatrajući romaneskne tekstove na lokalno-zavičajnoj, nacionalnoj i (srednjo)europskoj razini. Izbor je određen povijesnim, zemljopisnim i ne na posljednjem mjestu književno-povijesnim razlozima. Stoga, Miković u uvodnom tekstu piše i o povijesnom ambijentu na ovim prostorima – od doseobe Bunjevaca i Šokaca, preko njihova preporoda, iskustva rata i poraća, »hrvatskoga pitanja«, do novijih prilika koje je okarakterizirao kao »razdoblje tjeskobe, destrukcije, traganja«. U pregled su uvršteni i autori koji su pisali i objavljivali (ili pišu) na

srpskom jeziku, a zastupljena su i ona djela koja se nalaze tek u rukopisu ili su u nastavcima objavljivana u tisku (nekadašnjoj »Hrvatskoj riječi«) i književnom časopisu »Klasje naših ravni«.

Izborom se također, ističe priređivač, hoće skrenuti pozornost na nedovoljno poznate književne pojave, otvoriti prostor za manje poznata ili posve zaboravljena književna imena, te potvrditi već poznate književne osobnosti. No, o kvaliteti napisanih tekstova priređivač ne prosuđuje, napominjući sljedeće: »U kojoj mjeri su romanopisci obuhvaćeni ponuđenim izborom

uspjeli prepoznati stvarnost svoga vremena, prosijati je nad ideološkim i svjetonazorskim ponorima, presložiti je i stilizirati u stvarnost književnog teksta do finijeg narativnog tkanja, prosudit će sam čitatelj«.

Vrijedi napomenuti kako je ovo još od »Antologije proze bunjevačkih Hrvata« Geze Kikića, objavljene 1971. godine u Zagrebu, prvi pregled romana čiji su autori Hrvati s teritorija Vojvodine. Stoga, ovaj Mikovićev pothvat, osim pozornosti struke i čitatelja u Hrvatskoj, zaslužuje i pažnju ovdašnjih književnih i sličnih krugova, makar onog matičnog nacionalno-manjinskog.

D. B. P.

Autori

Utematskom broju »Književne revije« posvećenom romanu Hrvata u Vojvodini, zastupljeni su sljedeći autori: Ivan Antunović, Petar Pekić, Josip Kulundžić, Marica Vujković, Ante Jakšić, Josip Pašić, Pava Jurković Katanov, Marko Čović, Lazar Merković, Matija Poljaković, Balint Vujkov, Josip Klarski, Stipan Blažetin, Tomislav Ketig, Petko Vojnić Purčar, Jasna Melvinger, Milivoj Prčić, Vojislav Sekelj, Lazar Francisković, Franja Petrinović, Vladimir Bošnjak, Ante Vukov, Zvonko Sarić, Dražen Prčić, Neven Ušumović i Željka Zelić.

Regionalno kulturno povezivanje

Pulski festival knjige predstavljen u Beogradu

Promocija Pulskog festivala knjige, koji će ove godine obilježiti svoju 15. obljetnicu uz geslo »Sa(n)jam knjige u Istri«, održana je u prošloga četvrtka u galeriji Kulturnog centra Beograda, piše Hina. Govoreći o festivalu, osnivačica i ravnateljica festivala Magdalena Vodopija na tiskovnoj konferenciji kazala je da je tijekom svojega postojanja sajam okupljao sve više suradnika, prije svih istarskih i pulskih kreativaca, te da je u proteklom razdoblju stekao veliku međunarodnu reputaciju.

Dodala je da je na 14. pulskome sajmu knji-

ga sudjelovalo oko 300 hrvatskih nakladnika te da manifestacija posvećuje jednaku pozornost i velikim i malim nakladnicima, kao i da je zadnjih godina u programu festivala i mnogo koncerata, izložbi i performansa.

Po njezinim riječima, festival je do sada ugostio mnoga velika svjetska imena, među kojima su i autori Umberto Eco i Claudio Magris, a publika odlično prihvaća i pokazuje velik interes za autore iz regije koji godinama dolaze u Pulu.

»Usmjeravat ćemo se dalje k regionalnoj su-

radnji, zato smo ovdje. Želja je pulskoga sajma povezati se sa svim velikim centrima knjige u regiji, a Beograd je svakako jedan od najvećih«, dodala je.

Posebni savjetnik srbijanskog ministra kulture Zoran Hamović kazao je da to ministarstvo i grad Beograd imaju potrebu afirmirati i poduprijeti želje pisaca iz regije da se susreću i razmjenjuju iskustva, te je pozvao organizatore Pulskog festivala knjige da budu gosti na ovogodišnjem Beogradskom sajmu knjiga.

D. B. P.

Predstavljanje doktorske radnje Josipa Ivanovića

SUBOTICA – Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice organizira javno predstavljanje doktorske radnje prof. dr. sc. Josipa Ivanovića, koje će biti održano večeras (petak, 13. veljače), u Plavoj dvorani Gradske kuće, s početkom u 18 sati.

Tema njegove doktorske radnje je »Povezanost religioznosti, religijskog znanja i osobina ličnosti srednjoškolske mladeži«.

Sastanak Milorada Đurića s ravnateljima zavoda za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinski tajnik za kulturu Milorad Đurić sastao se prošloga tjedna s direktorima zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, Mađara, Slovaka, Rumunja i Rusina, kao i direktorom Zavoda za kulturu Vojvodine. Povod za sastanak bio je dogovor o načinu realizacije financijske dotacije iz proračuna Pokrajine, koja je planirana za prvi kvartal ove godine dok traje privremeno proračunsko financiranje, a namijenjena je za aktivnosti ovih Zavoda.

»To što je Vojvodina osnovala zavode za kulturu, koji u takvom obliku ne postoje ni u jednoj državi u okruženju, svjedoči o tome da imamo dovoljno samopouzdanja graditi pluralizam i otvoreno društvo. Ali taj pluralizam ne treba imati ishodište u getoizaciji tih kultura. S jedne strane, naš cilj je da se očuva nacionalni identitet i kultura pripadnika različitih nacija koje žive u Vojvodini, a s druge strane da bogato kulturno nasljeđe bude dostupno svim građanima u Vojvodini«, izjavio je Milorad Đurić.

On je dodao da je stoga potrebno da zavodi izrade kompatibilnu bazu podataka o svom kulturnom nasljeđu i aktualnim programima.

Također, naglasio je Đurić, važna je i promotivna aktivnost zavoda u našoj zemlji, ali i u okruženju, jer upoznavanje s kulturama pridonosi izgradnji interkulturalnosti Vojvodine kao vojvodanskog brenda.

Zimska mini kolonija »likovnjaka« u Horgošu

SUBOTICA – Dvadeset članova Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice sudjelovalo je na jednodnevnoj zimskoj mini koloniji koja je prošle subote održana na salašu obitelji Kuruc, nadomak Horgoša. Slikari su bili gosti Kulturno-prosvjetnog društva »Bela Bártok« iz Horgoša, a ovom je prigodom dogovoren i nastavak suradnje dviju udruga kulture.

Nakon rada u ambijentu starog salaša priređena je i izložba nastalih slika, kojoj su, između ostalih, nazočili i dužnosnici MZ Horgoš.

»Šokačko prelo« u Beregu

BAČKI BREG – HKUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega organizira »Šokačko prelo«, koje će biti održano u subotu 14. veljače, u mjesnom Domu kulture. Tijekom večeri bit će upriličen kulturno-umjetnički program, u kojemu će nastupiti i gosti iz Republike Hrvatske – tamburaški orkestar »Đeram«, te folklorni ansambl »Turopolje« iz Velike Gorice.

Početak je u 19 sati, a cijena ulaznice je 600 dinara.

»Bunjevačko-šokačko prelo« u Somboru

SOMBOR – Tradicionalno »Bunjevačko-šokačko prelo«, 73. po redu, bit će održano u subotu 21. veljače, u Hrvatskom domu. Organizator prela je HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Ovom prigodom domaćini će prirediti bogat kulturno-umjetnički program, a goste će zabavljati tamburaški sastavi »Zora« iz Vinkovaca i »Đuvegije« iz Sombora.

»Književno prelo« u HKC »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – U organizaciji Hrvatske čitaonice, u iduću petak 20. veljače u HKC »Bunjevačko kolo« bit će održano »Književno prelo«.

Na Književnom prelu bit će prikazan filmski uradak Rajka Ljubića »Sve arende u sluge Ente«, snimljen po pripovijesti iz najnovije knjige Tomislava Žigmanova »Prid svitom – saga o svitu koji nestaje«.

Tijekom večeri bit će predstavljena knjiga poezije Đule Milodanović, te upriličena i praižvedba predstave »Visoka politika« Marjana Kiša.

Početak je u 19 sati.

Maskenbal u Vajskoj

VAJSKA – Šesti po redu, maskenbal u organizaciji HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani bit će održan u subotu 14. veljače. Pokladna manifestacija za sve generacije, nakon mimohoda ulicama Vajske, preselit će se u prostorije mjesnog Vatrogasnog doma. Osim članova društva domaćina, na maskenbalu će sudjelovati i Udruga žena »Suncokret«, MKUD »Buzo Virág« i KUD »Mladost«, kao i HKUPD »Matoš« iz Plavne. Početak je u 15 sati.

Maškare i karneval u Golubincima

GOLUBINCI – Tradicionalni prikaz običaja »Golubinačkih maškara« i maskenbal bit će održani u subotu 21. veljače, u dvorani za tjelesni odgoj Osnovne škole »23. oktobar«. Početak je u 19 sati. Također, HKPD »Tomislav« prvi put organizira karneval, koji će dan kasnije, u nedjelju 22. veljače, biti održan na ulicama Golubinaca. Karneval će biti priređen u popodnevnom satima, od 14 do 16 sati.

»Šokadijin« maskenbal

SONTA – Maskenbal kojega je utemeljila KPZH »Šokadija« u Sonti bit će održan i ove godine. U subotu 21. veljače, na urnebesnom balu okupit će se djeca iz »Šokadije«, dječjeg vrtića »Pčelica« i OŠ »Ivan Goran Kovačić«. Organizatori se nadaju povoljnim vremenskim uvjetima, kako bi se uspio održati i mimohod maskiranih središtem Sonte.

Poslije mimohoda fešta će se nastaviti u školskoj blagovaonici uz predstavljanje i ocjenu krinki, a prosudbeno će povjerenstvo odabrati najbolje, koje će biti i nagrađene.

Večer poezije Lazara Franciškovića

SUBOTICA – Večer poezije subotičkog pjesnika Lazara Franciškovića na kojoj će biti predstavljena poema u rukopisu »Di vitar sagra čudima taja i vrimenta« bit će održana večeras (petak, 13. veljače) u čitaonici Gradske knjižnice. O Franciškovićevoj poeziji govorit će Judit Plankos, a stihove će kazivati Ivana Rudić. Glazbu će izvoditi Noémi Tóth, učenica srednje Muzičke škole.

Josip Buljovčić, »Subotički kazališni zapisi«, Dora Krupićeva, Zagreb, 2008. (priredila: Jasna Ivančić)

Integriranost u hrvatsku kazališnu tradiciju

Nemjerljiva je važnost objavljivanja Buljovćevih kazališnih zapisa (koji su zapravo sabrani autorov teatrološki opus) upravo u Hrvatskoj, jer oni na pravi način učvršćuju nedvojbeno integriranost hrvatskoga dijela subotičke kazališne tradicije na način kako je prezentira spomenuti »Repertoar hrvatskih kazališta 3«, ali između ostaloga pokazuju i sve – nimalo idilične – uvjetovanosti i specifičnosti njezine zemljopisne i multikulturalne pozicioniranosti

Piše: Ana Lederer

U nedavno objavljenoj trećoj knjizi »Repertoar hrvatskih kazališta« (Zagreb 2002.), u tom teatrografijском temelju svakoga istraživanja našega glumišta, priređivač *Branko Hećimović* integrirao je i repertoare hrvatskih kazališta izvan Hrvatske – sarajevskog Hrvatskog državnog kazališta (1941.-1945.), banjalučkog Hrvatskog državnog kazališta (1941.-1944.), kao i Hrvatskog narodnog kazališta (1945.-1950.) i Hrvatske drame Narodnog pozorišta (1951.-1958.) u Subotici.

U uvodnoj povijesnoj bilješci za repertoar subotičkoga Hrvatskog narodnog kazališta, koje je osnovano 19. rujna 1945. istodobno kad i Magyar Népszínház (Mađarsko narodno kazalište/pozorište), Hećimović će upozoriti na niz izazovnih pitanja o razlozima njihova osnivanja, hrvatskom obilježju i povezanosti s matičnom nacionalnom kazališnom kulturom, s pravom naglasivši kako potraga za odgovorima i interpretacijama pred teatrologijom tek predstoji.

Već i prvo čitanje toga reperto-

ara, i dramskih naslova i umjetnika, pokazuje višestruke razloge hrvatskoga imena kazališta: vrlo brzo, 1951., ono gubi svoju samostalnost i sjedinjuje se s mađarskim u Narodno pozorište – Magyar Népszínház, a 1958. godine Hrvatska drama preimenovana je u Dramu na srpskohrvatskom jeziku. Sve što se nakon 1951. događalo – a očita je sve manja prisutnost hrvatskih umjetnika i hrvatskih djela, o čemu sve govori i preimenovanje 1958. – povijest je sustavnoga potiskivanja svega hrvatskoga, pa i svekolikoga kulturnoga identiteta ozrcaljenoga u kazalištu, kao njegovoj možda najjačoj institucijskoj formi. Kazališna povijest Subotice obrađivana je u nekoliko studija (»Narodno pozorište – Népszínház 1945.-1955.«, Subotica 1955.; Ivanka Rackov »Iz pozorišnog albuma Subotice«, Subotica 1977.; »Narodno pozorište – Népszínház – 130 godina zgrade«, Subotica 1984.; Petar Volk »Pozorišni život u Srbiji 1944./1986.«, Beograd 1990.), pa koliko god ih je nezabilazno konzultirati, ipak je u nas primjetan nedostatak novih teatroloških studija ili barem članaka o subotičkom dijelu hrvatske kazališne povijesti (pa i sadašnjosti – kakva god ona bila, profesionalna ili amaterska).

NOV PRILOG PROUČAVANJU: U tom smislu, objavljivanje knjige *Josipa Buljovčića* »Subotički kazališni zapisi« neobično je važan događaj u hrvatskom kontekstu, upravo kao novi prilog proučavanju subotičke kazališne tradicije. U pogovoru svojih zapisa, što su nastajali od 1955. godine kad je objavio prve kazališne kritike pa sve do opsežnijih teatroloških priloga koje je pisao za različita znanstvena savjetovanja, autor kaže kako te njegove sabrane tekstove, iako heterogene, povezuje jedna okosnica – subotička pozornica i kazališna dvorana. Danas potpuno

devastirano, subotičko je kazalište i prije svoje profesionalizacije 1945. imalo kazališni život koji se nije prekidao usprkos svim problemima: kazališna zgrada sagrađena je 1854, prepravljena i renovirana 1904, gorjela je 1915, nakon rata 1918. organizirano je već prvo gostovanje, a obnovljena je 1927. godine. Na njezinoj pozornici od 1918. gostovao je velik broj različitih ansambala i umjetnika, ali u teatrologiji – naglašava Buljovčić – to je nedovoljno obrađivano i slabije poznato, iako burno razdoblje, kojemu je on posvetio pomnu istraživačku pažnju. Buljovčić je tematski organizirao slijed tekstova u četrnaest poglavlja knjige. U prvom tekstu »Gostovanja pozorišnih družina na subotičkoj sceni u razdoblju 1918. - 1928.« slijedom sezona opisao je repertoare družina koje su gostovale, oslonivši se prije svega na recepciju kazališnih predstava u tadašnjoj periodici, u prikazima koji u to vrijeme uglavnom ne nadilaze impresionističku ili samo obavijesnu razinu: od Bosansko-hercegovačkog pozorišta, Vojničkog pozorišta Petra Hristilića, Osječkog kazališta (dramskog i opernog), preko osnivanja Akademskog diletantskog društva i kratkotrajnog Dinulovićeva osnivanja Gradskog pozorišta (1922. – 23.) do gostovanja Novosadske opere i opere Narodnog pozorišta, beogradskog Narodnog pozorišta prigodom otvaranja nove zgrade 1927., u više navrata i osječkoga Narodnog kazališta, kao jednom i Ljubljanske opere. U iscrpnom pregledu Buljovčić opisuje i gostovanja Moskovskog hudožestvenog teatra (1925.), Reinhardtova berlinskog ansambala 1927., ali i kazališne trupe koja se na turneji po Crnoj Gori i Albaniji predstavljala kao subotička, iako o njoj Subotica ništa nije znala! U subotičkim novinama ponovno se pokreće pitanje stalnoga kazališta

(1928.) upravo u vrijeme spajanja novosadskog i osječkog kazališta u Narodno pozorište za sjeverne oblasti, koje odmah gostuje i u Subotici.

TEKSTOVI O GOSTOVANJIMA: Drugo poglavlje autor će posvetiti istraživanju gostovanja beogradskog Narodnog pozorišta od 1928. (»Značaj gostovanja opere, baleta i drame Narodnog pozorišta za obnavljanje kazališnog života u Subotici«), koje je nakon nestanka mađarskoga kazališta visokom umjetničkom izvedbenom razinom »afirmiralo kulturno stvaralaštvo u novoj državi«. U tematski krug tekstova o gostovanjima u razdoblju između dvaju svjetskih ratova uklapa se i rad o višekratnim gostovanjima glumca i redatelja *Tomislava Tanhofera* (»Tomislav Tanhofer na subotičkoj sceni«), a čiju je recepciju Buljovčić uspio rekonstruirati iz postojećih novinskih prikaza, iako kroničari kazališnoga života tada najmanje analiziraju glumačke i redateljske domete, posvećujući se općim pitanjima oko izvedbe pojedine predstave. U gradu koji ima izvanrednu kazališnu zgradu ali nema i svoj profesionalni ansambl, u rubrici »Pozorišni pregled« »Književnog severa« kontinuirano se prate gostovanja, dok se u rubrici »Umetnički pregled« između 1925. i 1928. čitateljima otvara »prozor u svijet« tekstovima o inozemnim predstavama (ruski i pariški teatar), pa Buljovčić pomno iščitava i taj časopis važan za kazališnu povijest Subotice (Kazališni život u »Književnom severu«), bez obzira na ponekad upitnu razinu ozbiljnosti kritičkoga pisma.

Jedno je poglavlje posvećeno prevođenju, odnosno izvođenju komedija *Koste Trifkovića* na mađarskom (»Kosta Trifković na mađarskom«), a već idućim tekstom »zapisi« ulaze u razdoblje iza Drugoga svjetskog rata, kad je osnovano stalno kazalište (Hrvatska i Mađarska drama); Buljovčić analizira pet predstava suvremene domaće drame koje su bile odabrane za Sterijino pozorje kao i dvije koje su bile blizu natjecateljskoj selekciji (»Narodno kazalište u Subotici i domaće dramsko kazalište«). Kao i tekst o *Tomislavu Tanhoferu*, opsežniji prikaz »Scenskih izvedbi dramskih djela Matije Poljakovića« (čak petnaest predstava subotičkog »kućnoga« pisca) u ovoj se knjizi po prvi puta objavljuje: budući da je riječ o drugoj polovici prošloga

stoljeća, neusporedivo je teatrologijski relevantnija i pouzdanija kazališna kritika, a činjenica da je gledatelj kazališnih predstava o kojima piše, Buljovčiću pruža fleksibilnije mogućnosti u interpretaciji građe. Zaključno, autor naglašava kako Poljakovićevo i objavljeno i neobjavljeno djelo zaslužuje nova čitanja, ali i nove scenske izvedbe.

PORTRETI UMJETNIKA: Uslijedit će potom niz portreta istaknutih umjetničkih osobnosti koje su obilježile povijest subotičkoga kazališta – popularnoga glumca *Geze Kopunovića*, koji je igrao niz dramskih i osobito iznimnih komičnih uloga u Poljakovićevim dijalektalnim komadima postavši »svojevrsni Petrica Kerempuh svog užeg zavičaja«, najistaknutije dramske i operne prvakinje *Jelke Asiće*, glumice s kojom se nemoguće mjeriti u broju odigranih značajnih uloga i raznovrsnosti repertoara, glumice *Slave Bulgakov*, podjednako uspješne u dramskom i komičnom repertoaru, glumca i redatelja *Josipa Bajića*, kojega je smrt zatekla u radu na prikupljanju dijalektalnog leksika

za drugo izdanje »Rječnika bačkih Bunjevaca«, *Imrea Dévicsa*, direktora Drame na mađarskom jeziku i, na posljepku, *Mihalya Viraga*, najmarkantnije redateljske ličnosti subotičkog Narodnoga kazališta. Na kraju, u četrnaestom se poglavlju nalaze kronološki najraniji Buljovčićevi tekstovi o kazalištu, kritike koje je pisao u sezoni 1955./56. (*M. Matković*, »Na kraju puta«; *F. G. Lorca*, »Mariana Pineda«; *S. Sremac*, »Pop Čira i pop Spira«; *C. H. Spaak*, »Ruže vetrova«; *J. Sterija Popović*, »Zla žena«; *H. Beecher-Stowe*, »Čiča Tomina koliba«; *H. Ibsen*, »Hedda Gabler«; *V. Subotić*, »Ljudi«; Gostovanje Srpskog narodnog pozorišta, dok su dva prikaza napisana puno kasnije (*Š. Rafai*, »Sama«, Mađarska drama, 1969; *M. Poljaković*, »Ode Bolto na ogled«, HKC »Bunjevačko kolo« 1997.).

Već i u letimičnom usporednom pogledu na »Subotičke kazališne zapise« i gotovo trideset godina stariju spomenutu studiju Ivanke Rackov »Iz pozorišnog albuma Subotice«, očito je kako respektabilna studioznost Buljovčićeve

knjige bitno nadmašuje i nadopunjava povijesnu sliku pojedinih kazališnih razdoblja i umjetnika u odnosu na svoju prethodnicu. Pokazujući veću deskriptivsku preciznost, Buljovčić je subotičku kazališnu povijest rekonstruirao kroz kronološko izlaganje dostupne građe – koristeći hrvatske, srpske i mađarske novinske i časopisne izvore – a u interpretaciji razdoblja profesionalnoga kazališta unio je i blagu notu kritičkih objeacija kada piše o predstavama koje je sam gledao. Nemjerljiva je važnost objavljivanja Buljovčićevih »Subotičkih kazališnih zapisa« (koji su zapravo sabrani autorov teatrologijski opus) upravo u Hrvatskoj, jer oni na pravi način učvršćuju nedvojbenu integriranost hrvatskoga dijela subotičke kazališne tradicije na način kako je prezentira spomenuti »Repertoar hrvatskih kazališta 3«, ali između ostaloga pokazuju i sve – nimalo idilične – uvjetovanosti i specifičnosti njezine zemljopisne i multikulturalne pozicioniranosti.

Autorica teksta je teatrologinja i intendantica HNK u Zagrebu

Josip Buljovčić (Subotica, 17. siječnja 1932. – Subotica, 4. prosinca 2001.) bio je jezikoslovac, kazališni kritičar, dramaturg, prevoditelj. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Beogradu, grupa za jugoslavenske jezike i književnost (1955.), poslijediplomski studij iz lingvističkih znanosti pohađa u Sarajevu. Magistarsku radnju »Udeo 'Bunjevačkih i šokačkih novina' u razvitku pisanog jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini XIX veka« obranio je 1980. Predavao je u subotičkoj gimnaziji i bio profesor na Višoj pedagoškoj školi u Subotici, gostujući predavač u Segedinu, lektor na Varšavskom sveučilištu, kazališni kritičar, dramaturg i direktor subotičkog kazališta, prevoditelj s mađarskog i poljskog jezika. U znanstvenim i stručnim radovima bavio se kulturnim, književnim i jezičnim pitanjima, značajnim za opstanak Hrvata u Podunavlju. Kao jezikoslovac istražuje pojedinosti bunjevačkog prepoda sedamdesetih godina XIX. stoljeća, te povijesne i druge aspekte razvoja književnog jezika

Bunjevaca u Bačkoj, osvrćući se na ona razdoblja koja se nerijetko preskaču u sintezama povijesti hrvatskog književnog jezika, pridonoseći ugradnji iskustava Bunjevaca i Šokaca u cjelinu hrvatske kulturne, jezikoslovne i književne povijesti.

Osvrtao se na djela hrvatskih pjesnika, prozaista, sakupljača narodne književnosti i dramskih pisaca, posebno se osvrćući na suvremenu dijalektalnu, ikavsku poeziju novoštokavskog narječja, te na ostvarenja redatelja i glumaca subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, Hrvatske drame, kasnije Srpskohrvatske drame.

Bavio se dijelom otvorenih pitanja u bačkom hrvatskom jezikoslovlju novijeg doba (ortografske promjene potaknute ilirskim pokretom, uporaba dijalekta u govornom i pisanom književnom jeziku), piše znanstvene radove o književno-povijesnim, književnim, kazališnim i drugim pitanjima od značaja za kulturu Hrvata u Podunavlju. Suraduje se brojnim časopisima, tiskom, suradnik je Leksikografskog zavoda u Zagrebu. Zbog svojih shvaćanja i stavova u vrijeme obračuna s »hrvatskim proljećem« u Subotici i Bačkoj više godina bio je uklonjen iz javnog života.

Djela: »Od raspevanih slova do Maršovaca«, izbor pjesama za djecu S. Janevskog, Novi Sad 1979.; »Mala školska pozornica«, igrokaz za djecu, Novi Sad 1979.; »Udeo 'Bunjevačkih i šokačkih novina' u razvitku pisanog jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini XIX veka«, Sarajevo 1984.; »Filološki ogledi«, Subotica 1996.

M. Miković

Miroslav S. Mađer priredio knjigu »Književna kritika o poeziji Anđelka Vuletića«

Pjesnik iz kuta europskih kritičara

Premda ove godine navršava okruglu, 80. godinu života, zagrebački Srijemac Miroslav Slavko Mađer, književnik i novinar, neumorno kreativno djeluje kao u najboljim godinama svoga stvaralaštva. Najnovije djelo ovog rođenog Hrtkovčanina jest nedavno objavljena knjiga »Književna kritika o poeziji Anđelka Vuletića«, koju je Miroslav S. Mađer priredio, a objavljena je u izdanju Štajer Grafa d.o.o. iz Zagreba.

Knjiga je predstavljena prošlog utorka u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu. U predstavljanju su sudjelovali Marijana Rukavina Jerkić, u ime nakladnika, Miroslav Slavko Mađer i Anđelko Vuletić, a program je vodila ravnateljica knjižnice Jasna Kovačević.

Govoreći o knjizi Miroslav S. Mađer je naglasio da se, kao sastavljač izbora iz časopisnih i novinskih kritika, osvrtata, članaka i studija u razdoblju od 1960. do 2006. godine, začudio toliko brojnim, raznovrsnim, šarolikim i mnogoznačnim tekstovima, mahom od poznatih, istaknutih pisaca i kritičara iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije, Slovenije, Crne Gore, Hrvatske, Njemačke, Poljske, Mađarske, Francuske, Rusije...

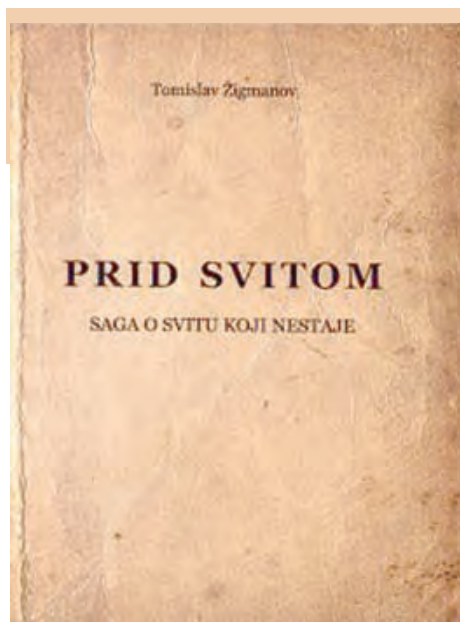
Jasna Kovačević, Miroslav S. Mađer, Marijana Rukavina Jerkić i Anđelko Vuletić

»Rijetko se koji naš pjesnik može pohvaliti tolikim kvantom materijala o sebi, i to najviše kao o natprosječnom i originalnom svestranom stvaraocu, koji se uglavnom emotivno trošio na relaciji Sarajevo – Beograd – Zagreb – Pariz, te slobodno možemo ustvrditi da je Anđelko Vuletić pravi primjer hrvatske knjige i hrvatske književne sudbine«, rekao je Mađer i

dodao da sama činjenica kako se u knjizi nalaze pretežno književne kritike pisane i objavljivane od autora izvan Hrvatske dovoljno govori o tome da je ovom pjesniku hrvatska književna kritika ostala dobro na dužna.

Pjesnik, romanopisac, prozaist Anđelko Vuletić rođen je 1933. na Zagorcu (Ravno, BiH), pučku školu je završio na Trebinji, a gimnaziju u Trebinju. Filozofski fakultet upisao je u Sarajevu, ali je na prvoj godini studija uhićen zbog »antidržavne i antisocijalističke djelatnosti«. Nakon izlaska iz zatvora zabranjen mu je nastavak studija ili pak upis na nekom fakultetu u zapadnom dijelu tadašnje države. Ne želeći napuštati zemlju, odlazi u Skoplje, a zatim u Beograd gdje završava Filozofski fakultet. U književnost je ušao 1954. godine, a u svom bogatom opusu objavio je deset knjiga poezije i osam romana. Njegove knjige poezije prevedene su gotovo na sve europske i svjetske jezike, često i dvojezično, kao na primjer francusko i njemačko izdanje. Inače, do sada su o književnom djelu Anđelka Vuletića objavljene četiri znanstvene studije, sve u inozemstvu.

Z. Ž.

Knjiga »Prid svitom – Saga o svitu koji nestaje« Tomislava Žigmanova »Saga« predstavljena u Đurđinu

sti iz knjige »Sve arende u sluge Ente« autora Rajka Ljubića.

Obraćajući se nazočnima, Tomislav Žigmanov je istaknuo kako mu je jedan broj poticaja za nastanak djela proistekao iz prosvjeda i nepristajanja na »rušenje govora bunjevačkih Hrvata«, što se već skoro dva desetljeća događa kod značajnog broja stvaratelja koji ovaj »predložak novoštokavske ikavice« rabe za sredstvo izražavanja. S druge strane, dodao je Žigmanov, odsustvo tematske relevantnosti te skardna obrada istih u tim neknjiževnim uradcima dovelo je do toga da se svijet bunještine dominantno predstavlja kao svijet »dostojan prijezira i podsmjeha«. Vlastiti je, pak, napor onda usmjerio na pokušaj izgradnje jednog, glede jezika, tematike i načina obrade, dostojanstvenijeg svijeta, literarnog svijeta koji je uveliko zakovan nestajućom bunjevštinom.

U deset pripovijesti o oporim i teškim, prepletenim sudbama pet žena i pet muškaraca, kako je rekao Mirko Kopunović, Žigmanov je oslikao život onih koji su tu bili prije nas, »onih koje smo znali, susretali, vidjeli, s njima govorili, možda i sami to bili.« Pripovijesti u knjizi su dio nas, vremena nam prošlog, doga-

daji nas dodiruju i diraju svojom autentičnošću i mi njima okupirani postajemo dio njih. Čitajući neizbježno sjetimo se nekog nam bliskog, dragog, nezaboravljenog.

Isprpovijedao nam je Tomislav priče bunjevačkom ikavicom, kojom se hvalimo, ali koju polagano zaboravljamo a koju danas mnogi i zlorabe iskripljujući njene vrednote. Govori sam Tome da je njegova generacija možda posljednja koja može svjedočiti o životu koji se u ovim krajevima nekada vodio. Ali, eto, njemu se put osvijetlio i on nam je u ovoj knjizi prikazao sačuvano iz krila njegovog tavankutskog zavičaja i drugih mjesta iz okolice Subotice«, rekao je Mirko Kopunović.

Poslije projekcije filma »Sve arende u sluge Ente« razvila se diskusija o napisanom, o bunjevačkoj ikavici, o vjerodostojnosti svjedočenja, o uklapanju salašarskog života u sve više globalizirani svijet, o razumijevanju bunjevštine, kao i o izazovima budućnosti.

Put ove knjige ovim nije završen. U četvrtak je ona predstavljena u Maloj Bosni, a u subotu 14. veljače bit će prikazana u Osijeku u knjižari »Nova«.

M. Zorin

Na redovitoj mjesečnoj župnoj tribini, koju u dvorani župe sv. Josipa radnika u Đurđinu organizira vlč. Lazar Novaković, u nedjelju je 8. veljače navečer uz nazočnost mnogih mještana predstavljena najnovija, osma po redu, knjiga književnika i filozofa Tomislava Žigmanova »Prid svitom – Saga o svitu koji nestaje«. Osim autora, o knjizi je govorio Mirko Kopunović, a u okviru večeri prikazan je i kratkometražni film po pripovije-

Navod(ak) ili citat?

Piše: Miranda Glavaš-Kul

U *Anićevu* »Velikome rječniku hrvatskoga jezika« možemo pronaći obje riječi. Uz riječ *citat* stoji: izvadak iz teksta koji se točno prenosi, navodi od riječi do riječi; navod. Uz *navod* piše gotovo isto: 1. ono što se navodi, mjesto koje se ponavlja prema predlošku teksta; citat 2. ono što je navedeno ili rečeno. Dakle, nema značenjske razlike među navedenim riječima, ali između njih postoji bitna jezična razlika.

Riječ *citat* je tudica koja je nastala od latinske riječi *citatum*. Na žalost, ova je riječ uobičajenija u hrvatskome jeziku od domaće riječi

navodak. Posebice je česta u znanstvenim djelima koja obiluju tudicama, najčešće bez valjanoga razloga.

Jedan od najutjecajnijih hrvatskih jezikoslovaca, čovjek kojega s pravom nazivamo ocem hrvatskoga nazivoslovlja, *Bogoslav Šulek*, »skovao« je u 19. stoljeću novotvorenicu *navodak*. Riječ je prvi put zabilježena u njegovu Hrvatsko-njemačko-talijanskom rječniku iz 1874./75. koji je brojio 70 000 leksičkih jedinica.

Iako je ova riječ u skladu sa suvremenom tvorbom riječi, do danas nije u potpunosti prihvaćena. U uporabi je samo njezin kraći oblik

navod. S gledišta jezične kulture tudica *citat* i domaće riječi *navodak* i *navod*, koje su u potpunosti u duhu hrvatskoga književnoga jezika, nikako ne mogu biti jednako-

vrijedne. Stoga vam preporučujem da ubuduće navodite nečije riječi, a ne citirate ih. Umjesto zanimljiva *citata* iz omiljene knjige, prepisite zanimljiv *navodak*.

Povijest hrvatske književnosti (15. dio)

Junije Palmotić – veliki pjesnik

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Potomak ugledne dubrovačke plemićke obitelji *Junije (Džono) Palmotić* rođen je 1607. godine. Obavljao je različite službe; bio je općinski odvjetnik, nadzornik, državni blagajnik, senator te knez (na Mljetu, Lastovu i u Konavlima). Živio je u vrijeme najvećeg uspona i procvata Dubrovnika, kojega će nakon njegove smrti 1667. godine prekinuti veliki potres. No najviše se bavio književnim radom. Umro je 1657. godine.

Prema svjedočenju *Stjepana Gradića*, pišćeva rodaka koji je nakon njegove smrti napisao opsežnu biografiju koju je tiskao u Rimu 1670. uz religioznu poemu »Kristijadu«, na stvaranje ga je potakla pjesnička slava *Ivana Gundulića* i drugih dubrovačkih pjesnika. Bio je izuzetno plodan dramatičar, koji je kroz nekoliko desetljeća napisao veliki broj dramskih stihova za ondašnje dubrovačke amaterske kazališne družine. Ugledajući se na tadašnje pjesnike melodrama *Palmotić* je građu crpio iz viteškog svijeta i mitologije.

Više od polovine njegovih djela čine dramatizacije mitskih priča i epizoda starih pjesnika (*Ovidija* i *Vergilija*). Prvo dramsko djelo i »posljednja hrvatska originalna pastirska igra« (*S. P. Novak*), »Atlanta« (1629.), nastala je na temelju Ovidijevih »Metamorfoza«. Atlanta je obećala ruku onome tko bude brži od nje, a Hipomen ju pobjeđuje bacivši tri zlatne jabuke za kojima se ona polakomi i zaostane. Antička je književnost bila izvorom sadržaja i drugih njegovih dramskih djela: »Natjecanje Ajača i Ulisa za oružje Akilovo« (1639.), »Elena ugrabljena« (1640.) i »Didona« (1646.) i dr.

Drugi izvor, iz kojega su građu crpili mnogi dramatičari sedamnaestoga stoljeća, bio je viteški svijet. Omiljene su bile epizode iz *Ariostovih* i *Tassovih* epova. U *Palmotićevoj* »Armidi« vitezovi Ubaldo i Karlo, prema Tassovu »Oslobođenju Jeruzalemu«, dolaze na čarobni otok i oslobađaju Rinalda. Neke je drame vješto lokalizirao i smjestio u naše prostore; »Danica« (1644.),

»Captislava« (1652.) i »Bisernica« (1653.), a drugima je dao okus dubrovačke legende »Pavlimir« (1632.) pri čemu je do izražaja došlo njegovo domoljublje.

Građu za rodoljubnu dramu »Pavlimir« preuzeo je iz »Ljetopisa popa Dukljanina« i dubrovačke legende o sv. Ilaru, a govori o osnutku grada Dubrovnika. Zbiivanja opisana u toj kronici protežu se kroz nekoliko generacija: »slovinski« kralj Radoslav morao je pobjeći u Rim pred bratom Časlavom. Tamo se oženio Rimljankom, s kojom je imao sina Petrislava. Njegov sin Pavlimir glavni je junak *Palmotićeve* drame. Pavlimir je, na poziv slovinskih velikaša, sa svojom družinom stigao iz Rima u Gruž preuzeti krunu. Mladomu kralju pomoć pruža pobožni pustinjač Srđ te uspješno svladava zle duhove Tmora i Sniježnicu. Konačno zauzima prijestolje svojih djedova, zaručuje se Srđevom nećakinjom Margaritom i osniva novi grad Dubrovnik. Iz kronike *Palmotić* uzima samo završni fra-

Junije Palmotić
(1607-1657.)

gment, iskrcavanje kneza Pavlimira u Gružu i utemeljenje grada. Poput drugih *Palmotićevih* drama i u »Pavlimiru« su primjetni tradicijski i folklorni elementi, u prvom redu plesanje tradicionalne igre moreške.

Drame mu obiluju rodoljubljem, kako onim lokalnim, dubrovačkim, tako i širim, hrvatskim ili »slovinskim«, te moraliziranjem u duhu katoličke obnove. Za života je bio slavljen kao veliki pjesnik, a s puno se pohvala o njemu govori i u stoljećima koja slijede.

U franjevačkoj crkvi u Subotici obilježen spomendan našeg blaženika

Tjedan kada se Hrvati sjećaju Alojzija Stepinca

*»Blaženog Alojzija Srepinca ništa nije moglo odvojiti od ljubavi Kristove * U svemu on je ostajao vjeran svome biskupskom geslu koje glasi: 'U tebe se Gospodine pouzdajem'«, rekao je subotički biskup mons. dr. Ivan Penzeš*

Pretposljednog dana devetnice u čast Gospi Lurdske, u utorak 10. veljače u franjevačkoj crkvi svetog Mihovila u Subotici svečano je obilježen spomendan hrvatskog blaženika Alojzija Stepinca. Svečanu misu predvodio je biskup subotički mons. dr. Ivan Penzeš uz koncelebriranje brojnih svećenika i franjevaca.

U svojoj propovijedi, osvrnuvši se na život blaženog Alojzija Stepinca, biskup mons. dr. Ivan Penzeš je rekao: »O blaženom Alojziju puno je napisano, ne samo nakon njegova proglašenja blaženim, nego i ranije kad je bio uhićen i na sudskom procesu 11. listopada 1946. godine osuđen na 16 godina strogog zatvora. Dok je bio slobodan, kao zagrebački nadbiskup neumorno je služio pastirsku službu u velikoj zagrebačkoj nadbiskupiji pohađajući sluge, brinući se o svećenicima i sjemeništarcima, osnivajući nove župe i gradeći nove crkve, te potičući karitativni rad. U vrijeme rata

i u teškim i opasnim okolnostima, hrabro se borio protiv progona i ubijanja nedužnih, bez obzira na naciju i vjeru, podsjećajući da Katolička crkva ne priznaje više i niže rase nego samo rase i narode koje je stvorio Bog. S tih je pozicija branio pravdu i dostojanstvo svakog čovjeka naglašavajući, također, kako je jedini društveni poredak koji Crkva priznaje onaj koji je zasnovan na poštovanju Božjeg zakona. Unatoč svemu

tome blaženi Alojzije Stepinac je nakon rata uhićen kao onaj koji je blagoslivljao nacističke zločine. Pravi razlog za osudu je, međutim, bilo njegovo odbijanje da odvoji Katoličku crkvu od Svete stolice i pape kao Petrova nasljednika. To znači da je poglavito bio osuđen zbog toga što se zauzimao za očuvanje jedinstva Katoličke crkve. Sam je Stepinac s velikim mirom podnosio osude i optužbe tvrdeći kako je njegova savjest

čista i prikazujući svoje patnje za spas svoga naroda i crkve Božje svjestan da se ne sudi njemu kao pojedincu nego da je na optužničkoj klupi u osobi zagrebačkog nadbiskupa, zapravo, Katolička crkva.« Hrvatska crkvena povijest pamtiće Stepinca kao mudrog i smionog svećenika koji zaslužuje istodobno četiri titule – pastira, heroja, mučenika i sveca. U svojoj propovijedi mons. dr. Ivan Penzeš zaključio je: »Blaženog Alojzija Srepinca ništa nije moglo odvojiti od ljubavi Kristove. U svemu on je ostajao vjeran svome biskupskome geslu koje glasi: 'U tebe se Gospodine pouzdajem'. Blaženi Alojzije Stepinac predao nam je vrlo vrijednu baštinu – čvrstu vjeru u Boga i u Božju providnost.«

U srijedu 11. veljače, devetnica je završena na blagdan Gospe Lurdske. Svečana biskupska sveta misa služena je u franjevačkoj crkvi svetog Mihovila na mađarskom jeziku.

M. Tucakov

Blaženi Alojzije Stepinac – biskup i mučenik

Blaženi Alojzije Stepinac rođen je u selu Brezariću 8. svibnja 1898. godine, i to u župnom stanu, pokraj crkve u kojoj je kršten već drugi dan po rođenju. Pučku školu završio je u Krašiću. Nakon gimnazije u Zagrebu okusio je i sam, kao vojnik, sve strahote rata i ratnih stradanja. Krenuo je putem svećeništva, ali u jednom trenutku života osjetio je da nije dostojan te službe. Želio je biti poljodjelac. Tu ljubav naslijedio je od svog oca, koji mu je namijenio veliki posjed. No, Providnost ga je vodila drugim putem. Osjetio je u sebi, ipak, neodoljiv zov Božji za svećeništvo. Put ga vodi na studij u Rim, gdje je ređen za svećenika 26. listopada 1930. U Rimu je imao i mladu misu u bazilici S. Maria Maggiore. Svoju prvu svečanu misu imao je u Krašiću u crkvi svojeg krštenja 19. srpnja 1931. Odlazi tada iz svog zavičaja u Zagreb na različite svećeničke službe, da bi ga već 29. svibnja 1934., na opće iznenađenje javnosti, zateklo imenovanje za koadjutora zagrebačkog nadbiskupa. Međutim, komunistički sud osuđuje ga 11. listopada 1946. na kaznu lišavanja slobode s prisilnim radom u trajanju od 16 godina, te na gubitak političkih i građanskih prava u trajanju od pet godina. Umro je 10. veljače 1960. godine, a njegovo tijelo sada počiva u zagrebačkoj katedrali, ali je i Krašić pun uspomena i sjećanja na ovog velikana Crkve i naroda Hrvata. U listopadu 1998. godine papa Ivan Pavao II. proglasio je u Mariji Bistrici slugu Božjeg Alojzija Stepinca blaženikom.

Gospa Lurdska – obljetnica ukazanja

Gospino ukazanje u Lurdu u jednom pismu opisala je sama vidjelica sv. Bernardica ovako: »Jednog dana godine 1858. podoh prema obali rijeke Grave pobirati drva s dvije djevojčice, kadli začuh nekakav šum. Okrenuh se prema livadi, ali ne vidjeh da bi se stabla iole micala. Na to podigoh glavu i ugledah pećinu. I opazih Gospodu odjevenu u bijele haljine: bila je obučena u bijelo i opasana plavim pojasom, na obadvjema nogama imala je žutu ružu iste boje kao i njezina krunica. Kad to ugledah, protrljah oči, misleći da se varam. Trgnuh ruku u krilo svoje haljine i tu nadoh svoju krunicu. Htjedoh se prekrižiti ali ne mogoh dići ruku k čelu. A pošto se ona gospoda prekrižila, pokušah to i ja, premda drhtave ruke, napokon sam uspjela. Odmah počeh moliti krunicu. Gospoda je prebiralala zrnca krunice ali nije micala usnama. Kad završih krunicu, viđenje odmah nestade.« Druge dvije djevojčice nisu ništa vidjele. Vidjelica ističe da joj je Gospoda progovorila tek za trećeg viđenja i pitala je hoće li dolaziti na isto mjesto kroz petnaest dana. Također je rekla da prenese svećenicima da joj na tom mjestu izgrade kapelicu. Bernardici je zapovijedila da se napije vode iz male lokvice koja se pretvara u potok u kojemu su mnogi bolesnici našli ozdravljenje. Zato je ovaj blagdan i proglašen svjetskim danom bolesnika. Nakon više upita Bernardice da se predstavi Gospoda je sa smiješkom odgovorila: »Ja sam Bezgrješno Začecak«, što je kasnije proglašeno i kao dogma Katoličke crkve. Gospa je prigodom ukazivanja Bernardici povjerila i tri tajne. Deset godina nakon ukazivanja, tj. 1868. godine, Bernardica stupa u Družbu karitativnih i školskih sestara iz Niversa.

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Čovjek nije stvoren za sebe nego za druge

Žrtva opravdava ljubav!

Još 1983. sluga Božji Ivan Pavao II. odobrio je da se na drugu nedjelju veljače u kršćanskim zajednicama na poseban način slavi: »Dan sakramenta braka«. Nažalost, ta ideja u našim krajevima još nije došla do izražaja. U Hrvatskoj je ove godine prvi puta slavljen taj dan. Svakako, u vrijeme kada je obiteljski život često sveden na hedonistički ugovor, treba ozbiljno govoriti o dostojanstvu kršćanske ženidbe i svetosti braka. Drugi datum je vezan za spomen-dan svetoga Valentina kojemu se, bez razloga, pridaje »Dan zaljubljenika«. Nema s njim veze, ali eto, kada ga mladi slave, neka bude! Za tu zgodu poslužiti ću se porukom dviju priča. Prva je namijenjena supružnicima, a druga mladima. Dakle, priče kažu ovako:

LJUBAV POBJEĐUJE: Dvadesetdvogodišnji *Reiner Seiler* i devetnaestogodišnja *Iris Scheithauer* bili su sretni zaljubljenici. Spremali su se na vjenčanje i sanjali o sreći. On je radio u Hamburgu u jednom montažnom poduzeću za izgradnju čeličnih konstrukcija. I dogodi se nesreća. Reiner pade s osam metara visine i osta nepokretan, paraliziran. Prvo što je vidio, kad se u bolnici osvijestio, bile su oči njegove zaručnice, pune sućuti i ohrabrenja. »Reiner, kad ozdraviš, zaručiti ćemo se!« Bolničarka ih je sa samilošću gledala, jer je znala da Reiner neće nikada ozdraviti. Uskoro su to shvatili i njih dvoje. Čim je to saznao, Reiner satrven reče djevojci čim ga je sljedeći put pohodila: »Nemoj mi više dolaziti. Ti si još mlada, ti imaš cijeli život pred sobom. Ne smiješ se vezati uz mene, bolesna čovjeka.« Iris ga je zaista voljela. Nije se složila s njegovim prijedlogom. Hrabrila ga je da se bori, nada i zajamčila mu svoju vjernu ljubav. Njega je voljela i nije mogla pomisliti na drugoga. To je Reineru dalo divovsku snagu: vježbao je obamrle udove. Ona ga je redovito pohađala. Jednom mu je donijela zaručnički prsten i zaručili su se na bolesničkom krevetu. Bio je to njegov najljepši dan. Iza dvije godine zdravlje se Reinerovo čudesno popravilo. On je vježbao, plivao da aktivira mišiće, a zaručnica ga je vodila u bazen gurajući ga na kolicima. Nepokretni mladić postade vješt plivač (kraul i prsno plivanje), pa je poslan na svjetsko natjecanje u Tel-Aviv. Reiner i Iris su se vjenčali 1966. godine. On je tada imao 24, a ona 21 godinu. »Ona me je ljubila, kad mi je bilo najteže i kad sam bio najnesretniji! Nisam ja, moja žena je pobijedila zlu kob koja me zadesila. Bez njene vjerne ljubavi i hrabrosti, ja bih ostao nepomični bolesnik.«

TEMELJ SREĆE: Živio jednom neki mladić koji se, uza sve svoje bogatstvo, osjećao nesretnim, ali nije znao zašto se tako osjeća. Išao je k liječniku po savjet. Ovaj ga je pregledao i ustanovio da je potpuno zdrav. Mladić se tada sjetio jednoga mudraca koji je mnogima pomogao savjetom, pa se uputio da u njega potraži lijeka za svoju nevolju.

- Zdrav sam i bogat, imam sve što mi srce poželi, ali u dubini duše sam jako nesretan - potuži se on starcu.

Starac na to uzdahnu i

mirno reče:

- Sada znamo uzrok

tvojoj žalosti. U svemu

što si do sada radio

i poduzimao tražio si

sebe, na sebe mislio

i sebe gledao. Srce

takvog čovjeka ne

može biti sretno, jer

teži za nečim višim.

Zato tuguje u tebi.

- Ima li tome lijeka? -

upita panično mladić.

- Ima - reče starac i

doda - Idi i nauči da

čovjek nije stvoren za

sebe nego za druge.

Kad ispuniš srce dobri-

ma koja učiniš svoj

braći, onda će ono biti

sretno. Tada ćeš i ti

imati ono što ti srce

želi.

- Sve što srce poželi imaš? - upita starac zamišljeno. Zatim ustane i otvori veliki ormar s mnoštvom zrcala uokolo.

- Imaš li kuću? - upita.

- Ne jednu, nego tri velike kuće kao tri škole! - odvrati mladić.

Starac izvadi veliko zrcalo i stavi ga na zid, u nevjerici klimajući glavom.

- Možda ti posjed nije dovoljno velik? - upita.

- Među najvećima je i najplodnijima u kraju - odvrati mladić.

- Sigurno voziš automobil - opet će mudrac, objesivši na zid još jedno zrcalo.

- Dva auta imam, nedavno sam kupio najnoviji športski model - reče mladić, promatrajući starca kako vješa još jedno zrcalo na zid. Kako je starac zašutio, mladić nastavi svoju tužaljku:

- Imam knjižnicu s 2000 knjiga koje sam nabavio. Proputovao sam zemalja i zemalja, nema mjesta u kojem nisam bio. Sudjelovao sam u svim većim slavlji- ma i svečanostima posljednjih sedam godina, ali ništa od svega toga nije me učinilo sretnim.

Mladić je tužno pripovijedao dok je starac redao zrcala po zidovima sobe. Kad se gost umorio od kazivanja, starac mu priđe i reče:

- Ustani sad i pogledaj ova zrcala uokolo. Što vidiš u njima?

- Vidim sebe - odvrati mladić.

- Na ovoj strani? - upita starac, okrećući ga sad lijevo, sad desno.

- Posvuda vidim sebe.

- Vidiš li još nešto? - opet će starac.

- Ne, ništa osim sebe - odgovori mladić tužno, jer su sva zrcala doista pokazivala njega. Starac na to uzdahnu i mirno reče:

- Sada znamo uzrok tvojoj žalosti. U svemu što si do sada radio i poduzimao tražio si sebe, na sebe mislio i sebe gledao. Srce takvog čovjeka ne može biti sretno, jer teži za nečim višim. Zato tuguje u tebi.

- Ima li tome lijeka? - upita panično mladić.

- Ima - reče starac i doda - Idi i nauči da čovjek nije stvoren za sebe nego za druge. Kad ispuniš srce dobri- ma koja učiniš svoj

braći, onda će ono biti sretno. Tada ćeš i ti imati ono što ti srce želi.

Poruke su posve jasne. Zajednički nazivnik je činjenica da je za sreću temeljna ljubav. Ona je okrenuta drugoj osobi, a ne samoj sebi. U prvom slučaju imamo jasni dokaz ploda takve »okrenuto- sti« drugoj osobi. Živjeti za drugoga znači dati život drugome. U drugom slučaju imamo - danas česti slučaj - da se mladi proglašavaju sposobnima živjeti »tobože za drugoga«, a u biti je često egoizam, narcisoidnost i želja posjedovanja i zadovoljavanja isključivo svojih užitaka. Zaljubljeni, trebate čekati da ljubav sazrijeva, a ona je tek onda zrela ako je začinjena žrtvom. Žrtva opravdava ljubav!

Festival hrvatskih duhovnih pjesama »HosanaFest«

U organizaciji Povjerenstva za pastoral mladih Subotičke biskupije u nedjelju 6. rujna 2009. održat će se četvrti po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama – »HosanaFest« u Subotici. Ovaj Festival je natjecateljskog karaktera. U tu svrhu Organizacijski odbor HosanaFesta raspisuje

NATJEČAJ

za prijem novih skladbi za HosanaFest

Natječaj je otvoren od 1. veljače i traje do 1. travnja 2009.

Uvjeti natječaja su sljedeći:

- skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter;
- skladbe ne smiju biti već objavljene niti javno izvođene;
- trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute;
- uredno potpisani autori glazbe, teksta i obrade;
- autor i glavni izvođač pjesme ne smiju biti mlađi od 16 godina;
- u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obvezno mora sadržavati sljedeće:

- oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps;
- tekst pjesme u Word formatu;
- notni zapis osnovne melodijske linije pjesme s potpisanim tekstom i natpisanim akordima na CD-u (skenirano u JPG formatu) ili ČITKO ispisan ili otiskan u dvije kopije;
- kraći životopis izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-mail, web i sl.), te navesti zajednicu u kojoj se djeluje;
- potvrda svećenika.

Prijave koje ne budu ispunjavale gore navedene uvjete, kao i skladbe upitne originalnosti neće uopće biti razmatrane od strane Stručnog povjerenstva.

Napomena: Autori slanjem skladbe na natječaj jamče za njezinu originalnost, te daju svoju suglasnost za izdavanje skladbe na festivalskom CD-u. Naknadno utvrđivanje neoriginalnosti skladbe povlači za sobom sankcije određene pravilnikom »HosanaFesta«. Prijavljene skladbe ne mogu se povući, niti će biti vraćene.

Rezultati natječaja bit će objavljeni 20. travnja 2009. u web prezentaciji HosanaFesta, a moći će se naći u i drugim medijima. Izvođači čije skladbe Stručno povjerenstvo uvrsti u program Festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe, te njenu matricu dostaviti najkasnije do 20. 6. 2009.

Redoslijed nastupa na »HosanaFestu« određuje festivalski Organizacijski odbor.

Radove slati ili dostaviti na adresu:

»HosanaFest«, Gajeva 2, 24000 SUBOTICA, Vojvodina-Srbija, tel. +381(0)25/482-496, e-mail: hosanafest@yahoo.com

Radosno očekujemo Vaše sudjelovanje!

Organizacijski odbor »HosanaFesta«

www.hosanafest.suboticka-biskupija.info

KUPON
HRVATSKA
RIJEČ
 13.02.2009.
ZA BESPLATNI PRIJEVOZ

DSHV i Bus prijevoz »Beneš« Vas vode u Banju Kanjižu.
 Polazak ispred Doma DSHV-a u petak, 13. veljače 2009. godine u 14 sati, povratak u 19 sati.

Uvjet za besplatan prijevoz je Kupon iz posljednjeg broja »Hrvatske riječi«.

tel: 024 600-886
 fax: 024 753-186
 mail: busbenes@tippnet.rs

Lumbalni sindrom i išijas

Piše: dr. Marija Mandić

Ukoliko imate bolove koji se šire kroz stražnjicu, stražnju stranu bedara i potkoljenica, te često završavaju čak u stopalu na jednoj ili objema stranama tijela, najvjerojatnije imate **išijas**. On je posljedica pritiska na *nervus ischiadicus* – sejdalni živac koji nastaje na bazi kralježnice. Bol se pojačava kašljanjem, kihanjem, saginjanjem ili dizanjem, a izazivaju ga – loše držanje, istezanje mišića, trudnoća, prekomjerna tjelesna težina, nošenje visokih potpetica ili spavanje na premekanom ležaju. Ipak, najopasnije je kada je posljedica iskliznuća diska ili diskus hernije.

Međupršljenski diskovi su mekane strukture koje se nalaze između dva susjedna ledna pršljenja i najčešće se opisuju kao »ublaživači udaraca«, tj. opterećenja koje se vrši na kralježnicu. Svaki disk u sredini ima mekanu kuglicu-jezgru, a obavijen je svojom opnom. Moguće je da pod opterećenjem središnja tvar otekne, pritiska ovojnicu te cijeli disk postane iskrivljen na jednu stranu i pritiska sjedalni živac. Tada se već mogu javiti bolovi manjeg intenziteta, koji prolaze kada se kralježnica rastereti, središnja tvar vrati na svoje mjesto i pritisak na živac smanji. Međutim, ukoliko opterećenje na disk traje duže može doći do pucanja vanjske ovojnice, pomicanja sadržaja diska prema van i jakog pritiska na živac. Ovo se naziva iskliznućem diska koje dovodi do razornih, onesposobljujućih bolova i oštećenja nerava, tako da su ove promjene najčešće

nepopravljive. U terapijskom smislu u ovakvim slučajevima radi se na stabilizaciji kralježnice, jačanju okolnih struktura diska i praćenja bolesnika do momenta dok se ne ukaže potreba za kiruškom intervencijom.

Ipak, većina bolesnika s običnim akutnim lumbalnim bolom i išijasom može se liječiti kod liječnika primarnog kontakta. Potrebno je znati da ovi bolovi traju najčešće nekoliko dana do nekoliko tjedana. U 9 od 10 slučajeva tegobe prestaju za 6 tjedana, a ozbiljnija dijagnostika se treba primijeniti tek nakon ovog razdoblja, ukoliko bolovi i dalje perzistiraju. Po svim svjetskim preporukama za liječenje bolesnika s ovakvim tegobama, smatra se da samo jedan od 200 bolesnika spada u skupinu koja zahtijeva mjere opreza, neodložnu dopunsku dijagnostiku i hitno upućivanje specijalistu radi pravovremenog liječenja. Stoga je opravdano smatrati kako se ovdje radi o benignoj prirodi bolesti iako bolovi koji su se pojavili po svojoj jačini ne upućuju na to. Iako možda surovo zvuči, svaka preuranjena dijagnostika je nepotrebna, jer je pravi uzrok lumbalnog bola najčešće nepoznat i u čak 85 posto slučajeva se ne može dijagnosticirati. Ovo je vjerojatno posljedica same prirode bolesti i za očekivati je nakon određenog vremena, kao

što smo već objasnili, da se anatomske strukture »vrata« na svoje mjesto i da se ovaj mehanički problem za kralježnicu riješi.

Liječenje se malo razlikuje od slučaja do slučaja i u osnovi se svodi na to da se mirovanje ne savjetuje bolesnicima s običnim lumbalnim sindromom (bez neuroloških poremećaja). Mirovanje, prema tome, nije efikasno liječenje ni za bolesnike s diskus hernijom, osim u najakutnijim stanjima, kada je dopušteno mirovanje samo nekoliko dana (2-3 dana od momenta nastanka simptoma). Nakon toga slijedi lagano aktiviranje dok se intenzivne i dugotrajne terapijske vježbe preporučuju u kroničnom,

ali ne i u novonastalom bolu u leđima. Bržem prolasku bolova trebalo bi pomoći uporabom nekih od antireumatskih lijekova i krema (npr. Brufen, Diklofen, Raptan K, Nimulid, Movalis, ...), a bolesnicima s išijasom savjetuje se da ostanu aktivni

Na kraju treba dodati kako je opće poznato da lijekovi protiv bolova u leđima štete želucu te se preporučuje njihova što kraća uporaba i dodatna terapija antireumatskim kremama.

Stoga se za one koji imaju čir na želucu za bolove u leđima preporučuje korištenje Febriceta ili lijekova na bazi paracetamola.

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Upoznajmo Hrvatsku i njezine znamenitosti

Dragi naši čitatelji, sve vas lijepo pozdravljam i nadam se kako ste uživali na Hrckovom maskenbalu. Zaista vas je bilo lijepo vidjeti obučene u svoje omiljene likove. No, o tome ćete moći više čitati u idućem broju Hrvatske riječi, kada će izaći podlistak »Hrcko«, koji će biti posvećen Hrckovom maskenbalu.

Vjerujem kako ste se pripremili za Ekološki kviz »Lijepa Naša«, koji se danas održava u Đurđinu. Na Hrckovim stranicama i u ovome broju upoznavat ćemo se s našom matičnom domovinom Republikom Hrvatskom. Ukoliko ste se pripremali za kviz, vjerojatno će vam dobro doći podsjećanje.

DVORAC TRAKOŠĆAN

Ovaj dvorac jedan je od najatraktivnijih dvoraca u Hrvatskoj. Nalazi se u Hrvatskom zagorju, 23 km sjeveroistočno od Krapine, 40 km jugozapadno od Varaždina, na nadmorskoj visini od 250 m. Najbliža mjesta su Marcelj i Srrahinčica. S oko 40 tisuća posjetitelja godišnje jedan je od najposjećenijih hrvatskih dvoraca.

PULSKA ARENA

Jedan od najvećih spomenika antičke kulture u Hrvatskoj je rimska arena u Puli. Pula se može pohvaliti titulom najvećeg starorimskog nališta u zemlji. Kažu da današnji grad gotovo cijelom površinom prekriva područje nekadašnjeg rimskog velikog grada. Ono što je možda zauvijek zakopano pod ovom lukom bilo bi od neprocjenjive arheološke vrijedno-

sti. Nezaobilazna je točka u svakom turističkom posjetu Puli. Mnogi se dive njejoj masivnosti zaboravljajući da je nekoć bila poprište najkrvavijih igara. Njena uloga amfiteatra je danas obnovljena. Tamo se odvijaju brojni koncertni spektakli.

DIOKLECIJANOVA PALAČA

Dioklecijanova palača nalazi se u Splitu i jedno je od najznačajnijih djela kasnoantičke arhitekture. To je spomenik kulture nulte kategorije pod zaštitom UNESCO-a. Prvi vodovodi na području Hrvatske gra-

deni su u starom vijeku za vrijeme rimske vladavine. Rimski akvadukt građen po nalogu cara Dioklecijana od izvora salonitanske rijeke Jader do Dioklecijanove palače dug je 9 km. Sfinga na Peristilu (glavni trg Dioklecijanove palače) donešena je iz Egipta od strane vladarevih graditelja, stara je oko 4 tisuće godina.

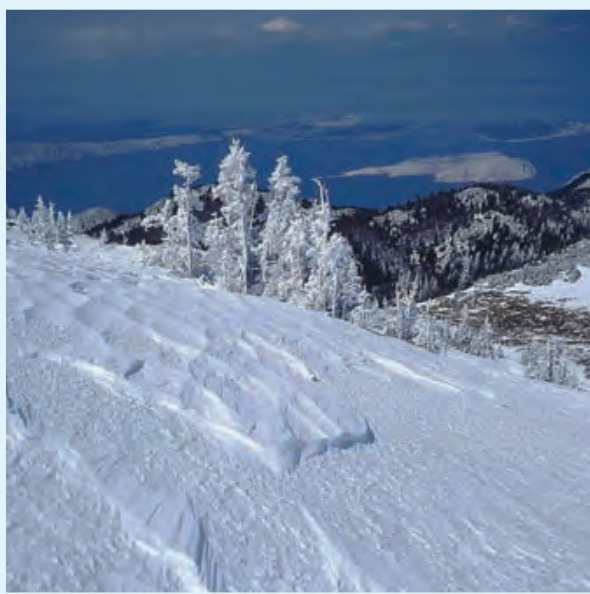
KORNATI

Nacionalni park Kornati jedna je od najrazvedenijih otočnih skupina na Mediteranu, jedinstven splet od 150 otoka, otčiča i hridi razasutih na središnjem djelu Jadrana. To je najmodriji kutak Jadrana u kojem modra boja Kornatskog mora još više dolazi do izražaja u kontrastu s bijelosivim kamenjarom, koji prevladava na otocima. Sa svojim neponovljivo bistrim morem, obiljem sunca, brojnim uvalama, zaljevima i lučicama Kornati su nezaobilazno odredište za nautičare na njihovim lutanjima po Jadranu i pravi izbor za moderne Robinzone. NP Kornati od 1980. godine štiti i čuva, od čovjeka – za čovječanstvo, najljepši dio hrvatskog dijela Jadranskog mora.

VELEBIT

Velebit je planina koja se smjestila na istočnoj obali Kvarnerskog zaljeva. Velebit je sa svojih 2.274 km² površine, duljinom 145 i širinom između 10 i 30 km najveća planina Dinarskog sustava. Najviši je vrh Velebita »Vaganski vrh« s 1.758 m. Velebit kao planina, prilično je jednostavnog, izduženog oblika sa strmim padinama. Usprkos tome, on fascinira svojom različitosti, koja se očituje već u tim padinama, jer je južna, primorska strmija i krševitija, dok je sjeverna, lička, koja počinje tek na nadmorskoj visini od 500 m, sva pod šumom. Velebit je, zbog svog specifičnog položaja između mediteranske i srednjoeuropske oblasti, posebno zanimljiv zbog biljnog i životinjskog svijeta, koji tu živi. Zbog karakteristične građe i smještaja, na planini se nalazi veliki broj endemskih vrsta.

BJELOLASICA

Kao najviša planina Gorskog kotara, Bjelolasica se nalazi unutar gorja Velika Kapela, s vrhom Kula i planinom Klek, kao i strogim prirodnim rezervatima: Bijele stijene i Samarske stijene. Ime je dobila po uskoj svijetloj hrptu koji se ističe iznad šumskog pojasa, osobito kad je pod snijegom. Dugačka 7 km, vrlo strmih strana, obiluje prostranim i gustim šumama prošaranim vapnenačkim stijenama i prostranim livadama, a šumski putovi i ceste povezuju ih u jedinstveni kaleidoskop šuma i proplanaka pružajući nezaboravan doživljaj ljubiteljima prirode, pješačenja, biciklizma i drugih aktivnosti. S Bjelolasice se pruža prekrasni pogled na: Velebit, Ličku Plješivicu, otoke Krk, Cres, Lošinj, Kvarnerski zaljev...

OTOK BRAČ

Brač spada u skupinu srednjodalmatinskih otoka, a najveći je među dalmatinskim otocima. Dug je oko 40 km, a širok prosječno 10-12 km, ukupne površine 395 km². Od kopna je Bračkim kanalom (najveće dubine 78 m) udaljen 6 do 13 km. Prema zapadu ga od otoka Šolte odvajaju uska Splitska vrata, a prema jugu od otoka Hvara Hvarski kanal (dubine 91 m). U njegovoj neposrednoj blizini na kopnu je najveći grad na istočnoj jadranskoj obali – Split.

HRCKOVE VIJESTI

Eko kviz

Danas, 13. veljače, u OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu održat će se Ekološki kviz »Lijepa Naša«. Ovaj kviz održava se širom Hrvatske u svim županijama, pa tako i u Vojvodini. U Đurđinu će se okupiti učenici-predstavnici škola u kojima postoje razredi na hrvat-

skom jeziku. Pokraj subotičkih škola, očekuju se gosti i iz ostalih krajeva Vojvodine, koji imaju hrvatske razrede. Kviz se sastoji od dva dijela: pismenog i usmenog dijela. Izabiru se četiri predstavnika iz svake škole. Pismeni dio počinje u 10 h, i to u isto vrijeme u svim županijama. Nakon pismenog dijela svaka škola prezentira svoju power point prezentaciju, koju su pripremili iz oblasti ekologije. Nakon bodovanja pismenog dijela i power point prezentacije, u zavisnosti od bodova, ekipe koje prođu idu na usmeni dio. Svaka ekipa zasebno odgovara. Oblasti koje su zastupljene na kvizu su: biologija, zemljopis, vjeronauk, kemija i fizika.

Sanela Kolar

Poziv na crtanje

Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« poziva svu nadarenu i zainteresiranu djecu na likovnu dječju sekciju, na satove crtanja, koja se okuplja svake subote u prostorijama Hrvatske čitaonice (Bele Gabrića 29). S djecom radi nastavnik likovne kulture Geza Vereš, a početak je u 10 sati.

Svi ste pozvani!

Uređuje: Marijana Tucakov

Lijepi narodni običaj

Debo četvrtak

U Domu DSHV-a i ove godine bit će, uz više od tisuću fanaka, organizirano prigodno obilježavanje ove lijepe tradicije

Piše: Dražen Prčić

Marija Čović u kuhinji priprema fanke...

Za one koji to možda ne znaju, a vjerujemo kako je takvih zbilja malo, »Debo četvrtak« je posljednji četvrtak pred korizmu, kada se prema starim predanjima treba dobro najesti. Čak i do devet puta toga dana, kako bi se »utvrdilo« zdravlje i udebljalo se (što je nekada bio jedan od osnovnih postulata zdravlja). Prema tradiciji, pokraj biranijih jela bogate gastronomske ponude, jedu se i fanci (fanki, krafne). Prazni ili namazani pekmezom po želji. I ove godine, posljednjeg četvrtka pred Pepelnicu, u Domu DSHV-a bit će, već prema ustaljenoj tradiciji, obilježen ovaj lijepi narodni običaj uz više od tisuću ispečenih fanaka za sve goste.

TRADICIJA OVIH KRAJEVA: Osim u Subotici i njezinoj okolini u kojoj se »Debo četvrtak« obilježava jedenjem brojnih fanaka (već koliko ko stigne i uspije), posljednji četvrtak pred korizmu obilježava se na isti način, primjerice, i u Somboru, gdje se pokraj fanaka peku i gibanice »debele k'o noga«. U pokladno vrijeme, kojemu i ovaj dan pripada, peku se i drugi kolači, a najčešće su to još i listići. No, pokraj svih delicija koje se toga dana iznose na stol, ipak dominiraju fanci, koje jednostavno vole baš svi.

Lozika Jaramazović, domaćica fešte

Nekoliko godina već obilježavamo »Debo četvrtak« u prostorijama doma DSHV-a i svake godine smo »prisiljeni« praviti sve više fana-

ka za goste naše fešte, a majstorica kuhinje je *Marija Čović*, specialistkinja za fanke. Primjerice, prve godine smo napravili oko 400 komada od 10 kg brašna, prošle godine je ispečeno više od 1400 fanaka od 33 kg brašna, dok ove godine planiramo oboriti novi rekord jer smo pripremili 40 kg brašna i 20 l mlijeka. Jednostavno fanci se sviđaju svima, i stariji-

ma i mladima, pa se još nikada nije dogodilo da nam ostane nepojedenih komada. Osobito mi je drago biti domaćicom ove lijepe fešte, jer se uvijek prisjetim vremena svoga djetinjstva na Bikovu, kada smo na našem salašu redovito obilježavali posljed-

nji četvrtak pred korizmu. Uz bogatu »užnu« (ručak), mater nam je redovito pekla fanke, a običaj je bio da tijekom dana odlazimo do najbližih susjeda (i oni kod nas) i probamo njihove fanke. Naravno, predmet najvećeg interesa, pokraj neospornog kvalitetnog okusa, bila je i čuvena »plaša« (žuta crta koja dijeli sredinu fanka). U narodu se kaže kako plaša uspijeva ukoliko domaćica dok pravi fanke misli na nekoga lijepog i dragog.

Marija Čović, majstorica za fanke

Od malena pravim fanke, jer me je moja mater to zarana naučila vidjevši koliko ih i sama volim jesti. Osim određenog recepta, kojeg se uvijek pridržavam, najveća tajna dobrih fanaka krije se u osjećaju za tijesto i čuvenu plašu, koja se kod nas toliko cijeni. Fanke pravim prema ustaljenoj mjeri: pola litre mlijeka – decilitar obične vode – decilitar mineralne vode – 2 žlice šećera – dvije male žlice soli, ali je najveća tajna održavati kvalitetu zamućenoga tijesta i po potrebi ga dokuhavati. Važan je i dobar odabir brašna, a ja koristim dvije vrste oštrog brašna tip 400. Također, iznimno je važna i unutarnja toplota prostorije u kojoj se fanci prave. Ostalo je sve rutina, a kada se radi o pravljenju na veliko, kakav je slučaj svakog »Debelog četvrtka«, onda imam i asistenciju dvije do tri pomoćnice, jer ipak se radi o više od tisuću komada koje treba prvo umutiti, a potom i ispeći. Posao započinjemo već tijekom prijedopodneva, jer do večernjih sati i početka fešte treba i stići napeći toliko fanaka.

... a gosti uživaju u njima

Dan zaljubljenih

Valentinovo

Stotinama godina četrnaesti dan veljače obilježava se diljem svijeta kao Valentinovo, službeno ustanovljeni dan zaljubljenih. I ove 2009., kada pada sutra u subotu, bilijuni čestitki običi će naš planet, a mnoga srca ponovno će zatreperiti ponesena emocijama iskazanim od strane drage ili voljene osobe. Jer na dan Sv. Valentina sve je u znaku ljubavi...

POVIJEST: Kako to uvijek biva s poviješću, niti podaci o podrijetlu obilježavanja ovoga dana nisu posve usuglašeni i postoji nekoliko teorija. Prema ustaljenoj i opće prihvaćenoj verziji ovaj dan se obilježava u znak sjećanja na svećenika Valentina koji je usprkos naredbi rimskog cara o zabrani vjenčavanja vojnika, krijomice obavljao ovaj sveti obred sjedinjavanja zaljubljenih duša. Kada je ova »emotivna urota« otkrivena, svećenik Valentin je zatočen u tamnicu i potom osuđen na smrt odsijecanjem glave. Bilo je to upravo na dan 14. veljače, a u znak sjećanja na ovog čovjeka koji je stradao zbog svog uvjerenja, ovaj datum je uzet kao spomen dan svih zaljubljenih osoba. Tradicija obilježavanja Valentinova održava se slanjem ljubavnih čestitki i poruka, koje su često dopunjene nekom slasticom (čokolada, bombonjera i sl.) ili manjim prigodnim darom (plišani medvjedić, prigodna igračka i sl.) kao oblikom materijalizirane pažnje, što je opet povezano s komercijaliziranom funkcijom toliko prisutnom u suvremenom životu. Ipak, povijesno potvrđeni podatak o slanju prve čestitke za Valentinovo bilježi se porukom francuskog kapetana *Charlesa Orleanskog* iz zatočeništva u Engleskoj, poslanoj njegovoj dragoj izabranici srca.

KOMERCIJALIZACIJA: Život modernog doba, zasnovan na materijalističkoj filozofiji uspio je iskoristiti ovaj lijepi dan kao izuzetnu podlogu ostvarivanja golemog profita na »emotivnoj osnovi«. Prema provjerenoj statistici jedino se za Božić pošalje više čestitki, a pojavom modernog SMS oblika elektroničke komunikacije još više je ojačan promet poruka u kojima se iskazuju ljubav ili simpatija prema dragoj osobi. Klasične čestitke i dalje putuju »staromodnom« poštom, a uz njih se, prilikom viđenja (koje je obično navečer, zbog romantike naravno) daruju i sitni znakovi dodatne pažnje poput već spomenutih prigodnih slastica ili darova. Valentinovo je idealna prilika za započinjanje novih ljubavnih veza, obnavljanje prekinutih ili jednostavno stvaranje »početnog terena« za neku buduću relaciju između osoba koje se međusobno simpatiziraju. Ovaj praznik zaljubljenih svoje najjače uporište ima u zapadnoj kulturi, gdje i dominira materijalistička vizura življenja, ali se sve više odomaćuje i u našim podnebljima.

VALENTINOV: Ukoliko imate simpatija prema ovom, nadasve lijepom običaju izražavanja emocija spram drage vam osobe, nemojte sutra zaboraviti to joj i priopćiti. Čestitkom (klasičnom ili SMS porukom), sitnim darom ili cvijećem. Vjerujte, efekt neće izostati.

U NEKOLIKO REDAKA

Bombonjera

Za sutrašnje Valentinovo običaj je darivati voljenu ili dragu osobu nekom slasticom (ljubav je slatka sama po sebi), obično izbor pada na neku atraktivniju bombonjeru u znaku srca. Ali, tu obično nastaje problem. Valentinovo ne mora uvijek biti »sigurna karta« u naumu ostvarivanja neke potencijalne ljubavne veze. Čestitka je čestitka i ne košta baš previše, osobito ukoliko se šalje SMS-om, ali bombonjera, pa još ako je od neke izvikanije (skuplje) tvrtke, to bi već moglo solidnije »oštetiti« planirani proračun troškova. A što ako od ljubavi ne bude ništa...

FOTO KUTAK

Dolazi li nam »nova« zima?

ŠALJIVI KUTAK

Zvoni telefon u mesnici.

Pita čovjek:

- Imate li svinjsku glavu?

Mesar odgovara:

- Da

Imate li pileće nožice?

- Da

- Pa na što vi, molim vas sličite?

Žena mi je pobjegla s najboljim prijateljem.

Doduše, još uvijek ga nisam upoznao.

Tata, zašto se zemlja okreće oko sunca?

- Nemam pojma, sine.

A zašto vulkan izbacuje lavu?

- Ne znam.

A zašto zebra ima pruge?

- Veze nemam.

Tata, jel' te nervira što te stalno zapitkujem?

- Ma kakvi sine. Kako ćeš nešto naučiti ako me ne pitaš!

PBZ Zagreb Indoors 2009

Čilić pobjednik hrvatskog finala

Najbolje plasirani hrvatski tenisač na ATP ljestvici i drugi nositelj ATP turnira u Zagrebu Marin Čilić, opravdao je status favorita osvojivši turnir bez izgubljenog seta. U hrvatskom finalu, tek drugom nakon Umaga 1990. godine (Prpić – Ivanišević 6-4, 3-6, 6-4), protivnik mu je bio Mario Ančić, ali mladi Međugorac nije dopustio nikakvo iznenađenje i slavio je s 6-3, 6-4. Cijeli turnir su obilježili izuzetni nastupi hrvatskih tenisača, osobito Veića i Dodiga koji su uspjeli izboriti četvrtfinale pobjedama nad daleko renomiranijim i bolje rangiranim protivnicima, dok se od Ljubičića i Karlovića objektivno očekivalo više od 2. kola. Pobjedom u Zagrebu (drugi ATP naslov ove godine poslije Chennia), Marin Čilić se vratio u svjetski Top 20.

Odbojka

Poraz odbojkašica

U drugom kolu mini lige za prvaka države odbojkašice subotičkog Spartaka poražene su na svom parketu od Dinama iz Pančeva (1-3), koji im se tako revanširao za nedavno izbacivanje iz kupa Srbije.

Spartak Azotara: Bokan 17 (4 asa), Kmezić, Memišević (libero), Nikić 10 (3 bloka), Stojanović 14 (1 as, 2 bloka), Helić, Medić 11 (2 asa, 1 blok), So. Klisura 5 (1 blok), Češljarić 2, Matić, Šimić 1 (1 as), Sa. Klisura 6.

Nogomet

Remi u Somboru

Nogometaši subotičke Bačke odigrali su, u okviru priprema za nastavak ligaške sezone, prijateljski susret protiv Radničkog u Somboru. Susret je završen neodlučenim rezultatom (0-0).

Bačka: Bilinović, Ilkić, Savić, Ilovac, Cvetković, Kolundžić, Katić, Stoilović, Vučković, Rajičević i Radulović. Igrali su još: Đerek, Petrović, Vilotić, Lazić, Šimić, Rajić, Janjić i Klačar.

Hrvanje

Prvo mjesto na Kupu Srbije

Hrvatski klub Spartak osvojio je prvo mjesto na kupu Srbije održanom prošlog vikenda u Kanjiži. Uvjerljivim nastupom (39 bodova), s čak

11 bodova više od drugoplasirane novosadske Vojvodine (28), Subotičani su demonstrirali najbolje hrvanje i zaslužno se okitili naslovom pobjednika. Zlatne medalje su osvojili: Davor Štefanek, Sabolč Futo i Dejan Franković, srebro je pripalo veteranu Rizvanoviću, dok su bronce osvojili Ninoslav i Mario Štefanek, Vujadin Bosnić

Skijanje

Bronca za Zrnčić Dima

Hrvatska ponovno ima mjesto na šampionskom podiju. Zahvaljujući izvrsnom nastupu Natka Zrnčić Dima u disciplini super kombinacije (spust + slalom) na SP u Val d'Isereu i osvojenom trećem mjestu, nakon obiteljskog para Kostelić, još jedna medalja je pridodana bogatoj riznici.

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

Cesta Jovana Mikića 56.

24000 Subotica

Tel: 024/621-000

www.cimgas.rs

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

Više od polovice prošle godine *Mirko Cro cop Filipović* je vukao nezgodnu ozljedu koljena, ali je ipak nastavljao s teškim okršajima s najboljim borcima današnjice. Ipak, nakon posljednje borbe s korejskim gorostasom *Hong Man Choieom*, koju je dobio preciznim udarcem u protivnikovu lijevu nogu i posve ga onesposobio za nastavak borbe, samo dan kasnije hrvatski borac je otišao na operaciju bolnog koljena koju je dugo odlagao. Trenutačno se Filipović u Zagrebu oporavlja od operativnog zahvata, a zahvaljujući njegovoj ljubaznosti urađen je i ovaj ekskluzivni razgovor za vrijeme jedne od rehabilitacijskih seansi, kojima se svakidašnje podvrgava u nastojanju što skorijeg povratka na borilačku scenu.

Kako ste se uopće odlučili boriti s vidno ozlijeđenom nogom protiv gorostasnog protivnika u borbi koja je i doslovno prethodila Vašoj unaprijed dogovorenoj operaciji koljena?

Mnogi su se čudili mojoj odluci o nastupu u borbi protiv Korejca Hong Mana Choia, ali ja sam, prije svega, profesionalac i nakon zamolbi Japanaca da nastupim na ovoj velikoj novogodišnjoj borilačkoj manifestaciji (najvažniji događaj u godini op. a.), odlučio sam se boriti. Prošao sam određene terapije, održavao formu koliko sam mogao i završio uspješno jednu zbilja tešku borbu. No, sada je to već sve iza mene i idemo dalje.

Trenutačno ste u post-operativnoj fazi oporavka i rehabilitacije. Kada Vas ponovno možemo očekivati u punoj borilačkoj aktivnosti? Imam zakazanu sljedeću borbu u lipnju i vjerujem kako ću do tada doći punu borilačku formu i biti spreman za nastavak profesionalne karijere. Zbog operativnog zahvata na koljenu trenutačno sam fokusiran na sve potrebne radnje koje proces rehabilitacije zahtijeva, ali već uskoro počinjem i s prvim treninzima.

Tijekom profesionalne borilačke karijere borili ste se u natjecanjima raznih asocijacija (K1, Pride), u ringu i tzv. kavezu, surovijoj verziji modernog gladijatorstva. Što više preferirate: ring ili kavez?

Već godinu dana treniram i nastupam u kavezu i nekako sam se već navikao na ovu vrstu borilišta, ali kao sportašu mnogo mi je draži ring. Civiliziraniji je, za razliku od kaveza koji više »životinjski«. Ali, što da se radi, kada je takav posao i čovjek se navikne na sve.

Mirko Filipović, najveći hrvatski majstor borbe

Cro cop se vraća

Nakon operacije koljena i rehabilitacijskog razdoblja koje je već u tijeku, u lipnju bi trebao uslijediti povratak u ring

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Majstor ste nekoliko borilačkih vještina, ali kada biste trebali izabrati jednu od njih za koju biste se odlučili?

Teško je to reći, jer ih, zbilja, podjednako volim sve. Jiu-jicu, tajlandski boks, kik boks – sve su to klasične kombinacije koje se koriste tijekom mojih borbi i radim ih s jednakim zadovoljstvom u svakoj prilici borbe ili svakidašnjeg treninga. Također veliku pažnju posvećujem i borbi u parteru i hrvačkoj vještini, koja je izuzetno važna u određenim segmentima borbe – kada se akcija odvija na podu borilišta. Općenito volim svaku borilačku vještinu i rad na svakoj od njih.

No, vratimo se na trenutak u Vašu sportsku prošlost i vrijeme kada ste se aktivno bavili klasičnim boksom i nastupali za hrvatsku reprezentaciju.

U biti, isprva sam se bavio kik boksom, ali je onda nastupilo razdoblje amaterske boksačke karijere tijekom koje sam skupio četrdesetak nastupa u reprezentativnoj državnoj vrsti. Tri boksačke godine predstavljale su izvrsnu bazu za nastavak dalje u svijet drugih borilačkih vještina i profesionalne borilačke karijere za koju sam se bio opredijelio.

Slijedi laičko pitanje koje se nameće samo. Jesu li u borbi važnije ruke ili noge?

U startu bih rekao kako su podjednako važne, ali bih ipak malu prednost dao rukama. No, s druge strane, vrhunski boksač sa slabim radom nogu i udarcima nema nikakvih šansi u svijetu profesionalnih borbi. Primjerice, u srazu dva podjednaka borca koji pariraju u svim segmentima borbe i tehnike zadavanja i primanja udaraca, uvijek prevladava borac koji ima bolje udarce rukom.

Ipak, najdominantniji segment Vaše tehnike je upravo nevjerovatan rad nogu i udarci kojima rješavate borbe, čuveni high, middle i low kickovi.

Noga je iznimno »teška« i te vrste udaraca nitko izuzev mene ne radi. Jednostavno, volim taj svoj repertoar udaraca, osobito middle kick (udarac srednje visine) jer sam ljevak i gađam njegova jetra. Mogu to raditi jer sam kontra gard ljevak i zahvaljujući tome mi i prolazi ta vrsta udaraca koju sam uvijek bavao još od malena udarajući boksačke kruške nogama. Međutim, bez jednakog znanja i ostalih borilačkih vještina i ručnih tehnika nikada ne bih uspio u ovome sportu. Jednostavno se mora vladati svim vještinama.

Koji je prag bola jednog borca kada zadobije neugodan udarac u glavu ili tijelo, točnije, kako izdržite silinu protivnikova udarca i nastavite se dalje boriti kao da ništa nije bilo?

Sve je to stvar dobre utreniranosti, navikne se vremenom. To mi je posao i što da se radi? Primaš i zadaješ udarce. Slično vam je to kao kod, primjerice, kaskadera kada se bacaju s visine. Ja to ne bih nikada, a on to radi svakoga dana.

Prema Vašim najavama u borbu se vraćate već za nekoliko mjeseci... Iako se još uvijek služim štakama, već sam počeo trenirati i sljedećih osam tjedana radit ću isključivo na snazi. Sada po prvi put imam vremena koncentrirati se na opću snagu, bench 200 kg i nakon toga započeti s ostalim dijelovima treninga. Prvo boks tri tjedna, pa potom i sve ostalo. Ima vremena...

Planovi za nastavak karijere i do kada se još mislite boriti u ovim teškim borbama najjačih boraca svijeta?

Još uvijek sam u sferi pregovora o asocijaciji u kojoj ću nastupati u budućnosti. Osobno bih se volio vratiti u UFC, ali vidjet ćemo. Vjerujem kako ću nastupiti 13. lipnja u Kölnu (Njemačka) u borbi verzije UFC, a glede trajanja moje profesionalne borilačke karijere – ona će trajati dokle god mi se bude »dalo«. Mislim da bi to moglo biti još dvije do tri godine...

Pokladna manifestacija u Tavankutu

Gupčev bal

Održavanje prela, običaja bačkih Hrvata, oživjelo je ponovno i u Tavankutu. Tako je u subotu, 7. veljače, u prostorijama osnovne škole održano prvo prelo u organizaciji HKPD-a »Matija Gubec« pod nazivom »Gupčev bal«. Kako se došlo na inicijativu priređivanja bala i koliki je njegov značaj za mještane, pa i za samo Društvo, pojasnio je predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« *Ladislav Suknović*.

»Nakon dugog niza godina planiranja organiziran je prvi 'Gupčev bal' u Tavankutu, koji je zamišljen kao večer na kojoj će se okupiti svi ljudi koji sudjeluju u radu Društva, kao i svi koji prate njegov rad. HKPD 'Matija Gubec' je zahvaljujući svojoj dugoj tradiciji ostavilo traga u hrvatskoj zajednici na ovim prostorima i zato je velik broj ljudi želio biti na balu. Nažalost, nismo bili u mogućnosti primiti sve zainteresirane zbog ograničenog broja mjesta, ali smo nastojali da uži krug pripadnika hrvatske zajednice bude nazočan«, rekao je Suknović.

U sklopu prela predstavljen je godišnjak ovoga Društva »Gupčeva lipa«. Urednica »Lipe« *Marija Matković* istaknula je njegovu, prije svega arhivsku vrijednost.

»Nakon gotovo deset godina uspjeli smo izdati 'Gupčevu lipu' i na taj način sažeti na jednom mjestu sve kulturne događaje, koji su se u okviru našeg Društva održali tijekom prošle godine. A bilo ih je puno, te stoga nije bilo teško popuniti stranice 'Lipe'. Tako se u njoj nalaze najznačajnija događanja oko tri najaktivnija odjela Društva, a trenutno su to – folklorni, tamburaški i slamarski. Njihov napor i rad vrijedilo je trajno zabilježiti, a ove

godine stvorile su se mogućnosti da to bude i u obliku godišnjaka, koji, prije svega, ima arhivsku vrijednost. Na taj način ostavit ćemo trag o radu svim budućim članovima Društva.

Glede izgleda, promjene u odnosu na prethodna dva broja su u dizajnu stranica, koje su ovoga puta u boji, što osim vizualnog ima i simbolički značaj, jer Društvo krase šarenilo različitih generacija koje ono okuplja, aktivnosti u okviru njega, a na koncu odražava i šarenilo naših bunjevačkih nošnji.

Ovom prigodom ujedno je predstavljeno i CD i DVD izdanje tamburaških pjesama u izvedbi Tamburaškog odjela HKPD-a »Matija Gubec«. Stručni voditelj odjela *Stipan Jaramazović* bio je inicijator ovoga projekta. »U produkciji subotičke televizije K23 prošle je godine snimljeno DVD izdanje tamburaških pjesama u izvedbi tavančinskih tamburaša. Na DVD-u se nalaze ukupno 24 pjesme, od kojih prvi dio čine pjesme *Zvonka Bogdana*, dok drugu polovicu čine hrvatske tamburaške pjesme«, kaže

Jaramazović. Tamburaška glazba mladih Tavančučana može se također poslušati i u CD izdanju.

Kako to na prelima obično biva, brojni uzvanici, među kojima su bili i gosti iz Velike, Zagreba i Gornje Stubice, zabavili su se pjesmom, plesom i 'divanom'. Potvrda da je prvo prelo u Tavankutu uspjelo, bila je dvorana prepuna nasmijanih lica.

Bogata tombola i dodjela šaljivih diploma upotpunili su program prela, s kojim se u Tavankutu planira nastaviti i sljedeće godine.

M. M.

Njegovanje tradicije u Lemešu

Marin bal

Tradicionalni Marin bal održan je u večernjim satima u subotu 7. veljače u Domu kulture u Svetozaru Miletiću. Dobrodošlicu je gostima u ime domaćina HBKUD »Lemeš« poželjela predsjednica *Marija Bagi*. Svečanost je započela splotom bunjevačkih igara u izvedbi mlade skupine folklornog odjela domaćeg društva u koreografiji *Marije Tošaki*. Aktualna bandašica Marina Knezi i članica društva *Tamara Brkić* počastile su nazočne lijepim stihovima.

Goste koji su došli iz Čonoplje, Bačkog Brega, Subotice, Bajmoka, Sombora, Male

Bosne, Alekse Šantića i naravno Svetozara Miletića zabavljao je tamburaški orkestar »Zlatni zvuci« iz Sombora. Uz bogatu tombolu, ples srca i igru, gosti su se zabavljali do ranih jutarnjih sati. Ne treba zaboraviti ni tradicionalni lemeški juneći paprikaš ni fanke »na pantljiku«.

Mijenjaju se države, politika, vlasti, ali se ne mijenja ova večer. Ona ostaje što je oduvijek bila – ponos sela na sjeveru Bačke – lemeški Marinski bal.

M. B.

Župe sv. Križa i sv. Nikole Tavelića u Somboru održale

Treće župsko prelo

Na Svijećnicu, 2. veljače 2009. u maloj dvorani HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru održano je treće po redu župsko prelo. Brojne župljane i druge uzvanike zabavljao je glazbom na klavijaturama *Ivan Šomođvarac*, a svoje talente na harmonici pokazao je *Vinko Paštović*. Ove je godine kao novitet uvedena tombola, a također je izabrana i najljep-

ša prelja. Treće mjesto osvojila je *Dragica Stojanov*, drugo *Gordana Peinović*, a najljepšom među najljepšama bila je *Marijela Parčetić*. Okupljeni na prelu, njih oko 70, radovalo se preljskoj pjesmi, a u nadi da će se i nagodinu upriличiti ovakvo druženje, radosno su se razili u sitne sate.

J. Josipović

**PETAK
13.2.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Velegradnja 1.: Most
Akashi Kaikyo,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.20 - Hrvatska uživo
17.45 - Danas na Zagrebačkoj
burzi
17.55 - Iza ekrana
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Prebrzi i prežestoki,
američki film
22.00 - Dnevnik 3
22.20 - Lica nacije
23.10 - Poslovne vijesti
23.30 - Dosjei X (4.), serija
00.15 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 4., serija
01.00 - Hotel Babylon 3.,
serija
01.50 - Sutkinja Amy 6., serija
02.35 - Oprah Show
03.20 - reprizni program
04.50 - Opijeni ljubavlju

07.00 - Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
07.20 - Miki i prijatelji
07.45 - TV vrtić:
08.05 - Čarobna ploča -
učimo engleski
08.20 - Petar Pan i gusari,
crtana serija
08.45 - Beverly Hills 8., serija
09.30 - SP u alpskom skijanju
- emisija
09.50 - Val d'Isere: SP u
alpskom skijanju
- veleslalom (M),
prijenos 1. vožnje
11.15 - SP u alpskom skijanju
- emisija
11.30 - Prijenos sjednica
Hrvatskog sabora
13.00 - SP u alpskom skijanju
- emisija
13.20 - Val d'Isere: SP u
alpskom skijanju

- veleslalom (M),
prijenos 2. vožnje
14.15 - SP u alpskom skijanju
- emisija
14.30 - Sportska popuna
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Koga briga? Život s
jednim roditeljem
16.15 - Dva i pol muškarca 4.
16.35 - Povratak na novo, serija
17.00 - Sutkinja Amy 6., serija
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Posebni dodaci,
emisija o filmu
19.20 - Crtni film
19.35 - Dragi John 4., serija
20.05 - Karlovačko Live,
snimka koncerta
21.25 - Bez komentara
22.00 - Vijesti na Drugom
22.20 - Hotel Babylon 3.
23.15 - Hladnokrvna umorstva:
Pokopani, mini-serija
00.50 - Državnik novog kova,
humoristična serija
01.20 - Filmski maraton:
Riječni ubojica, film
02.50 - Filmski maraton:
sPerilous, film

05:20 Čarobnjaci, crtana serija
05:40 Otvori svoje srce, serija
06:30 Čarobnjaci, crtana serija
06:55 Inspektor Gadget
07:20 Graditelj Bob
07:35 Pepa prašćić
07:45 Tomica i prijatelji
08:05 Pocoyo, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 Kralj Queensa, serija
11:00 Inspektor Rex, serija
12:00 IN magazin,
showbiz emisija
12:40 Medij, serija
13:35 Rebelde, serija
14:35 Navy CIS, serija
15:30 Ernest na kampiranju,
igrani film
17:15 Vijesti Nove TV
17:35 Inspektor Rex, serija
18:30 IN magazin by Bijele
udovice, showbiz emisija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Grof Monte Kristo, film
22:25 Vijesti
22:40 Sirove strasti 2, film
00:40 Čudovište, igrani film
02:30 Ezo TV, tarot show
03:30 Govornik mrtvih 1, film
05:00 Navy CIS, serija
05:40 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij,
(dvije epizode)

07.40 Korak po korak,
humoristična serija (R)
08.05 Kako sam upoznao vašu
majku, serija (R)
08.35 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini,
humoristična serija (R)
11.40 Dadilja, serija (R)
12.15 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Vijesti
12.40 Reba, serija (R)
13.05 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, serija
17.35 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Policajac s Beverly
Hillsa, film, komedija
21.50 Pentaton, igrani film,
akcijski
23.35 Vijesti
23.45 Vojnik, igrani film,
znanstveno-fantastični
01.20 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
14.2.2009.**

05.35 - Najava programa
05.40 - Posebni dodaci,
emisija o filmu
06.20 - Znanstvena petica
06.50 - Iza ekrana
07.20 - Ekološki raj Matta
Jamesa, dok. serija
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus
klasičnog vesterna:
Povratak bandita, film
09.40 - Skica za portret
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija
za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Prizma,
multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporter: Kineski
borci za istinu
15.45 - Euromagazin
16.20 - Vijesti
16.35 - Hrvatska kulturna

baština
17.00 - Svirci moji,
glazbena emisija
17.55 - U istom loncu,
kulinarski show
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Evergreen, 1. dio (7/8)
21.25 - Evergreen, 2. dio (7/8)
22.10 - Mamutica, serija
23.00 - Dnevnik 3
23.10 - Vijesti iz kulture
23.20 - Čekajući smrt u
Denveru, američki film
01.15 - Filmski maraton:
Priljavi rat, britansko-
američki film
02.45 - Filmski maraton:
Ljubav i akcija u
Chicago, američki film
04.20 - Reporter: Kineski
borci za istinu
05.20 - Opijeni ljubavlju

07.05 - Disneyjevi crtici:
Šiljo i sportovi
07.25 - Disneyjevi crtici:
Kuzco - careva nova škola
07.50 - Žutokljunac
08.20 - Čarobna ploča - učimo
engleski
08.35 - Ninin kutak
08.45 - Pokusi koji su
promijenili svijet:
Neodoljiva privlačnost
električne struje (4/6)
09.05 - Navrh jezika:
U smokve
09.15 - Kokice
09.30 - SP u alpskom skijanju
- emisija
09.50 - Val d'Isere: SP u
alpskom skijanju -
slalom (Ž),
prijenos 1. vožnje
11.15 - SP u alpskom skijanju
- emisija
11.40 - Briljanteen
12.25 - Jazz za početnike (2/9)
13.00 - SP u alpskom skijanju
- emisija
13.25 - Val d'Isere: SP u
alpskom skijanju -
slalom (Ž), prijenos
2. vožnje
14.05 - SP u alpskom skijanju
- emisija
14.15 - Rukomet, LP:
Podravka - Viborg,
uključenje u prijenos
15.35 - Prirodni svijet: Vuk
koji je promijenio
Ameriku, dok. film
16.25 - Moja 4 zida
16.55 - KS automagazin
17.25 - Rukomet, LP - emisija
17.40 - Rukomet, LP: Zagreb
- Chambery, prijenos

19.15 - Rukomet, LP - emisija
19.35 - Garaža
20.10 - Kakvi frajeri!, film
21.40 - Edita Marija od Križa,
dokumentarni film
22.15 - Imam pjesmu za tebe
- R.Šerbedžija/
M.Tadić (2/2)
23.20 - Sportske vijesti
23.30 - Noć u kazalištu:
Rajmino zlato - dirigira
Lovro Matačić
02.30 - TV raspored

05:40 Čarobnjaci, crtana serija
06:00 Code lyoko
06:25 Yu-Gi-Oh GX
06:50 Superheroj Spiderman
07:15 Iron Kid, crtana serija
07:40 Fifi i cvjetno društvo
07:50 Roary, crtana serija
08:05 Dora istražuje
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:20 Čarobnice, serija
11:20 Smallville, serija
13:20 Moja Afrika, igrani film
16:15 Sekunde do katastrofe
17:15 Vijesti
17:20 Kod Ane,
kulinarski show
18:00 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 50 prvih poljubaca, film
21:55 Najslabše stvorenje, film
23:30 Miris žene, igrani film
01:45 Sirove strasti 2, film
03:35 Govornik mrtvih 2, film
05:05 Najslabše stvorenje, film
06:30 Kraj programa

07.25 Magnum,
akcijska serija (R)
08.15 Najbolje godine,
humoristična serija
08.40 Krava i Pilić,
crtana serija
09.05 Astro boy, crtana serija
09.25 Spiderman, crtana serija
09.50 Dexterov laboratorij,
crtana serija
10.15 Maheri, dramska serija
11.10 Ritam srca,
dramska serija
12.00 Ljubavno pismo, film,
ljubavna drama/komedija
13.40 Vijesti
13.45 Četiri vjenčanja i
sprovod, igrani film,
romantična komedija
15.55 Premier League:
Portsmouth -
Manchester City, prijenos
18.00 Zvijezde Ekstra: 25
zvijezda na rubu smrti
(3. dio), zabavna emisija

18.30 Vijesti
19.00 Eksploziv, magazin
20.00 Baš kao ona,
igrani film, komedija
22.15 Sile prirode, igrani film,
romantična komedija
00.05 Ubojita strast, igrani
film, kriminalistički
01.25 Kunolovac, kviz

NEDJELJA 15.2.2009.

06.00 - Najava programa
06.05 - Svirci moji,
glazbena emisija
06.50 - Glas domovine
07.15 - Euromagazin
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert klasične glazbe
09.25 - Opera Box
10.00 - Vijesti
10.20 - Foyleov rat 6.,
mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.02 - Fotografija u Hrvatskoj
15.10 - Mir i dobro
15.40 - Jelovnici izgubljenog
vremena
16.05 - Vijesti
16.20 - Jura Hura
17.00 - Lijepom našom:
Požega (1/2)
18.05 - U istom loncu,
kulinarski show
18.40 - Profesije osobno:
Noćna smjena, dok. serija
19.13 - Croatia škola
osiguranja
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Anno Domini 1573.,
TV serija

22.25 - Paralele
23.00 - Rizzi bizzi
23.50 - Dnevnik 3
00.15 - Filmski maraton:
Lackawanna Blues,
američki film
01.50 - Filmski maraton:
Pokvareni i prljavi,
američki film
03.35 - Opera Box
04.05 - Lijepom našom:
Požega (1/2)
04.50 - Plodovi zemlje
05.40 - Rijeka: More

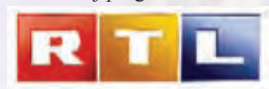
06.20 - Najava programa
06.25 - Dexterov laboratorij
06.50 - Lockie Leonard, serija
07.15 - Bao lian deng, kineski

crtani film
08.45 - Nora Fora,
TV igra za djecu
09.30 - SP u alpskom skijanju
- emisija
09.50 - Val d'Iserre: SP u
alpskom skijanju -
slalom (M), prijenos
1. vožnje
11.15 - SP u alpskom skijanju
- emisija
11.30 - Sveta Marija:
Misa, prijenos
12.30 - Biblija
12.40 - HAKS - večer prvaka,
reportaža
13.00 - SP u alpskom skijanju
- emisija
13.25 - Val d'Iserre: SP u
alpskom skijanju -
slalom (M), prijenos
2. vožnje
14.15 - SP u alpskom skijanju
- emisija
14.50 - Hannah Montana,
serija za mlade
15.15 - Tree Hill 5., serija
16.05 - Ciklus klasičnog
mjuzikla: Svilene
čarape, američki film
17.45 - Sandra Paović,
reportaža
17.55 - Košarka, NLB liga:
Cibona - Split, prijenos
19.45 - Garaža
20.20 - Božji oklop 2.,
hongkonški film
22.10 - Ratnici: Atila Bič
Božji, dok. serija
23.05 - Sportske vijesti
23.15 - Filmski klub: Lov do
smrti, američki film
00.50 - Prikračeni 2.,
humoristična serija
01.15 - TV raspored

06:50 Code lyoko
07:15 Yu-Gi-Oh GX
07:40 Superheroj Spiderman
08:05 Iron Kid, crtana serija
08:30 Fifi i cvjetno društvo
08:40 Roary, crtana serija
08:55 Dora istražuje
09:15 Automotiv, auto-moto
magazin
09:45 Novac,
business magazin
10:15 U sedmom nebu, serija
11:15 Smallville, serija
12:15 Samo je jedan pravi,
serija
12:45 Miris žene, igrani film
15:10 50 prvih poljubaca,
igrani film
17:15 Vijesti
17:20 Bračne vode, serija
18:00 Lud, zbunjen, normalan,
serija
19:15 Dnevnik Nove TV

20:00 Nad lipom 35, show
21:05 Od štrebera do frajera,
igrani film
22:55 Red Carpet,
showbiz magazin
00:10 Svi mrze Chrisa, serija
00:40 Monster's Ball, film
02:30 Čudovište, igrani film
04:15 Red Carpet,
showbiz magazin
05:25 Kraj programa

06.40 Ritam srca, serija (R)
07.25 Jedna od dečki,
humoristična serija
07.50 Krava i Pilić
08.15 Astro boy, crtana serija (R)
08.40 Spiderman, (R)
09.00 Dexterov laboratorij,
crtana serija (R)
09.25 Samov život, serija
(dvije epizode)
10.20 Stari komadi,
igrani film, komedija
11.55 Bijeg iz Alcatraza,
igrani film, akcijski
14.00 Vijesti
14.05 Baš kao ona, igrani film,
komedija (R)
16.25 Discovery: Kako mi je
lutrija promijenila život
(1. dio), dok. emisija
17.15 Odred za čistoću,
dokumentarna emisija
17.45 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Kraljevi leda,
dokumentarna emisija
20.00 Slučaj Pelikan, film
22.25 CSI: Miami, serija
23.15 Teret, igrani film
00.50 Kunolovac, kviz

PONEDJELJAK 16.2.2009.

06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Croatia škola osiguranja
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Velegradnja 1.,
dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija
za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život,
emisija o osobama
s invaliditetom
15.35 - Mijenjam svijet

16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Domaći igrani film
21.50 - Potrošački kod
22.25 - Otvoreno
23.30 - Dnevnik 3
23.45 - Poslovne vijesti
00.00 - Dosjei X (4.), serija
00.45 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 4., serija
01.30 - Momci s Madisona
02.15 - Kalifornikacija, serija
02.40 - Bostonsko pravo 2.
03.25 - reprizni program
05.05 - Opijeni ljubavlju

07.05 - Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
07.25 - Miki i prijatelji
07.50 - TV vrtić:
--- -- 07.53 Život u obitelji
vodenkonja
--- -- 08.02 Tikvići
--- -- 08.06 Pingu
08.10 - Čarobna ploča
08.25 - Petar Pan i gusari
08.50 - Hollyni junaci, serija
09.15 - Beverly Hills 8., serija
10.00 - Evergreen (7/8)
11.50 - Na prvi pogled, serija
12.15 - Antologija hrvatskoga
glumišta: Golgota
13.35 - reprizni program
14.45 - Obični ljudi, TV serija
15.35 - Ta politika
15.45 - Kako žive životinje
16.05 - Dva i pol muškarca 4.
16.30 - Povratak na novo,
humoristična serija
17.00 - Bostonsko pravo 2.
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti:
David Icke - Priroda
stvarnosti (2/2)
19.20 - Crtani film
19.35 - Dragi Johnne 4., serija
20.05 - Svijet biznisa, film
21.55 - Vijesti na Drugom
22.10 - Zakon!, serija
22.45 - Momci s Madisona
23.35 - Kalifornikacija, serija
00.05 - Ciklus horora: Odjek
smrti, američki film
01.40 - TV raspored

06:15 Otvori svoje srce, serija
07:20 Graditelj Bob
07:35 Pepa prašćić
07:45 Tomica i prijatelji
08:05 Pocoyo, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra

10:40 Kralj Queensa, serija
11:05 Inspektor Rex, serija
12:05 IN magazin,
showbiz emisija
12:45 Medij, serija
13:40 Rebelle, serija
14:40 Navy CIS, serija
15:35 Od štrebera do frajera,
igrani film
17:15 Vijesti Nove TV
17:35 Inspektor Rex, serija
18:30 IN magazin,
showbiz emisija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbrži i najžešći, film
21:30 Kašmir mafija, serija
22:25 Eli Stone, serija
23:25 Vijesti
23:40 Seks i grad, serija
00:10 Seinfeld, serija
00:40 Navy CIS, serija
01:25 Ezo TV, tarot show
02:25 Monster's ball, film
04:10 Medij, serija
04:55 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Korak po korak, (R)
08.05 Kako sam upoznao vašu
majku, serija (R)
08.35 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
09.15 Astro show, emisija
10.20 Kunolovac, kviz
11.20 Malcolm u sredini, (R)
11.45 Dadija, serija (R)
12.15 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Vijesti
12.40 Reba, serija (R)
13.05 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
13.35 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Kako sam upoznao vašu
majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, serija
17.35 Dadija, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Mornarički tuljani,
igrani film, akcijski
21.55 Jedan jedini, igrani film
23.30 Vijesti
23.40 Kunolovac, kviz
01.40 Oti, serija

UTORAK 17.2.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Normalan život
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - U sjeni dinosaura:
 Doba gorostasa,
 dokumentarni film
 11.10 - Ekološki raj Matta
 Jamesa, dok. serija
 11.40 - Hrvatska kulturna
 baština
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlj
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Snaše na tržištu:
 Etnokupnje iz Štitara,
 emisija pučke i
 predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Junaci Domovinskog
 rata: Žene u
 Domovinskom ratu,
 dokumentarna serija
 21.30 - Poslovni klub
 22.05 - Otvoreno
 23.10 - Dnevnik 3
 23.25 - Poslovne vijesti
 23.40 - Dosjei X (4.), serija
 00.25 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 4., serija
 01.10 - CSI: Miami 6., serija
 01.55 - Zovem se Earl 2.,
 humoristična serija
 02.15 - U sjeni dinosaura:
 Doba gorostasa,
 dokumentarni film
 03.10 - Skica za portret
 03.25 - Drugi format
 04.05 - Globalno sijelo
 04.35 - Poslovni klub
 05.05 - Opijeni ljubavlj

07.00 - Najava programa
 07.05 - Silvestrove i Čičijeve
 tajne, crtana serija
 07.25 - Miki i prijatelji
 07.50 - TV vrtić:
 --- - 07.56 Danica
 --- - 08.02 Medvjedići
 --- - 08.08 Simfolije
 --- - 08.14 Mali crveni traktor
 08.25 - Petar Pan i gusari
 08.50 - Hollyni junaci, serija
 09.15 - Beverly Hills 8., serija
 10.00 - Pod slamatim
 krovovima, kineski film
 11.45 - Na prvi pogled, serija
 12.10 - Antologija hrvatskoga
 glumišta: Georges

Dandin
 13.20 - Igrani film (strani)
 14.50 - Obični ljudi, TV serija
 15.40 - Navrh jezika
 15.50 - Pokusi koji su
 promijenili svijet (5/6)
 16.15 - Dva i pol muškarca 4.,
 humoristična serija
 16.35 - Povratak na novo,
 humoristična serija
 17.00 - Drugi format
 17.45 - Županijska panorama
 18.10 - Vijesti na Drugom
 18.25 - Šibenik: Vaterpolo,
 SL: Hrvatska -
 Njemačka, prijenos
 19.40 - Dragi John 4., serija
 20.10 - Domaći igrani film
 21.45 - Vijesti na Drugom
 22.00 - CSI: Miami 6., serija
 22.50 - Zovem se Earl 2.
 23.15 - Ciklus europskog
 filma: Efter Bryllupet,
 dansko-švedski film
 01.00 - TV raspored

06.15 Otvori svoje srce, serija
 07.20 Graditelj Bob
 07.35 Pepa prašćić
 07.45 Tomica i prijatelji
 08.05 Pocoyo, crtana serija
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.55 Kralj Queensa, serija
 11.20 Inspektor Rex, serija
 12.15 IN magazin,
 showbiz emisija
 12.55 Medij, serija
 13.50 Rebelde, serija
 14.50 Navy CIS, serija
 15.45 Najbrži i najžešći, film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.35 Inspektor Rex, serija
 18.30 IN magazin,
 showbiz magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Trenutak istine,
 game show
 21.00 Srolomke, igrani film
 23.10 Pod nož, serija
 00.10 Vijesti
 00.25 Seks i grad, serija
 00.55 Seinfeld, serija
 01.25 Navy CIS, serija
 02.10 Ezo TV, tarot show
 03.10 Brižni vrtlar, igrani film
 04.50 Kraj programa

06.50 Dexterov laboratorij
 07.15 Transformeri
 07.40 Korak po korak,
 humoristična serija (R)
 08.05 Kako sam upoznao vašu
 majku, serija (R)
 08.35 Punom parom,
 kulinarski izazov (R)

09.15 Astro show, emisija
 10.20 Kunolovac, kviz
 11.20 Malcolm u sredini, (R)
 11.45 Dadilja, serija (R)
 12.15 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Vijesti
 12.40 Reba, serija (R)
 13.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 13.35 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Kako sam upoznao vašu
 majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 Punom parom,
 kulinarski izazov
 20.00 Moja 3 zida, serija
 20.55 Bibin svijet, serija
 21.35 Bračna klopka, film,
 romantična komedija
 23.05 Putnik, znanstveno-
 fantastična drama
 23.55 Vijesti
 00.05 Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
 18.2.2009.**

05.55 - Među nama
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - U sjeni dinosaura:
 Pernati dinosauri,
 dokumentarni film
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlj
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život,
 religijski program
 15.35 - Eko zona
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Sve će biti dobro
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Idemo na put s
 Goranom Milićem:
 Južna Amerika
 21.00 - Luda kuća 4., TV serija
 21.40 - Proces
 22.15 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.45 - Vijesti iz kulture
 23.55 - Dosjei X (4.), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 4., serija

01.25 - E-Ring, serija
 02.10 - Bostonsko pravo 2.
 02.55 - Oprah Show
 03.40 - Scientia croatica
 04.10 - Eko zona
 04.40 - Proces
 05.10 - Opijeni ljubavlj

07.05 - Silvestrove i Čičijeve
 tajne, crtana serija
 07.25 - Miki i prijatelji
 07.50 - TV vrtić:
 --- - 07.56 Ninin kutak
 --- - 08.02 Braća koale
 --- - 08.13 Moj mali poni
 08.25 - Petar Pan i gusari
 08.50 - Hollyni junaci, serija
 09.15 - Beverly Hills 8., serija
 10.00 - Prijenos sjednica
 Hrvatskog sabora
 13.35 - reprizni program
 14.40 - Obični ljudi, TV serija
 15.30 - Veliki skok, slovenski
 dok. film za mlade
 15.45 - Kokice
 16.05 - Dva i pol muškarca 4.
 16.30 - Povratak na novo, serija
 17.00 - Bostonsko pravo 2., serija
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Scientia croatica
 19.05 - Znanstvene vijesti
 19.20 - Crtani film
 19.35 - Dragi John 4., serija
 20.05 - Ususret DORI
 2009 (1/3)
 20.40 - Vijesti na Drugom
 21.00 - Nepomirljivi, film
 23.15 - E-Ring, serija
 00.05 - Transfer
 00.35 - Obavještajci 5., serija

06.15 Otvori svoje srce, serija
 07.20 Graditelj Bob
 07.35 Pepa prašćić
 07.45 Tomica i prijatelji
 08.05 Pocoyo, crtana serija
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.45 Inspektor Rex, serija
 11.40 IN magazin,
 showbiz emisija
 12.20 Medij, serija
 13.15 Rebelde, serija
 14.15 Navy CIS, serija
 15.10 Srolomke, igrani film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.35 Inspektor Rex, serija
 18.30 IN magazin,
 showbiz emisija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Lud, zbunjen, normalan
 21.00 Bračne vode, serija
 21.35 Osmijeh Mona Lise, film
 23.40 Vijesti
 23.55 Seks i grad, serija

00.25 Seinfeld, serija
 00.55 Navy CIS, serija
 01.40 Ezo TV, tarot show
 02.40 Ludi za oružjem, film
 04.30 Medij, serija
 05.15 Kraj programa

06.55 Dexterov laboratorij
 07.15 SpužvaBob Skockani
 07.40 Korak po korak, (R)
 08.05 Kako sam upoznao vašu
 majku, serija (R)
 08.35 Punom parom,
 kulinarski izazov (R)
 09.15 Astro show, emisija
 10.20 Kunolovac, kviz
 11.20 Malcolm u sredini, (R)
 11.45 Dadilja, serija (R)
 12.15 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Vijesti
 12.40 Reba, serija (R)
 13.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 13.35 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Kako sam upoznao vašu
 majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 Punom parom,
 kulinarski izazov
 20.00 CSI: New York, serija
 20.50 Zaboravljeni slučaj, serija
 21.40 Dexter, serija
 22.45 Bratstvo, dramska
 kriminalistička serija
 23.40 Vijesti
 23.50 Kunolovac, kviz
 01.50 Otet, znanstveno-
 fantastična serija

**ČETVRTAK
 19.2.2009.**

05.55 - Riječ i život,
 religijski program
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Čuvari džungle: Na
 tragu primata,
 dokumentarna serija
 10.40 - Čuvari džungle:
 Hvatanje lovokradica,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlj

13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Lički sportaš stoljeća, dokumentarni film
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - 1 protiv 100, kviz
 21.10 - Dossier.hr
 22.00 - Pola ure kulture
 22.35 - Otvoreno
 23.25 - Dnevnik 3
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.55 - Dosjei X (4.), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 4., serija
 01.25 - Blizu doma, serija
 02.10 - Bostonsko pravo 2.
 02.55 - Lički sportaš stoljeća, dokumentarni film
 03.25 - Indeks, emisija o školstvu
 03.55 - Pola ure kulture
 04.25 - Dossier.hr
 05.10 - Opijeni ljubavlju

07.05 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 07.25 - Miki i prijatelji
 07.50 - TV vrtić:
 --- - 07.53 Danica
 --- - 07.59 Pingu
 --- - 08.05 Platno, boje, kist
 --- - 08.14 Vatrogasac Sam
 08.25 - Petar Pan i gusari
 08.50 - Hollyni junaci, serija
 09.15 - Beverly Hills 8., serija
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - reprizni program
 14.05 - Slikovnica
 14.40 - Obični ljudi, TV serija
 15.30 - Koga briga?
 16.05 - Dva i pol muškarca 4.
 16.30 - Povratak na novo
 17.00 - Bostonsko pravo 2., serija
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Indeks, emisija o školstvu
 19.10 - Crtani film
 19.35 - Dragi Johne 4., serija
 20.05 - Serija za djecu
 20.40 - Vijesti na Drugom
 22.50 - Blizu doma, serija
 23.40 - Dobro ugođena večer: Portret Borisa Papandopula
 00.40 - Obavještajci 5., serija

06.15 Otvori svoje srce, serija
 07.20 Graditelj Bob
 07.35 Pepa prašćić
 07.45 Tomica i prijatelji
 08.05 Pocoyo, crtana serija

13. veljače 2009.

08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova Igra, TV igra
 10.45 Inspektor Rex, serija
 11.45 IN magazin, showbiz emisija
 12.25 Medij, serija
 13.20 Rebelde, serija
 14.20 Navy CIS, serija
 15.15 Osmijeh Mona Lise, film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.35 Inspektor Rex, serija
 18.30 IN magazin, showbiz emisija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Istraga, magazin
 21.00 Istraga - rekonstrukcija
 21.15 Proverjeno, informativni magazin
 22.10 Trenutak istine, game show
 23.10 Vijesti
 23.25 Seks i grad, serija
 23.55 Seinfeld, serija
 00.20 Navy CIS, serija
 01.20 Ezo TV, tarot show
 02.20 Prvi grijeh, igrani film
 03.50 Medij, serija
 04.35 Seks i grad, serija
 05.05 Kraj programa

06.50 Dexterov laboratorij
 07.15 Transformeri
 07.40 Korak po korak, (R)
 08.05 Kako sam upoznao vašu majku, serija (R)
 08.35 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 09.15 Astro show, emisija
 10.20 Kunolovac, kviz
 11.20 Malcolm u sredini, (R)
 11.45 Dadilja, serija (R)
 12.15 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Vijesti
 12.40 Reba, serija (R)
 13.05 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.35 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Ljubav je na selu
 20.55 Uvod u anatomiju, serija
 21.45 Kućanice, serija
 22.35 Trava, humorna dramska serija (dvije epizode)
 23.45 Vijesti
 23.55 Ženski klan, serija
 00.45 Kunolovac, kviz

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

www.kviskoncika.hr

[illegible]

1. The first step is to identify the problem. This involves understanding the current situation and the desired outcome.